

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

EMİLE AJAR

EMİLE AJAR

KOCA TEMBEL

KOCA TEMBEL

Türkçesi: Müntekim Ökmen

ROMAN

6

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

agorakitaplığı

ROMAIN GARY

1914, Litvanya doğumlu. On dört yaşında Fransa'ya geldi, hukuk eğitimi gördü, 1940 yılında 'Fransa'ya Özgürlük' ekibine ve savaşa katıldı. Fransa'nın 2. Dünya Savaşı'ndaki kahramanlarından biriydi, Legion d'honneur nişanına layık görüldü. Yazarlığı yanında diplomatlık yaptı. İlk romanı *Polonya'da Bir Kuş Var* dışişleri bakanlığında çalışmaya başlamasıyla aynı zamanda yayınlandı. *Onca Yoksulluk Varken*'de olduğu gibi 'Émile Ajar' takma adıyla da kitaplar yazdı ve her iki kimliğiyle iki ayrı Goncourt Ödülü sahibi oldu. Eşi ünlü Fransız oyuncu Jean Seberg'in 1970'deki trajik ölümünün ardından 1980'de kendi eliyle hayatına son verdi. Yazarın Émile Ajar adıyla yayınladığı kitaplardan *Onca Yoksulluk Varken* (2010) ve *Yalan-Roman* (2011) Agora Kitaplığı'nca yayınlanmış olup, *Kral Salomon'un Bunalımı* da önümüzdeki ayda yayınlanacaktır.

Romain Gary

KOCA TEMBEL

Türkçesi: Müntekim Ökmen

a
agorakitaplığı

Çağdaş Dünya Edebiyatı 31

Koca Tembel

Romain Gary (Émile Ajar)

Kitabın özgün adı:

Gros-Câlin

Mercvre de France, 2007, Paris

Fransızca'dan çeviren: Müntekim Ökmen

Kapak tasarım - mizanpaj: Sibel Yurt

© 19746, Éditions Mercvre de France

© 2011; bu kitabın Türkçe yayın hakları:

Agora Kitaplığı'na aittir.

İkinci Basım: 2011 (Agora)

Birinci basım: 1995 (Can)

ISBN: 978-605-103-131-6

Baskı ve Cilt: Can Matbaacılık

Davutpaşa Cad. İpek İş Merkezi

Topkapı/İstanbul

Tel: (0212) 613 10 77

AGORA KİTAPLIĞI

Kuloğlu Mah. Turnacıbaşı Cad.

No: 54, Çukurcuma-Beyoğlu/İSTANBUL

Tel: (0212) 243 96 26 - (0212) 251 37 04 Fax: (0212) 243 96 28

www.agorakitapligi.com

e- posta : agora@agorakitapligi.com

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

"Hekimler Odası llusal Konseyi, ocuk aldırmaya karşı olduğunu, yasa koyucunun izin verdiği durumlarda da bu işlemin 'özel olarak yetiştirilmiş personel' eliyle ve bu iş için özel olarak meydana getirilmiş tıp kuruluşları olan 'ocuk Aldırma Merkezleri'nde yapılması gerektiğini bildirmektedir."

(8 Nisan 1973 tarihli gazeteler)

KOCA TEMBEL

Sözü uzatmadan, konunun can alıcı noktasına doğrudan giriyorum.

Hayvanat bahçesinin pitonlarla ilgilenen uzmanı, “Sonuna kadar arkanızdayım, Cousin,” dedi. “Bunları yazıya dökünüz, hiçbir şey gizlemeden, çünkü hiçbir şey, deneyim ve doğrudan gözlem kadar heyecan verici olamaz. Edebiyat yapmaya falan da kalkmayın, konunun özü yeter de artar bile.”

Ayrıca şunu da belirteyim: Afrika’nın büyük bölümü Fransızca konuşur ve bilginlerin dünyaca ünlü çalışmaları da pitonların Afrika’dan geldiklerini kanıtlamaktadır. Bu nedenle sözcüklerde atlama, zıplama, burkulma, şaşılık, yam-pirilik, sözcüklerin yanlış yerlerde kullanılması gibi sürçme-

lerin yanısıra dil, sözdizin ve sözcük dağarı bakımından şaşırtıcı yer değiştirmeler olabilir; bunların bağışlanmasını dilerim. Öbür eleştiriler yanında, bu yönden de ucuz eleştiri çığlıkları yüксеlebilir; buna karşı belki bir önlem olur umuyla söylüyorum bunları. Çiğnene çiğnene cılkı çıkmış sözcükler ve biçemlerle yazmaya zorlanmak bana çok ağır gelecektir. Pitonlar sorunu, özellikle şu uçsuz bucaksız Paris yöresinde yazılacak raporlar bakımından önemli bir yenilik gerektiriyor. Ben de konuyu ele alırken belli ölçülerde bir bağımsızlığı, sözlüklerdeki dilden başka bir dille konuşmayı yeğ tuttum. Başarısızlığın suçu, umarım sözcük dağarının sırtına yüklenmez.

Uzmanla bunları söyledim, o da bana arka çıktı.

“Tamam, pitonlar üzerine raporunuz, kişisel katkı bakımından pek zengin olacağa benzer; bu arada, hiç duraksamadan Jean Moulin ve Pierre Brossolette adlarına da gönderme yapabilirsiniz, çünkü bu kişilerin sizin zooloji çalışmanızla hiç ilgileri yok. Sizin bu adları, kendi yerinizi belirlemek için bir yönlendirme, saptama ve karşıtlık amacıyla anmaya hakkınız var; çünkü burada söz konusu olan, yalnızca oynanan oyunun içinden kolayca sıyrılmak değil, oyunun bütün kurallarını da altüst etmektir.”

Bir şey anlamadım, ama etkilendim; ben böyleyimdir zaten, anlaşılmaz olan şeyler beni etkiler, kimbilir belki de içinde işimize yarayan bir şeyler vardır, derim. Bence akıllı bir tutumdur bu.

Demek ki, Jean d’Arc davasının değişik bir anlatımı gibi -bunu Fransızca konuşulan ülkelere saygılarımı belirtmek için söylüyorum- şimdi artık konunun özüne gelmiş oluyorum.

Çünkü pitonların seilmeyen hayvanlar arasında yer aldığı kuşku götürmez.

İşi en önemli yerinden, doğal yünden ele alalım: beslenme sorunu. Dikkat buyrulursa en güç olan bölümü atlamaya kalkmıyorum: Pitonlar yalnızca taze etle beslenmez, canlı et isterler. Bu böyle.

Koca Tembel'i bir grup yolculuğu dönüşü Afrika'dan getirdiğimde -ki bu yolculuk üzerine de söyleyeceklerim var- Paris Hayvanat Bahçesine gittim. Kaldığımız tam pansiyon otelin önünde bir kara adamın sergilediği o yılanı ilk gördüğümde, hemen kanım kaynadı ona; sıcak, kendiliğinden bir gönül bağı doğdu içimde, birbirimizden vazgeçemeyeceğimiz duygusuna kapıldım; ona mutlaka sahip olmak istiyordum; ama nasıl yaşar, ne yer, ne içer, bunlardan hiç haberim yoktu. Veteriner, tam bir güneyli ağzıyla şöyle dedi:

"Pitonlar, yalnız canlı av hayvanıyla beslenir; sıçan, koyun, ara sıra bir küçük tavşan iyi gelir..."

Bunları söylerken yüzünde sevecen bir gülümseme vardı.

"Lüp diye yutuverirler, ilginç olur; önünde sıçan, piton da kocaman ağzını açmış! Göreceksiniz."

Korkudan betim benzim attı. Paris'in kalabalık ortamına döner dönmez kafamı doğa duvarına çarpıyordum, elbet ilk kez başıma geliyor değildi böyle bir şey, ama bu kez bilme-yerek çarpıyordum. İlk yumruğu savuşturdum, bir ak sıçan satın aldım, ama eve gelip de kutusundan çıkarttığımda iş değişiverdi. Avcumun içinde bıyıklarını duyumsadığım anda, birdenbire önemli, kişisel bir görünüme büründü. Ben yalnız yaşarım, ona da Blondine adını taktım, kişiliğinden ötürü, zaten her şeyi önemseme huyum vardır. Onu avcumun içinde tuttukça gözümde sürekli büyüyordu, öyle ki bizim ev birden doluverdi. Pembecik saydam kulakları ve tazelik minik bir burnu vardı ve böyle şeyler yalnız bir adam için yanılığa yer vermeyen, sevecenlik ve kadınsı duygular

nedeniyle özel önem taşıyan şeylerdir. Bunların olmadığı bir yerde böyle şeyler büyür, her yanı kaplar. Satın alırken, “Aman beyaz olsun, Koca Tembel’e lüks bir şey ikram edeyim,” demiştim, ama şimdi bunun için gerekli olan eril-gücü bulamıyordum kendimde. Ben güçlü bir insan değilim, bunu kendime hiç övünme payı çıkarmadan söylüyorum. Bu açıdan bir değerim yok, bunu çoktan biliyorum, o kadar. Dahası, kendimi o denli güçsüz bulduğum zamanlar oluyor ki belki bunun ne anlama geldiğini bile çıkaramıyorum, işte anla-yın artık!

Blondine, benimle hemen oynamaya başladı; omzuma tırmanıyor, bıyıklarıyla kulağımın içini gıdıklıyor, sözün kısası, hoşla giden ve yakınlık yaratan bin türlü cilve yapıyordu.

Bu arada bizim piton da neredeyse açlıktan ölecekti. Bir kez bir hintdomuzu, yani kobay aldım, daha kolay bulunuyordu; ama o da benimle çabucak dostluk ilişkisi kurmayı başardı, hem de hiç çaba harcama gereği duymadan. Bu hayvanların, koskoca Paris’in iki odalık bir barınağında kendilerini bunca yalnız bulmaları ve sevecek birilerine böylesine gereksinme duymaları olağanüstü. Şimdi tutup da bunları, doğa yasaları öyle gerektiriyor diye aç bir pitonun ağzına atamazdım.

Ne yapacağımı bilemiyordum. Koca Tembel’i en azından haftada bir kez doyurmak gerekiyordu. Güvenecek benden başka kimsesi de yoktu. Sorumluluğu yüklendiğimden bu yana yirmi gün geçmişti bile; belime sarılıyor, omuzlarıma tırmanıyor, bana karşı duyduğu sevgiyi gösteriyordu. Güzel başı burnumun ucunda sallanıyor, gözlerini gözlerime dikmiş, sanki hiç böylesini görmemiş gibi bakıyordu. O denli ağır bir vicdan yükü altına girmiştim ki Vanves Sokağındaki kiliseye, Peder Joseph’e danışmaya koştum.

Bu rahipten hep güzel öğütler almışımdır. Beni önemser ve pek severdi. Çünkü kendisini Tanrı için değil, özbeöz kendisi için aradığımı bilirdi. Pek duyarlı olduğu bir konuydu bu. Rahip olsaydım elbet ben de aynı soruyu soracak, sevilenin gerçekten ben olup olmadığımı düşünecektim. Bu, karısı güzel olan kocaların fazla dostu olması gibi bir şeydi.

İşte, Başrahip Joseph de bana bizim büronun karşısındaki *Ramsès* Kahvesinde özel bir ilgi gösterirdi.

Bir seferinde bizim büro şefinin bir iş arkadaşım için, “Kalbinde kimseye yer olmayan bir adamdır,” dediğini işitiştim. On beş gün ağzımı bıçak açmamıştı. Sözünü ettiği kişi ben değildim ama, kendimi bunca rahatsız hissetmem de

gösteriyordu ki, insanların arkasından kötü şeyler söylenmesi hoş değildi. O anda orada olmayabilir, bir yerlerde bekliyordur, her neyse; saygıyı elden bırakmamak gerekir. Bunları burada hep beni düşündürmüş olan 'şaşkın' gibi sözler yüzünden söylüyorum. "Kalbinde kimseye yer olmayan bir adamdır."

Bir-iki demeden, hep üzerimde taşıdığım, içinde nüfus kâğıdı, sigorta poliçesi gibi, yaşamakta olduğumu belgeleyen belgelerin bulunduğu cüzdanımdan Koca Tembel'in resmini çıkarıp söylediğinin tersine, 'kalbinde birisi bulunan' bizim büro şefine gösterdim.

"Biliyorum," dedi. "Herkes bundan söz ediyor. Sorabilir miyim, Cousin, niye bir piton, daha ilginç bir hayvan alamaz mıydınız?"

"Pitonlar çok ilginçtir. Çok uysal ve sokulgan olurlar, yaradılışlarından gelen bir özellik bu. Dolanırlar, sarılırlar."

"Ama yine de?"

Fotoğrafı cüzdana koydum.

"Benden başka isteyen olmadı."

Merakla bakıyordu yüzüme.

"Kaç yaşındasınız, Cousin?"

"Otuz yedi."

Bir pitonla ilk kez ilgileniyordu.

"Yalnız mı yaşıyorsunuz?"

Bu soru beni işkillendirdi. Çalışanları düzenli olarak ruhsal denemelerden geçireceklerdi, bir değişiklik, bozukluk filan gibi bir şey var mı diye. İş düzeninin bozulmaması için. Belki de şu anda yaptığı oydu.

Soğuk soğuk terledim. Pitonlara iyi gözle mi bakılıyordu, bilmiyordum. Ruhsal incelemelerde kötüye yorumlanıyor olmasın! İşimi iyi yapamadığım anlamına da gelebilirdi. Tek

başına bir pitonla yaşıyor. Dosyama bu notu düştüklerini görür gibiydim.

“Bir aile kurmaya niyetleniyorum,” dedim.

Evlenmek istediğimi söylemekti amacım, ama o bunu, pitonla yaşayacağım anlamına çekti. Merakla suratıma bakıyordu, büyük bir merakla.

“Yılan geçici, ilerde evlenmeyi düşünüyorum.”

Doğruydum. Bayan Dreyfus’le evlenmeyi kuruyordum, aynı katta çalıştığımız mini etekli bir iş arkadaşı.

“Tebrikler,” dedi. “Ama karınıza bir pitonla birlikte yaşamayı kabul ettirmeniz biraz zor olacak.”

Bir şey söylemeye fırsat vermeden yürüdü gitti. Ben de biliyordum elbet, günümüz genç kızlarının büyük çoğunluğu aynı apartman dairesinde, hele böyle en çok hoşlandığı şey insana ayaklarından başına kadar, büyük bir sevecenlikle dolanmak olan bir pitonla birlikte yaşamak istemezdi. Ama Bayan Dreyfus de bir karaderiliydi. Elbette ki kendi kökeni ve doğal ortamıyla övünürdü. Fransız Guyanası’ndan bir karaderili; adından da belli zaten. Dreyfus yerli halkın çoğunlukla sevdiği bir ad; nedeni de turizme yararlı yerel bir zafere ulama yapması. Yüzbaşı Dreyfus, ki hiçbir suçu yoktu, beş yıl süreyle orada zindana atılmış, sonradan suçsuz olduğu meydana çıkmıştı. Sevdalandığım zaman, Guyana üzerine ne varsa hepsini okumuş ve elli iki yerli, yani karaderili ailenin bu adı taşıdığını öğrenmiştim; bunun nedeni 1905’te ordunun kazanmış olduğu ulusal ve ırkçı zaferdi. Şimdi de bu adı taşıdıkları için kimse onlara dokunamıyordu. Bir Jean-Marie Dreyfus çıkmıştı, hırsızın, uğursuzun biri; hapse atılınca, ulusal ve kutsal değerlere saygısızlık diye az daha ihtilal çıkacaktı. Evime bir Afrika pitonu alışım, hiçbir genç kadının, pitonlara karşı beslenen bir önyargı yüzünden benim-

le birlikte yaşamak istememesine ve kendi türünden bir dost olmamasına bir kılıf uydurmak için özellikle başvurduğum bir bahane değildi; bu açıkça belliydi. Aslında bizim büronun şefi de bekardı, ama evinde bir piton beslemiyordu. Her ne kadar Bayan Dreyfus'le aramızda, bu günden yarına ilk fırsatta olabilecek bir şey idiyse de aslında henüz kimseye evlenme teklif etmemiştim; ama pitonlara genellikle tiksinierek, ürkülerek bakılır, onlardan korkulur. Konuyu çok iyi bilen birisi olarak ve hiç ümitsizliğe düşmeden söylüyorum, bir genç kadının böyle bir aşk göstergesiyle burun buruna yaşamayı kabul edebilmesi için pek ince bir süzgeçten geçirilmiş bir yakınlık, bir ortak kültür mirası gerekir. Ben de fazlasını istemiyorum. Belki açıkça söylemiyorum, ama Paris denilen bu kümbette arabalar hariç, on milyon eski Parisli yaşıyor ve avaz avaz haykırma tehlikesini bile göze alarak işin aslını örtbas etmek, gizlemek uygun düşer. Zaten Jean Moulin ve Pierre Brossolette'in burada adlarının geçmesi de dışarılarda dolaşmaları, dışarıda bir yerlerde buluşmalara gitmeleri yüzünden olmuştur.

Bir başka sefer Vanves İstasyonunda bir vagon buldum, boş bir vagon; bir köşesinde tek başına bir adam oturuyordu. İlk bakışta gördüm, ondan başka kimse yok, ben de gidip yanına oturdum. Bir an öyle oturduk ve aramızda sıkıntılı bir şeyler geçti. Koskoca vagon, her yer boş; ben ille de gidip ta yanına oturuyorum, pek alışılmadık zor bir durum. Biraz daha geçse ikimiz de kalkıp öteye gideceğiz, ama ben yapışıyorum, çünkü korku bütünüyle bunun içinde. 'Bunun' demem kendimi belirtmek için. İşte o zaman, beni rahatlatmak için çok güzel ve çok doğal bir şey yaptı. Cüzdanını çıkardı, içinden birkaç resim aldı, teker teker gösterdi; tanınması gereken bir aileyi tanıtmak ister gibi:

"Bu bir inek, geçen hafta satın aldım. Bir Jersey, bu da domuz, dişi, üç yüz kilo, ne dersiniz?"

"Çok güzel dedim," içtenlikle. Aranan, ama bulunamayan bütün varlıkları düşünüyordum."

"Besici misiniz?" diye sordum.

"Yok canım, öylesine söyledim, doğayı severim de."

İyi ki gelmiştim, çünkü her şey söylenmişti ve sırdaş bir noktaya gelinmişti ve bundan öteye geçmek zor olurdu, içsel tikanıklık yüzünden.

Yalnız şunu hemen belirteyim: Konuyu saptırmış olmamak için; *Ramsès'e* Başrahip Joseph'e danışmaya gitmiştim; oysa bu kitapta, konuyu daha iyi kavramak için pitonların doğal durumları içinde kalıyorum. Ama pitonlar konusu düz bir çizgi üzerinde ele alınamıyor, eğrilip burkuluyor. Dolambaçlı, dolanımlı, sarmal, sürekli sarılıp çözölen, kimi zaman halkalar ve sıkı düğümler yapan bir gidiş alıyor, bundan ötürü de konuyu aynı sevecenlikle ve büyük bir anlayışla işlemek önem kazanıyor. İnsanın bu sayfalarda kendini, kendi evinde gibi görmesi gerekiyor.

Şunu da not etmeliyim ki, ilk olarak deri değiştirmeye başladı, tam da benim bu notları yazmaya başladığım sırada. Bir değişiklik olmadı elbet, yine kendisi oldu, ama cesaretle denedi ve yeni derisine kavuştu. Başkalaşım pek güzel bir şey; benim hiç başıma gelmemiştir. O deri değiştirirken ben kısa çubuğumu tuttürerek yanında oturuyordum. Duvarda, daha önce de adlarını, şöylece ve sizin açınızdan hiçbir sorumluluk almadan andığım Jean Moulin ve Pierre Brossolette'in resimleri asılıydı.

Ama Roktor Tröhne'ün Pitonlar Kitabında dediği gibi, bir pitonu sevmek yetmez, onu beslemek de gerekir.

Başrahip Joseph'i aradım, bu canlı et konusu için. *Ramsès*'te oturup önümüzde bira şişesi, uzun uzun konuştuk. Bira içtim, şarap içtim, özellikle sebze, makarna gibi şeyler yedim, pek az da et.

"Bizim pitona canlı sığın yedirmek istemiyorum," dedim. "İşte o kadar. Bu insanlık dışı bir şey. Ama o da başka bir şey yemiyor. Kendisini yutacak olan bir piton karşısında duran bir fareyi gördünüz mü hiç? Canavarlık bu, doğa kötü kurulmuş, peder."

"Siz kendi işinize bakın," dedi Başrahip Joseph. Çok ciddi.

Söyleliyordu, ama piton onun olsaydı en küçük bir eleştiriyi bile hoş görmezdi.

"Gerçek şu ki Bay Cousin, siz daha çok kendi türünüzden olanlarla ilgilenmelisiniz. Bir sürüngene bağlanmak doğru değil."

Şimdi durup dururken bir zooloji tartışmasına girmeye hiç niyetim yoktu. Ben yalnızca bu beslenme konusuna bir açıklık getirmek istiyordum.

"Bu hayvan," dedim, "bana gerçek bir dostlukla bağlandı. Terbiye sınırları içinde kalarak da olsa, ben yalnız başına yaşayan bir adamım. Akşam eve döndüğünüzde sizi birisinin beklemekte olduğunu görmenin nasıl bir şey olduğunu bilemezsiniz. Günüm milyarlarla oynayarak geçiyor; biliyorsunuz, ben istatistikçiyim. Akşam oldu mu sanki ufalıvermişim gibi oluyorum. Eve giriyorum ve yatağın üzerinde yuvarlacık, top gibi kıvrılmış bir varlık buluyorum. Bütünöyle benim olan, hiçbir zaman bensiz olamayacak bir varlık."

Rahip bir garip bakıyordu suratıma. Biraz asker davranışlı bir rahiptir, çünkü pipo içer.

“Yatağınızın üzerine kıvrılmış bir sürüngen yerine Tanrıya bağlansaydınız çok daha iyi olurdu. En başta Tanrı fare yemez, sıçan, hintdomuzu filan da yemez. Çok daha temizdir, inanın bana.”

“Bir dakika peder, bana Tanrıdan söz etmeyiniz. Ben benim olan birini istiyorum, herkesin olanı değil.”

“Ama işte asıl bunun için...”

Dinlemiyordum. Şapka, mavi benekli sarı papyon kravat, boyun atkısı, yağmurluk, hepsi tamam; görüntü kurallarına tıpatıp uygun olarak orada terbiyeli terbiyeli oturuyordum; Paris gibi en azından on milyonluk koca bir kentte üstüne başına dikkat etmek, giyim kuşamı önemsemek gerekir. Ama Koca Tembel adlı bir yaratıkla kendimi bir başka kişiymiş gibi duyumsuyorum. Başkalarının yanında kabul görmüş bir kişiyle berabermişim gibi oluyorum. Başkaları nasıl yapar bilmiyorum, anayı babayı öldürmüş olmak gerek. Bir piton size sarıldığı, belinizi, omuzlarınızı sıkıca sarıp sarmaladığı ve başını boynunuza dayadığı zaman, ne kadar sevilen bir varlık olduğunuzu duyumsamanız için gözlerinizi kapatın yeter. Bu nicedir, bütün varlığımla beklediğim şey, olanaksızlığın sona erdiği noktaydı.

Açıkça belirtmem gerekiyor ki ben hep kolsuz oldum. İki kol, benimkiler, boşluktan başka bir şey değil. Bana iki kol daha gerekliydi. Bu, vitaminlerden söz edilirken, eksiklik denilen şeydir.

Peder Joseph’ı dinlediğim yoktu. Bıraktım, lafı tükenene kadar konuşsun. Tanrıya şükür Tanrıdan yana sıkıntımız yoktur, Arapta petrol, bizde Tanrı, elini uzat, avuç avuç al, harca. Ben dalmış gitmişim; suratımda bir gülücük, onun da bana yeniden kavuşmuş olmaktan mutlu olduğumu düşünüyorum. Geçen gün, sabahleyin muhasebeden geçerken Ba-

yan Dreyfus, "Pazar günü Champs-Elysées'de ne arıyordunuz?" dedi.

Şaşıtm kaldım; kız, haydi hiç çekinmeden demeyelim de, açıktan açığa bana karşı duyduğu ilgiyi belirtiyor. Onun açısından çok cesaret isteyen bir şey; daha önce öteki insanlarla eşit bir karaderili olduğunu kendisine söylemiştim; koskoca Paris'te bir karaderilinin aradaki açıklığı küt diye kapatıvermesi şaşılacak şeydi. Çok güzel kızdır, dizlerine kadar çıkan deri botlarıyla, ama pitonla birlikte yaşamak ister mi bilmiyorum, çünkü Koca Tembel'i kapı dışarı etmem söz konusu olamazdı. İşi ağırdan almalı, adım adım ilerlemeliydim. Bayan Dreyfus beni nasılsam öyle görmeli, oturup kalkmama, yaşam düzenime alışmalıydı. Bu nedenle, önüme serdiği fırsatın üzerine atılmak istemedim; önce beni iyice tanıdığından, nasıl bir adam olduğumu anladığından emin olmalıyım.

Bayan Dreyfus bir yana, Blondine'i bir kutunun içine koyup soluk alsın diye birkaç delik deldikten sonra, ulaşılacak bir yere, çamaşır dolabının üzerine yerleştirdim. Bu beslenme işi yaşamımızda önemli bir yer tutuyor, doğal bir drama karşı önlemler almak zorunluluğu doğuyordu. Pitonlarda yakınlık sezgisi, duyarlılığı kabuksu pullar altında gizlendiği için, başka yaratıklara göre çok daha fazla gelişmiştir; kimi zaman, iş dönüşü, onu halının üzerinde, en üstteki çekmeceye doğru uzanmış olarak, sarmal biçimde buluyorum; ama yetişemiyor ve herkes gibi ümitle yetiniyordu. Güzel hayvandır, çok güzel. Çamaşır dolabının önünde durup bekliyor, başı yukarıda; karnına doğru esmerimsi, hafif sarıya

kaçan yeşilimsi boz bir renk, Saint-Honoré semtindeki hanımların çantaları gibi; yer yer hafif ışıltılı, maviye çalan yeşil gözlerini, varlığının ta derinliklerinden kopup gelen bir dikkatle, bir istekle dikmiş öylece duruyor, gözünü hiç ayırmadan dikkatle bakıyor, canlı bir yay gibi dikelmiş, hafiften salınıyor, bir bu yana, bir o yana, büyülenmiş gibi başını çeviriyor; bir sağa, bir sola, büyük bir ümitle. Tıpkı bir eli, ensesi mendille örtülü sömürgeci şapkasının ön siperinde, ufukta beliren Victoria Nyanza Şelalelerini gözleyen fetih ve uygarlık öncüsü İngiliz kâşifi gibi.

Koca Tembel'in karnının altında, sol böğrüne doğru karaya çalan kül rengi bir benek var, hayvanat bahçesinin veterinerine gösterdim. "Posta pulu olsaydı değerini çok artırırdı," diye güldü. Besbelli az görülen bir şey ve her an görülen şey gibi de değerli. Baskı kusurları, olasılık hesapları bakımından büyük değer taşır; o yüzden de böyle kusurlar çok kuşkulu, hemen hemen olanaksız sayılır. Öyle ya, bu oraya bir insan eliyle eklenmiş de olabilir. Bu anlamda, çekinceli olarak kullanıyorum bu 'insan eliyle eklenmiş kusur', 'olanaksızın sonu' gibi deyimleri. Ayrıca, sonunda boşa çıkacak acı ümitler uyandırmak gibi bir acımasızlığa da düşmek istemiyorum. Hemen, bak hele, seçkincilik yapıyor diye de üstüme gelmesin, çünkü ben insan kusuru dediğim zaman, bunu gönülsüz olarak -benim kendimin de olduğumu- düşündüğüm doğum gibi, başkalaşım gibi basit bir amaçla kullanıyorum.

Zaten şimdi tutup da karnının altında, sol tarafında karaya çalan kabarcık var diye hayallere kapılmanın âlemi yok. Bir sperm boşalmasını, binde bir rastlanan bir baskı kusuru gibi ele almak, pul meraklılarının rüyaları gibi bir şey olur; doğaüstü bir şey, uçan daireler filan gibi. Bu daha

çok, yaşamın, bu kutsal hakkın idrar yollarıyla gerçekleştirilen bir son kerte ağır enflasyon değerinin sifıra indirilmesi gibi bir şey olur.

Koca Tembel'i bir-iki sefer de duvarın dibinde doğrulup Jean Moulin ile Pierre Brosselette'in resimlerine bakarken gördüm; belki imrenerek, belki ümitsizce bakıyordu, belki de yalnızca yukarıya doğru bakma alışkanlığından.

Yalnız şunu da itiraf etmeliyim ki bütün sakıncalarımın karşın, bu benek işi bana uyarıcı bir coşku veriyordu. Bir kırlangıçla bahar olmaz, ama hemen arkasından öbürü çıkagebilir. İş arkadaşlarımdan biri, Braverman, üstüne başına titiz bir arkadaş, elinde bir gazeteyle geldi. Ben İngilizce bilmem, köken ve kültür olarak Fransızca bilir ve konuşurum ve bununla da övünürüm; Fransa'da geçmişiyile olan ilişkisi üzerine aynı ilgiyi sürdürmektedir ki benim ki de aynen öyledir. Gazetede bir yeri gösterdi, bir haber, Fransızcaya çevirerek okudu; bir büyük *benek* ya da kabarcık, ya da leke -altını ben çiziyorum-, büyük bir kabarcık ki canlı, organik, *büyüyor* -bir kez daha belirtiyorum altını benim çizdiğimi, doğaüstü bir şey sanılmasın diye-, evet, organik bir leke ve *büyüyor, genişliyor*, yerde bitmiş, yani yeryüzünde -akla gelebilecek nedenlerden ötürü ve önemli bir nokta-, Texas'ta bir kadının bahçesinde, kestaneye benzer bir şey -Koca Tembel, kül rengine çalar karadır, ama bekleyip görmek gerek, doğa, doğası gereği çok yavaş yol alır-, içinde kızılımsı bir öz var ve gözle görülür biçimde büyüyor. Ne yapsan para etmiyor, o habire büyüyor, gazete -gaipten haber veren bir şey sayılmasın diye söylüyorum- *Herald Tribune*, 31 Mayıs 1973 tarihli, Associated Press, yani Paris'in her yerinde satılıyor, kadının adı Bayan Marie Harris, Texas'ta ufak bir köy, adını yazmıyorum, çünkü olayları belli bir yere özgü göstermek istemiyorum.

Bu arada şunu da dosdoğru ve aynı tonla ekleyeyim ki buda-
la değildir; pekâlâ bilirim ki İsa ne bir bahçede, ne de kar-
nın solunda bir kabarcık olarak belirmiştir ve doğum öncesi-
nin gizli ümit gösterileridir bunlar. Beni kaygılandıran tek
şey, Paris'te bir pitonun doğal gereksinimlerinin karşılanıp
karşılanmayacağıydı. Bu sorun, yaban göçleri sorununu da
aşan bir şey.

Burada gözettiğim bilimsel olan tek şey, Paris'te bir pito-
nun kendi doğal gereklerini karşılayıp karşılamamaktan
ibarettir. Bu yaban göçlerin sonucu olan şeyleri aşan bir so-
rundur.

İngilizce gazeteye göre, Bayan Harris, bu süngere benze-
yen, gözenekli garip kabarcıkla başa çıkamıyormuş, ortadan
kaldırmak için ne yaptıysa para etmemiş ve bu canlı organiz-
manın kökeni üzerine kimse bir şey söyleyemiyormuş.

Braverman'ın, pek başarılı bir ilgisizlik havası gerisinde
gizlese de beni üzemeyeceğini biliyordum. Süngerimsi, gö-
zenekli, içi kan rengi, varlığına ve varlık nedenine akıl ermez
şey hakkındaki bu haberi beni aşağılamak, hakaret etmek
için aktarıyordu elbet. Beni utandırmak için olsa bile, bu
alaylı davranışında büsbütün yanılıyordu. Birdenbire ortaya
çıkan, şimdiye kadar hiç bilinmeyen bu yeni organizma, hiç
kuşkusuz mevcut sisteme sızmak isteyen bir yanlışlık, doğa
karşıtı bir girişimdi. Braverman'ın sandığı gibi, pis bir siğil
filan gibi bir şey değildi.

Nasıl bir şey olduğu üzerine bir şey söylenemez: Texas
bilginleri bu alandaki bilgisizlikleri konusunda emindiler.
Oysa bilgisizlik ufuk açan bir şeydir. Koca Tembel'e baktığım
zaman, bilgisizlik, anlayışsızlık yüzünden onu ağır bir olabi-
lirlik olarak görüyorum; böyle bir şey olabilir miş gibi geliyor.
İşte bu tastamam ümit denilen şeydir. Anlaşılması olanaksız

bir anlayışsızlık sıkıntısı, başka bir şey, başka birisi olabilir-miş gibilerden; soğuk terler döktüren bir önsezi.

Elbette bir ümit nedeni olmadan korkudan ölünmez. Biri olmadan öbürü olmaz. Kendime baştan aşağı bakabilmek için, Braverman tuvalete koşuncaya kadar bekledim. Çoğu insan böyle bir kabarcık belirdi mi korkar, çünkü kim olsa korkar değişiklikten; değişiklikten, alışılmış olanın dışında kalan, bilinmeyen her şeyden korkulur. Ama benim eskisinden daha çok korkmamın oluru yoktu. Bu konuya yeniden dönmek istemem, ama Paris'te iki yirmi boyunda bir piton yetiştirmek, üstelik gizliden Jean Moulin ile Pierre Brosselet-te'i barındırmak, kim olursa olsun kolay iş değildir.

Gazete ertesi gün Texas olayının sonrasını da yazdı. Yeni bir şey değilmiş, bir mantar türünün başlangıcıymış.

Olayı böylece yazışım şunu belirtmek için ki beni iyimserliğe götürüyordu ve kendimi kesin sonuca varmış gibi görmüyordum. Tersine, bir bekleme ve olası görüntüler durumunda bulunuyordum. Her tür karışıklığı önlemek ve araya giren bu düğümden sonra yeniden düzenli anlatımıza dönmek üzere şunu da eklemeliyim ki Victoria Nyanza Şelaleleri şimdilik Tanzanya'dadır.

Evdeki yaşam düzenimi, alışkanlıklarımı anlatadurayım, şu beslenme sorunu da, nasıl olduğunu az sonra anlatacağım dinsel bir çözüme bağlandıktan kelli, belirtmem gereken bir nokta daha kalıyor ki o da ben arasıra orospulara da giderim; yalnız ben bu sözcüğü büyük bir değer katarak, derin bir gönül borcuyla, en soylu anlamında kullanıyorum. Fazladan iki kolum olduğu zaman kendimi daha bir bütünleşmiş gibi duyumsuyorum.

Bir tanesi var, Marlyse, gözlerimin içine bakar, beni sımsıkı sarar, “Zavallı sevgilim,” der bana.

Hoşlanırım. Bana, ‘Zavallı farem... sevgilim demek istemiş-tim’ denmesinden hoşlanırım; varlığımın bilindiğini anlarım.

Kimi zaman da şöyle der:

“Bir bakışın var! Seninle hiç olmazsa bakışılabiliyor. Yalnız oraya değil. Haydi gel, şimdi kışını yıkayayım.”

Bu noktada son derece nazik ve sıkıcı bir sorun çıkıyor ortaya; konuyu, bu incelemenin çerçevesi içinde irdelemek zorundayım. Eskiden böyle bir şey yokmuş, Vialle Sokağında-ki kahvenin patronu olan hanım, konuyu kendisine açtığım zaman, bir açıklama yaptı:

“Orasının güle benzemesi yüzünden. Hani, gülün taç yaprakları gibi pembe. Gül yaprağı imgesi şairane şey. Benim zamanımda pek sorulmazdı, ama zamanımızda veresiye satışlar sayesinde, yaşam düzeyi yükseldi. Zenginlik daha iyi bölüşülür oldu, herkesin az çok bir şeyler edinmesi kolaylaştı. Evet, bu da yaşam düzeyindeki yükselmenin sonucu. Her şey artıyor, sağlığı koruma bilgileri de. Eskiden zenginlere tanınan şımarma hakkı, şimdi daha geniş bir kitleye yayıldı, daha bir kolaylaştı. Ayrıca işin özüne varıldı; bayağılaştırma, acelecilik ve böylece bir çapraşıklığa uğramadan, doğrudan sonuca ulaşma. Benim zamanımda örneğin, büyük bir incelelikle sorardı: ‘Seni yıkayayım mı canım, yoksa sen kendin mi yıkanırsın?’ Ve o iş ayakta yapılırdı, lavabonun altında, kamışımı sabunlardı, siz de onu özendirirdiniz, hızlandırmak için. Kışınızı onun yıkaması çok az görülen bir şeydi, ayrıcalıklılara özgüydü. Bugün sağlık sorunları başta geliyor, çünkü sosyal yardımlar filan var. Kız size sorma gereğini duymadan bideye oturtup kışınızı yıkıyor; neden, çünkü yaşam düzeyi yükseldi, herkesin ulaşabileceği hale geldi. Sorup öğrenebilirsiniz: Gelişmenin bütün meyvelerinin toplanması şunun şurasında on beş, yirmi yıllık bir olay. Eskiden bir orospu hiçbir zaman kışınızı sabunlamazdı. Bu yalnız özel durumlarda, meraklıları içindi. Bugün herkes meraklı oldu,

herkes her şeyi biliyor; iyisiyle kötüsüyle, iletişim araçları sayesinde. Reklam, malın değerini artırır, lüks, gül yaprağı uygulaması başta gelen zorunluluk oldu. Şimdi kızlar müşterinin gül yaprağı istediğini, maldan anladığını ve haklarını bildiğini biliyorlar.”

Olabilir elbet, ama kişiliğimden dolayı ben buna alışamadım. Herkesten başka bir insanmışım gibi görülmek istemiyorum; tersine, ama Claire, Iphigénie ya da Loretta beni bideye oturtup da oramı yıkamaya başladıklarında, fena halde aşağılanmış gibi oluyorum; oysa ben oraya kadınlarla birlikte olmak için giderim. Onun için yavaş yavaş pitonumdan kurtulmayı düşünmeliyim, çünkü ikili yaşam açısından beni doğal olan kadınsı değerlerden uzaklaştırıyor. Ama böyle bir karara varmak günden güne daha da zorlaşıyor; ben ne kadar sıkıntılı ve mutsuzsam, onun da bana o ölçüde yakınlaştığını görüyorum. Durumu anlıyor ve bütün uzunluğuyla bana daha iyi sarılıyor, ama bu bile bana yeterli gelmiyor; keşke metrelerce daha uzun olsaydı diyorum. Çünkü bunu yapan sevgi, eşeliyor, içeride bir yer ediniyor, ama orada değil; bundan da bir sorgulama, neden, niçin gibi yeni sorular çıkıyor.

Kimi günler öylesine sarılıyor, öyle düğümler atıyor ki kendisi bile çözüp kurtulamıyor; buysa Colomb’un yumurtası ve Gordion düğümü yüzünden, kendini öldürme düşüncesini akla getiriyor. Durumu daha iyi açıklamak için bir örnek vereyim: Güzel bir çift pabuç diyelim, bağcığı bir ucundan tutup çekerseniz yalnızca fazladan bir düğüm daha atmış olursunuz. Yaşam, örneklerle doludur; diyelim, şöyle hafiften omuzlarımı oynatarak ve gömleğimin eteklerini pantolon kemerimin içine sokarak doğrudan Bayan Dreyfus’e gitsem, gözlerinin ta içine bakarak birlikte çıkmayı önersem,

böyle bir şeye terbiyem izin vermez. Oysa gerçek bir erkek, tehlikeyi göze alır; sonunu hiç düşünmeden, belki bir düğüm daha atacağını bilmeden, bağcığın ucunu çekiverir. Dolayısıyla, Bayan Dreyfus'e karşı duyduğum ilgiyi, eveleyip gevelemeden, apaçık ortaya koymamı engelleyen temel bir incelik daha vardı; böyle davranacak olursam, benim ırkçı olduğumu, karaderili olduğum için ona karşı, 'Böyle davranmakta bir sakınca görmediğimi, çünkü aynı hamurdan olduğumuzu' düşündüğümü, böylelikle de onunla paylaştığımız aşağılık duygusunu ve ortak kökenlerimizi sömürmeye kalkıştığımı sanacaktı.

Şimdi bana diyebilirsiniz ki, ipin ucunu tutup çektin mi bütün düğümlerin çözülürverdiği de olur, bir çekişte hoop... 68 Mayısındaki gibi; ama 68 Mayısında işe gitmek için bile evden çıkamıyordum; o kadar korkmuştum, kapıdan burnumu çıkarsam, beni kesip biçecekler, ikiye üçe, hatta gazinodaki hokkabazın yaptığı gibi, dörde bölecekler sanıyordum; ama hokkabaz, numaranın sonunda ipi yine eskiden nasılsa öyle, tek parça halinde gösteriyordu.

Son bir kez, hiç utanıp sıkılmadan bir şey daha söyleyeceğim; bürodaki işim ve toplumdaki yerimin yükselmesi bakımından bir psikolojik testten geçirilecek olsam bile, bu pitonlarla ilgili çalışmamda tutturduğum yoldan sapmayı düşünmüyorum. Koca Tembel'in beslenme sorununu danıştığım Peder Joseph'la başlamıştım, yine onunla devam edeceğim.

Bir doğal gereksinmenin giderilmesi kadar rahatlatıcı ve hoş bir şey olamaz. Geçen gün denedim. Kendi kendimi kollarımın arasına alıp sıktım. Kollarımı kendi çevremde sardım, sımsıkı; böyle bir kucaklamanın nasıl bir sevgi duygusu uyandırdığını anlamak için. Kendimi kollarımla sıkabildiğim kadar sıkıp gözlerimi kapadım. Çok yüreklendirici bir

şey, bir ön-tadım, ama yine de Koca Tembel'in yaptığı gibi olmuyor. Sarıp sarmalanmak isteği duyduğunuz, özellikle omuzlarınızın çevresinde ve bel boşluğunuzda ve en çok da iki başka kolun eksikliğini duyduğunuz bir zamanda iki yirmilik bir pitondan daha iyisini bulamazsınız. Koca Tembel size sarılıp saatlerce öyle kalabilir; yalnız arada bir omuz boşluğumdaki başını kaldırıp biraz geri çeker, yüzüme doğru döner ve ağzını kocaman açarak, dimdik gözlerimin içine bakar, doğasından gelen bir şey bu. Bu dünyasal beslenme gereksinmelerimizin en başında gelir. İşte bu zooloji kitabını, tastamam bu kimi yararlı öneriler için yazıyorum.

Koca Tembel'in kim olursa olsun, herkese sevgi ve dostluk göstermekten yana pek hevesli olduğu bir sırada, bir gün yer halısının üzerinde, ayakta durmuş, sanki iki elimi arkadan kavuşturmak istiyormuşum gibi, kendimi sıkıca sarmış duruyordum ki arkamda bir tıkırtı oldu. Bayan Niatte, elinde anahtar, su kovası, tavan süpürgesi; Bayan Niatte ya da hep söylendiğı gibi Gnatte, bizim kapıcıdır; ev işlerime de o bakar. Şaşkınlığını gizleme gereğı görmeden öylece durmuş bakıyordu. Durumu anlaması, kavraması, değerlendirmesi düşünölemeyeceğine göre, hemen kollarımı çözdüm.

"Yani bu şimdi..."

Kendisi Fransızdır.

“Evet, yani gerçekten...”

“Ne o, bir şey mi var?”

“Ne vakitten beri böyle, pijamayla odanın ortasında ayakta durmuş, kollarınızın arasında bekliyorsunuz?”

Omuz silktim. Sevgi dolu bir güne hazırlanmak üzere çalışmalar yaptığımı anlatmak olacak şey değildi. Böyle şeylerin çok, çok uzağında olan insanlar vardır.

“Ne var yani? Bu yoga işte.”

“Yo-?”

“...ga. Kendimi kucaklıyorum.”

“Kendi kendinizi?..”

“Kendimle kucaklaşıyorum, sözlükte yazıyor. Olağan bir şey bu. Ben uydurmuyorum ya, birisiyle bir şeyle uyuşmak anlamına gelir. Bu, konuşma dilinde sevgi alıştırmaları denilen şeydir. Kucaklaşılır.”

“Kucak?..”

“Yogada birçok şey yapılır, bu da en sonuncusudur, bundan sonra artık bir şey yapılmaz. Paris’te nasıl yaşandığını gösteren bütün afişlerde görürsünüz, dudak dudağa.”

“Ne işe yarar?”

“Yaşam niteliği açısından yararlıdır.”

“Ya...”

“Evet, yaşam! Yüreklendirmek gerekir.”

Kadını idare etmek zorundayım, Koca Tembel yüzünden aklını karıştırmak istemem. Bir apartman katında serbest dolaşan bir pitonla iş görebilecek birini bulmak kolay değil. Pitonlara iyi gözle bakılmaz. İnsanlar, hiçbir kusurları olmadığı halde aşağılanmaktan, suçlanmaktan hoşlanmazlar.

Bayan Niatte’dan önce işlerime bakan bir Portekizli hanım vardı; İspanya’da yaşam düzeyi yükseldiği için artık daha çok Portekizliler geliyorlardı. İlk geldiği gün, Koca Tem-

bel'le başı derde girmesin diye evde kalmıştım. Kadın geldi, ama Koca Tembel ortada yok, koydunsa bul; hiç ummadığın bir yere kıvrılıp yatmak gibi bir huyu vardır. Aramadığım yer kalmadı, yok, hiçbir iz yok. İyice aklım karıştı, durum kötü, başıma bir şeyler gelecek. Ama korkum çok sürmedi. Yazı masamın yanında kocaman bir sepet vardır, içinde aşk mektupları durur. Yazdıktan sonra hep oraya atarım. Tam yatağın altına eğilmiş bakarken Portekizli hanım korkunç bir çığlık attı. Koştum. Bizim piton kâğıt sepetinde doğrulmuş, kadıncağıza bakarak bir sağa, bir sola salınıyor.

Nasıl bir etki yapacağını bilemezsiniz. Önce titremeye başladı, sonra kaskatı kesildi ve düşüp bayıldı; hemen biraz Evian suyu serptim yüzüne, eğilip bükülmeye, baykuş gibi ötmeye başladı, gözleri yerinden fırlamıştı. 'Eyvah' dedim içimden, 'işleri bitirmeden ölüp gidecek.' Akli başına gelir gelmez doğru polise koştu, benim bir sadık, bir teşhirci olduğumu söyledi. İki saat karakolda kaldım. Portekizli, Fransızca'yı hemen hiç sökemiyordu. "Bay sadista, Bay eksibisyonista" diye bas bas bağıırıyordu; polislere, ona göstermiş olduğum şeyin hemen piton olduğunu, zaten kendisini de, buna alıştırmak için özellikle çağırmış olduğumu söyleyince gülmekten yerlerde yuvarlanmaya başladılar; artık sözlerime kulak astıkları yoktu, birer Galyalı olarak ağızlarından yalnız hi hi hi, ho ho ho gibi sesler çıkıyordu, ben araya bir tek kelime sokuşturamıyordum. Bunların böyle kahkahalarla güldüklerini duyan komiser odasından çıkıp geldi; herhalde polislerin, gazete sütunlarından düşmeyen hırtlıklarından birisi sanmıştı. Yabancı gündelikçi kadın tutturmuş habire, "Sadista, eksibisyonista," diye cırlıyor; ben komisere, onu benim pitona alıştırmak için özellikle çağırmış olduğumu, ama pitonun, benim böyle bir niyetim olmadığı halde, hiç beklen-

medik biçimde birden dikeldiğini ve boyu iki metreyi aştığı için kadıncağızın ödü koptuğunu söyledim. Ama gel gör ki bu sefer komiser de paf puf yaparak gülmeye başladı ve belli etmek istememekle beraber ne kadar polis varsa hepsi birden makaraları koyuverdi.

Fena öfkelenmiştim.

“Pekâlâ,” dedim, “mademki inanmıyorsunuz, şimdi şuracıkta size göstereceğim.”

Komiser gülmeyi kesti ve böyle bir şey yapmanın beni pek zor durumlara düşürebileceğini anımsattı. Bu, onun görevine karşı bir aşağılama olacaktı. Polisler de artık gülmüyorlardı; aralarında bir karaderili de vardı ki hiç gülmemişti, hepsi de dikkatle bana bakıyordu. Üniformalı, Fransızca konuşan bir karaderili görmek beni hep tedirgin etmiştir; bunun nedeni Bayan Dreyfus, rüyalarım ve adalar ve yaşama sevinci üzerine yapılan tatlı söyleşilerdir. Ama kendimi koy-vermedim, cüzdanımdan iş arkadaşlarımla aile fotoğrafı dedikleri resimleri çıkardım. İçlerinden rastgele bir tanesini aldım: Koca Tembel omuzlarıma yatmış, başı yanağıma dayalı olanı. En çok sevdiğim fotoğraf. Çünkü bunda, canlı türleri arasında kardeşliğin olanaksız sayılmasının yadsınması gibi bir şey vardı.

Koca Tembel’in başka resimleri de vardı; yatağımın üstünde, terliklerimin yanında, koltukta... bunları gösteriyordum, isteyerek; kendimi savunmak için değil elbet, yalnızca ilgi uyandırmak için.

“İşte,” dedim, “ortada bir yanlış anlama var, ben kendimden değil şu pitondan söz ediyorum. Bu hanım, bir yabancı da olsa, bir pitonu bir insandan ayırt edebilir, özellikle boyu iki yirmi olan Koca Tembel’i.”

“Koca Tembel mi?” diye üsteledi komiser.

“Benim pitonun adı.”

Aynasızlar gene kıkırdamaya başladılar; gücüme gidiyor, bu da döktüğüm soğuk terlerle belli oluyordu.

Polis dedin mi tüylerim diken diken olur; Jean Moulin ve Pierre Brossolette’ten ötürü. Hatta ara sıra kendime sorarım, yoksa bu pitonu bunu perdelemek için mi aldım diye. Dikkati dağıtmak için. Herkes bilir, soluk almak ile soluk vermek arasında bir tek adım vardır. Birileri kalkıp gelse evime, bu adamda kuşkulu bir şeyler var diye, ilk ağızda bu pitonu görecektir; zaten ne kadarcık yer, iki göz bir ev, artık başka bir şey düşünmelerine gerek kalmayacak, anlaşıldı diyecekler; hele şu günlerde pek önemli olan Jean Moulin ve Pierre Brossolette akıllarının ucundan geçmeyecek. Bunu özellikle söylemek zorundayım, gizlilik nedeniyle, çünkü on milyonluk bir yerde gizlilik elbette ki olağan bir durumdur.

Hekimler Odasının kararına ben de bütünüyle ve büyük bir saygıyla katılıyorum; bunu da belirtmeliyim, doğumdan önce de yaşam vardır ve benim bu amaca yönelik çabalarımı onlara adamamın nedeni de budur.

Komiser fotoğrafları ilgili servislere gösterdi, onlar da görmüş oldukları şeyin bu Koca Tembel olduğunu söylemek zorunda kaldılar.

“Evinizde bir piton bulundurmanızın izne bağlı olduğunu biliyor muydunuz?”

Komiser soruyordu bunu, babacan bir tavırla.

Gülmemek için kendimi zor tuttum, yasadışı bir durum yok. Almanların zamanındaki gibi uyduruk kâğıtlarla bağlı değilim, yasal durumdayım; her şeyiyle Fransız olan bir dönemdeyiz. Adam da bunları yeter buldu. Bir polisin gözüne girmek için düzenli kâğıtlara sahip olmak kadar yararlı bir

şey yoktur. Her şeyin yolunda olduğunu belirtmek için yeter de artar bile. Kâğıtlarımız düzgün, daha ne!

“Size resmi olmayan bir soru yöneltmek istiyorum, niçin bir piton da ne bileyim bir başka şey..”

“Bir başka şey?”

“Evet, bize daha yakın bir şey; bir köpek, bir kuş, örneğin kanarya?”

“Kanarya mı? Bize daha mı yakın?”

“Dediğim, alışılmış hayvanlardan biri. Bir piton sevecenlik bakımından pek o kadar elverişli olmayabilir.”

“Sayın komiser, bu gibi durumlarda bir seçme yapamaz, bilirsiniz. Bu duygusal bir seçmeciliktir. Seçmeli bir yakınlık demek istiyorum. Bence bu fizikte *atomes crochus** denilen şeydir.”

“Yani sizce...”

“Rastlar ya da rastlamaz. Ben, o gazeteye yirmi satırlık bir ilan verip bir altmış yedi boyunda, açık kestane saçlı, mavi gözlü, hafif yukarı kalkık burunlu, Bach’ın Dokuzuncu Senfonisini seven bir iyi aile kızıyla tanışmak isteyenlerden değilim.”

“Dokuzuncu Senfoni Beethoven’ındır,” dedi komiser.

“Biliyorum, ama artık değişmesinin zamanıdır. Rastlanır, rastlanmaz. Her şey böyle berbat olur. Genelde birbirine uygun olan kadınla erkek rastlaşmazlar, ne diyelim, bu da kader kısmet işte.”

“Anlamadım.”

“Sözlükte var. Latincesi *fatum*, *factotum*. Ondan kaçınılmaz. Ben bu konuda çok şey bilirim. Yunan trajedisi. Dahası, yoksa Yunan soyundan mı geliyorum, diye sorduğum olur kendi kendime. Hep herhangi birisidir herhangi birisine rast-

*) *Atomes crochus*, Fransızca’da sevgi, muhabbet anlamında kullanılır. (ç.n.)

layan, lise bitirme sınavında da bu böyledir, tastamam bu nedenle yakında kaldırılacaktır.”

Komiser ne diyeceğini şaşırmış gibiydi.

“Sizin pek garip bir dolanım tarzınız var,” dedi. “Pardon, dolanımlı düşünce tarzı demek istemiştım.”

“Evet, dolanımlı, halkalı. Sağlıklı bir zihinsel çıkışın ilk kuralı konuyla tam bir yapışma sağlamaktır. Yunan trajedisi denir, ama Yunan mutluluğu denmez.”

“Bu işin içine politika nereden karışıyor, anlayamadım,” dedi komiser.

“Hiç karışmıyor. Ben bunları bizim işyerindeki odacıya anlatmayı denemiştım.”

“Ya?”

“Evet, beni ille de bir ‘*manifeste*’* götürmek istiyordu. Tırnak içine alıyorum bu sözcüğü, çünkü yalnızca anmakla yetiniyorum; ben ne gittim ne de karıştım. Bunlar kabuk değiştirme öyküleri, o kadar, yeni bir deri edinmek, ama hep aynı deri. Alinyazısı, anlıyorsunuz. Yunanistan’da böyle.

Komiser, alışkanlık gereği, bir şey anlamıyordu.

“Sahiden karışmadınız mı hiç bu işlere?”

“Hayır. Bana güvenebilirsiniz, bu konuyu bilirim, pitonlar hiç şaşmaz. Deri değiştirirler, sonra yine değiştirirler. Öyle programlanmışlardır. Yeni bir deri edinirler, sonra bir daha, bir daha. Belki başka türlü programlamak gerekecektir, büt-bütün başka; ama birisini bir başkasının programlaması daha iyi olurdu, sürpriz etkisiyle başarılı olması için. Texas’taki olayı gazetelerde okumuş olmalısınız, hani bir kabarcık olmuştu; bu, bu bakımdan bir başlangıç sayılabilir. Hiç görülmemiş bir şeydi, bende bir ümit coşkusu uyandırmıştı, ama çok sürmedi. Eğer bir başkası çıkıp bir yerlerde, çevre nede-

*) *Manifestation*’un kısaltılmışı, protesto yürüyüşü. (ç.n.)

niyle -ki buna, pek göze batmasın diye 'yaşam ortamı' diyorlar- gerçekten bir başka deneme yapsaydı, belki de ilginç bir değişiklik olabilirdi. İlginç olması şart. Pitonlar kesin bir yararsızlıkla programlanmışlardır, böyle işte! Bunu kendimi savunmak için söylemiyorum, çünkü siz kurulu düzenin adamsınız. Bastille'den Federeler Duvarına kadar bir gösteri yürüyüşü yapsalar gelenek görenek gereği, düzeni bozmamak için, baştan sona üç kilometre tutardı, oysa iki yirmi benim Koca Tembel, adı öyledir. Aslında iki yirmi iki de denebilir. Biraz kendini zorladığında iki santim daha uzayabiliyor."

"Sizin bürodaki odacının adı neydi?"

"Bilmiyorum. Pek yakınlığımız yoktur. Bakınız üç kilometre olmuş ya da iki yirmi, önemli değil; bu bir uzunluk sorunu değil. Ben o odacıya da söyledim, bu yönden bir şey çıkmaz, öyle ya da böyle, o bir pitondur. Doğası böyle."

"Doğru düşünüyorsunuz," dedi zavallı, pardon yani komiser. "Herkes sizin gibi düşünse sorun kalmazdı. Günümüz gençleri akıllı bir karış havada geziyor."

"Yollar yüzünden."

"Yollar..."

"Yollar. Hep yüzeyde, dışarıda, hepsi yüzeysel, yollara dökülmüşler, altını kazımak gerek, derinliğine, altına bakacaksın; karanlığa, gizlide kalana, Jean Moulin ve Pierre Brossette gibi."

"Kim?"

"Fena öfkелendi, bürodaki odacı, sen bir kurbansın, dedi."

"O odacının adı neydi?"

"O, pitonun bir kilise avuntusu olduğunu söyledi, içinde bulunduğum delikten çıkmalı, boylu boyunca güneşe karşı çözülüp yayılmalı imişim. Aslında tam olarak böyle söylemiyor ya, çünkü uzunluk onu ilgilendirmiyor."

“Fransız mı, bari onu söyleyin.”

“Dahası, aklınca beni pohpohlamaya kalkıyor, ben doğa karşıtı bir olaymışım, ama ben çaktım, o bunu bana yağ çekmek için söylüyordu.”

“Siz ara sıra bana uğrayın, görüşelim Bay Cousin, insan sizinle konuştuğça bir şeyler öğreniyor. Ama adları, adresleri de unutmayınız. Yeni dostlar edinmek her zaman yararlıdır.”

“Ben de ona dedim ki, doğal çarpıklıklar silah elde düzeltilemez, dedim.”

“Durun bir dakika. Size silah elde mi dedi?”

“Yok canım. Eli boş. Eli boş olmak onun uzmanlık gereğidir. Herkese dağıtır bunu; bunu ben aklıma estiği gibi, öylece söyleyiverdim. Silah elde demem, yani pitonlar söz konusu olduğunda, titreşim oluyor. Sözün gelişi. Silah elde, öylesine bir deyim, alışılmış, Fransızca bir söz.”

“O ne dedi, siz onu tehdit ettiğinizde?”

“Alay etti. Ben doğmak istemeyen bir dölüt imişim, öyle dedi, açık havaya çıkmak istemiyormuşum; Çocuk Aldırma Merkezinden de o zaman söz etmişti, hani Profesör Lortat-Jacob var ya, bilirsiniz, Hekim Odasından, onu söyledi.”

“Kim?”

“Büyük bir Fransız. Hiç ilgisi yok. Ben de ona pekâlâ dedim, beni doğurtmak için ne yapıyorsunuz?”

“Profesör Lortat-Jacob’a mı? Ama o doğum uzmanı değil ki. Ünlü bir cerrah. En büyüklerinden.”

“Aynen. Ortada cerrahlık bir sorun var. O odacının bizim dokuzuncu katın koridorunda söylediği gibi ‘kimlik kartı’ demek, bir doğum eylemi demektir. Bir cerrahi müdahale. Diyelim bir sezaryen. Çıkmak için bir çıkış olmadığına göre bir çıkış yeri açmak yani, anladınız mı?”

“Elbette anladım, Bay Cousin; anlamayacak olsaydım beni bu beşinci bölgeye komiser yapmazlardı. Burası demek, öğrenciler demek, üniversiteler demek. Bu işi yürütebilmek için onları anlamak gerekir.”

“İşte o zaman gerçekten öfkelen-di. Bastille’den Federeler Duvarına kadar, folklorla birlikte, üç kilometre boyunca çö-zülme olmaz, dediğimde. Beni bir kez daha doğa karşıtı eylem yapmakla suçladı; doğmaktan korktuğumu, yalnızca ister gibi yaptığımı söyledi, yüzüme karşı. Hatta kendinde olmayanı başkasına atmanın tadını çıkarmak için hep yapıldığı gibi bana aptal dedi. Ve gitti. Gittikten sonra ona dedim ki, ben kuşkusuz doğa karşıtı bir yaratığım, tüm aranıp sorulmayan kimseler gibi ve böyle olmakla övünüyorum ve soluk almak içine çekmektir ve içine çekmek, ilk Hıristiyanlar gibi doğa karşıtı bir eylemdir; doğaya gelince, hâşâ huzurdan kırıma kadar onunla doluyum ve ben sevgi arıyorum ve yakınlık ve dostluk ve işte her ne boks.”

“Çok iyi yapmışsınız, sizi kutlarım. Polis de zaten ne güne duruyor!”

“Siz doğa karşıtı-sınız demedim, sayın komiser. Ben sürekli düğüm atarım, aydın kişiliğim gereği yaptığım çıkışlardan ötürü, ben yalnızca ele aldığım konuyu tutuyorum, oysa siz, size yağ çektiğimi sanıyorsunuz. Polis tam tersine bütünüyle doğal bir şeydir.”

“Sizden bu sözleri işitmek bana kıvanç veriyor, Bay Cousin.”

“Tamam. Niye bir piton aldığımı sordunuz, ben de size anlattım. Bir seyahat acentesi Afrika’ya bir organize tur tertiplemişti, biz de Bayan Dreyfus’le birlikte katılmış-tık. Bayan Dreyfus benim ileride nişanlanacağım hanımdır ve o da za-

ten Afrika kökenlidir. Ne diyorduk, evet, bu dostluk kararını o zaman aldım. Balta girmemiş ormanlar beni çok sarmıştı. Rutubet, çürük kokusu, su buharı... kökenimiz işte. İnsan, gözüyle gördüğünde daha iyi anlıyor. Yer yer fokurdayan sular, doğadaki üreme... Çok hoş, doğa, hele Jean Moulin ve Pierre Brossolette'i düşününce."

"Durun, durun. Yine nedir bu adlar?"

"Yok, bir şey değil. Öylesine söylenmiş adlar, soruşturma filan gerektirecek şeyler değil, çoktan hesabı görülmüş, defteri dürülmüş şeyler."

"Anladığım kadarıyla siz bu pitonu doğayla kucaklaştığınız bir sırada almaya karar verdiniz, öyle mi?"

"Bakınız, bende yürek daralmaları, iç sıkıntıları olur. İğrenç korkular. Öyle zamanlarım olur ki başka bir şey vereceğime inanmam. Olanaksızın sonu Fransızca değildir. Büyük yüzyılda Descartes ya da işte öyle birisi, harika bir şey söylemişti, ne idi bilmiyorum, ama söylediğinden kuşku yok; ben yine de gerçeğe doğrudan bakmaya karar vermişimdir, daha az korkmak için."

"Korkacak bir şey yok. Şu anda polis karakolundasınız."

"İşte, otelin önünde görür görmez pitonu, Abidjan'da, işte dedim, biz birbirimiz için yaratılmışız! Kendi üzerine çöreklenmiş yatıyordu, öylesine kıvrılmıştı ki besbelli içeride kaybolmak istiyordu, gözden yitmek, gizlenmek istiyordu, o kadar korkmuştu. Bizim gruptaki hanımların yüzlerinde oluşan iğrenme belirtilerini görmeliydiniz; zavallı hayvana nasıl kötü kötü bakıyorlardı. Dreyfus dışında. Geçen gün beni Champs-Élysée'de görmüş, ertesi gün de bana büroda çıtlattı, gizliden. 'Pazar günü sizi Champs-Élysée'de gördüm,' dedi. Uzatmayalım, kaç para, diye sormadan pitonu aldım."

Akşam otelde, yatağa tırmanıp büyük bir sevecenlikle sokuldu, ben de ona Koca Tembel adını taktım. Bayan Dreyfus'e gelince, Guyanalıdır, bir Fransız adı taşıması, şu ünlü Dreyfus'den geliyor, suçu yoktu biliyorsunuz; ülkesine karşı bağlılığı nedeniyle adı orada çok yaygındır."

Bu konuşmayı uzatmak isterdim, çünkü bu arada belki de bir dostluk doğacaktı, ortak bir yanları olduğunu sezen insanlar arasındaki karşılıklı anlayışsızlık nedeniyle. Ama komiser bezmiş gibi görünüyordu, yüzüme bir çeşit korkuyla bakıyordu, bu da bizi daha çok yakınlaştırıyordu, çünkü benim de ondan ödüm kopuyordu. Yine de titrek bir elle, bir ilgi gösterisi yaptı.

"Piyango bileti aldınız mı?" diye sordu.

Her yıl alırım, iyimserlik bu ya, belki bir araba sahibi olurum, diye. Bunu kendisine de söyledim.

"İsterseniz pazara birlikte Louvre'a gideriz," dedim.

Büsbütün korktu, onu büyülüyordum, açıkça belli oluyordu. Bütün kitaplar yazar. O oturuyor, ben ayakta, karşısında duruyorum ve gitgide yaklaşıyorum ona doğru; yarım saattir benimle ilgileniyor. Ben kolay bağlanırım. Bu benim için gereksinmedir; bir başkasını kollamak. Bir polis komiseri de bir başkasıdır, canı sıkılmış gibi görünüyordu, ama ben-den hoşlanmıştı. Bu gibi durumlarda insanlar gözlerini kaçı-rırlar, başka yerlere bakarlar. Büyük şair François Villon da söylüyor bir dizesinde: *Bizden sonra yaşayan kardeşler...* Geleceği belirtir bu kardeşler.

Ayağa kalktı.

"Pek iyi, ben yemeğe gidiyorum."

Bu bir davet değildi, ama düşündüğü oydu. Bir kalem alıp adımı adresimi yazdım, ara sıra polisler uğrasınlar diye.

“Memnun oldum,” dedim, “polis güven verir”

“Şu sıralar pek fazla adamım yok.”

“Anlıyorum, yetersizlik sorunu.”

Elimi sıkı çabucak ve *yemeğe* gitti. Altını çizen benim, ipin ucunu kaçırmadığım anlaşılсын diye, işte hep o karın doyurma sorunuyla uğraşıyor, ondan söz ediyorum.

Şimdi Koca Tembel'i doyurmak için başka bir yol bulmalıydım, ona fare ya da kobay ikram etmek istemiyordum; bu beni hasta ediyordu, zaten midem her şeyi kaldırmaz.

Peder Joseph'a bunu anlatıyordum, görülüyor ki sürekli hangi noktada takıldığımı biliyorum, zaten bütün sorun da burada.

"Bunu beslemeye gücüm yok. Zavallı bir beyaz fareyi ver yesin, bana göre bir iş değil bu."

"Öyleyse gri fare veriniz," dedi başrahip.

"İster gri, ister beyaz, benim için aynı şey."

"Bir sürü fare satın alın, işiniz kolaylaşır. Tek tek aldığınız zaman dikkatiniz dağılıyor, kişisel bir yola giriyor. Birçoğu-

nu birden alırsanız kişisel ilişki o kadar olmaz. Yakından bakınca iş kişisel hale geliyor. Tanıdığınız birini öldürmek daha zordur. Ben ordu papazlığı yaptım, savaş gördüm, böyle şeyleri bilirim. Uzaktakini öldürmek yakındakini öldürmekten daha kolay olur. Havacılar bomba attıkları zaman bunu daha az önemserler, olanları çok yukarıdan görürler.”

Bir an piposuna asıldı, düşünceli görünüyordu.

“Ayrıca benim elimden ne gelir, bu bir doğa sorunu. İsteyen istediğini yer, iştah bu...”

İç geçirdi, yeryüzündeki açlık sorunu yüzünden.

Fare konusunda beni asıl üzen şey, bu hayvanların sözle anlatılması olanaksız yanlarıydı. Çevrelerini alan uçsuz bucaksız dünyadan müthiş korkuyorlar, kendilerini anlatabilmeleri için her biri bir toplu iğne başı büyüklüğünde iki minik gözden başka bir şeyleri yok. Oysa benim büyük yazarlarım, dâhi ressamlarım ve müzisyenlerim var.

“Bach bunu Dokuzuncu Senfonisinde çok güzel açıklar,” dedim.

“Beethoven.”

Bir gün sahiden tepem atacak. Değişsin istemiyorlar, işte bu.

“Gri ya da beyaz, rengi ne olursa olsun, insan kıyamıyor,” dedim.

“İşi zora koşuyorsunuz. Hem doğru anımsıyorsam, pitonlar çiğnemezler, öylece yutuverirler. Demek bu kıyıp kıymamak sorunu pek önemli değil.”

Anlaşamıyoruz. Birden aklına geldi.

“Başka birine besletseniz ya hayvanınızı.”

Çok şaşırdım, bunu niçin daha önce düşünmedim diye, o kadar ki yüreğim daraldı. Bende eksik olan bir şeyler vardı besbelli.

Şaşkınlıktan gözkapaklarım inip kalkıyordu. Hep bu Saint-Colomb'un yumurtası dalgası. Bende eksik olan sadelikti.

Kendimi toparlamaya çalıştım.

"Bu sevecenlik sorunu, demin dediğim kıyıp kıyamamak işi, etin iyiliği kötülüğüyle ilgili değil," dedim.

"Fazla üzüyorsunuz kendinizi," dedi Peder Joseph. "Hat-ta fazladan da fazla. Ve biraz da üzüntü verici bir durum, Bay Cousin, hemcinslerinize verebileceğiniz şeyleri bir pito-na veriyorsunuz."

Anlaşmak gittikçe zorlaşıyordu.

"Nasıl fazla?"

"Sevgiden ölüp bitiyorsunuz, sonra da herkesin yaptığını yapacak yerde tutup pitonlara, farelere tutuluyorsunuz."

Elini hesap pusulasının üzerinden uzatıp omzuma koydu.

"Dinimizin gereğine uyarak alınyazısına katlanmak gerekir, sizde bu yok. Kavrayamadığımız, anlayamadığımız şey-ler olur, bunu kabul etmeliyiz. Buna alçakgönüllülük denir."

Birden bürodaki odacıyı düşündüm, sevgiyle.

"Pitonları iğrençlikten, fareleri hızlarından kurtaramazsınız, Bay Cousin. Siz kötüye giden, nerede son bulacağı kesti-rilemeyen bir derde kaptırmışsınız kendinizi. Sade, çalışkan bir genç kız bulup evleniniz, çocuklarınız olsun; o zaman ba-kınız doğa yasaları filan, hiçbiri ırgalamaz sizi."

"Garip bir kadın öneriyorsunuz bana," dedim; "hiç bana göre değil. Borcum ne kadar?"

Bunu garsona soruyordum.

Ortak bir davranışla kalktık, el sıkıştık. Kahvede birileri mekanik bilardo oynuyordu.

"Ama pratik yönden size çözüm bulunmuş. Ev işlerinize bakan bir kadın var mı? Haftada bir, sizin evde olmadığınız bir sırada gelir, hayvanınızı doyurur."

Bir an duraladı. Tatsız bir şey yapmak istemiyordu. Ama yapmadan da edemedi.

“Biliyorsunuz,” dedi, “yeryüzünde açlıktan ölen çocuklar da var. Arada bir bunu da düşünmelisiniz. Size iyi gelir.”

Beni kaldırımın kenarında, bir sigara izmaritinin yanında ezip bıraktı. Eve dönüp sırtüstü yattım, tavana bakmaya başladım. Öylesine sıkı bir sevgi kucaklamasına can atıyordum ki az kalsın kendimi asacaktım. Bereket versin Koca Tembel üşümüştü, kurnazlık edip kaloriferi kapatmışım, özellikle bunun için; keyifle mırıldanarak geldi, beni sarıp sarmaladı. Yani pitonlar mırıldanmaz elbet, ama onun duyduğu sevgiyi belirtmek için ben kendim mırıldanır gibi yapıyorum. Bu da bir diyalog işte.

Ertesi sabah büroya bir saat erken gittim, bizim odacı çocuğu temizlik yaparken göreyim diye, yalnızca görmek için, yüzünü gözünü, çünkü gündüz pek göze çarpmaz.

Kapıdaki nöbetçi, “Daha gelmedi,” dedi; antrenmandaymış, ‘Ne antrenmanı?’ diye sormadım, bilmemek için.

Dönüşte her zamanki gibi kendi kendime güven duymamı sağlayacak iyi bir adamın yanına oturdum. Adam huylandı, vagon yarı yarıya boş.

“Gidip başka yerde oturamaz mıydınız? Bu kadar boş yer var.”

Bu da insanlar arasındaki ilişkilerdeki sıkıntıdır.

Bir seferinde yine böyle garip bir şey oldu. İyi bir adamla Vincennes Metrosuna birlikte bindik, bomboş bir vagon, gidip yan yana oturduk. Bir an öyle durduktan sonra ikimiz de kalkıp başka sıralara geçtik. Bu da sıkıntıdır. Bir uzmana danışmışım, Doktor Parade, on milyon kişinin yaşadığı büyük bir kentte insanın kendini yalnız bulması normaldir, demişti. Bir yerde okumuştum, New York’ta bir telefon servisi var-

miş, kendi kendinize orada olup olmadığınızı sormaya başladığınızda bir kadın sesi sizi yatıştırır, yüreklendirirmiş. Ama Paris'te PTT'nin sizinle konuşması bir yana, telefonu açtığınızda dümdüz, tekdüze, anlamsız bir sesle karşılırsınız. Size gerçeğe söyler o hırtlara, hiçbir ilgi titreşimi taşımayan buz gibi bir sesle, üstelik genelevlere karşı yürüttükleri kampanyadan tuttururlar; neymiş, insanlık onurunu zedelemiş, oysa kimin nesinde o insan onuru filan. Düpedüz büyüklük politikası işte. Şunu söylememe bile gerek yok ki ben Çocuk Aldırma Merkezinin gelişip serpilmesi konusunda şu iyidir, bu değildir diye karar verecek konumda birisi değilim elbet, yasalarımızı eleştirmek benim neyime! İçeride olduğun zaman dışarıda değilsin demektir. Ben yalnızca, ileride yapılacak korku-ötesiyle ilgili bir anket için, olabildiğince çok bilgi toplamak istiyorum. Bilginler de hep arkadan gelirler, niçinini, nedenini açıklamaya sıvanmak için.

Bildiğim bir şey daha var ki doğada sonsuz bir seçme vardır; çiçekler, yabankazlarının uçuşları, köpekler filan, ama iş seviyecek birisini, koskoca Paris'te zavallı bir pitonu seçmeye gelince, kimse başını çevirip bakmaz bile.

İşte ben de bu hava içinde bir bilgi toplama, öğrenme, gösterme kampanyası açmaya, beni anlamalarını sağlamaya karar verdim. Büyük bir karardı, aslında hiçbir işe yaramadı, ama büyük bir erdem olan kararlılık açısından çok önemliydi.

Bir sabah, bu niyetle, özellikle güzel bir günün sabahı Koca Tembel'i omzuma vurup sokağa çıktım. Piton omzumda birçok sokağa girdim çıktım, çok doğal bir şey yapıyordum gibi, başım yukarıda.

Şunu hemen belirteyim, ilgi uyandırmayı başarmıştım. Ömrümde hiç böylesine bir ilgi odağı olduğumu anımsamıyorum. Çevremi alıyor, peşimden geliyor, sorular yöneltiliyor-

lardı. Ne yer, ne içer, zehirli midir, ısırır mı, boğar mı gibi bir sürü dostça soru. İlk kez bir piton görenler hep böyledirler. Bu arada Koca Tembel uyuyordu. Heyecanlandığı zamanlar hep böyle yapar. Arada pek hoş olmayan tepkiler de geliyordu elbet.

Etli butlu bir kokona, “Bu herif göze çarpmak istiyor,” diye hırladı.

Doğruydu. Ama ne yapalım yani, kendimizi denize mi atalım!

Koca Tembel’le birlikte günlerce sokaklarda dolaştık. Bu davranışım önyargılara, kine, öfkeye, aşağılanmaya yol açmadı değil, ama bu da insanlar arasındaki ilişkilerin azlığından ileri gelen bir şey. Birbirini tanımamak, hepsi bu.

Fizik yapı bakımından Koca Tembel pek güzeldir. Az buçuk fil hortumunu andırır, çok ahbapa bir şey. İlk bakışta, besbelli bir başkası sanıyorlar. İçtenlikle inanıyorum ki tanımaktan çok şey kazanıyor. Sorulara hep terbiyeli yanıtlar veriyor, yalnız ne yer dedikleri zaman sabrım taşıyordu; ne yerse yer, sana ne Allahın belası? Ama genelde propaganda havası vermemek için, abuk sabuk soruları geçiştiriyordum. İnsanları yavaş yavaş alıştırmak gerekti; önce kendi aralarında anlaşmayı öğrenmeliydiler.

Sonunda polis işe karıştı ve bizim Koca Tembel’li gezintilerimiz son buldu. Sokaklarda, tehlikeli sayılan hayvanlarla dolaşmak kamu düzenini bozuyordu, bu da yasaktı.

Şimdi burada, incelememizin pek belirgin bir noktasına parmak basalım.

Bu açıdan en acımasız olanı 37 numarada oturan bir emekliydi. Birdenbire korkunç bir öfkeye kapıldığı görüldü, dilencilik yapıyor derler korkusuyla kimseyle tek laf etmeyen adam, önüne gelene sevgili köpeğinin öldüğünü söyle-

meye başladı. Herkes vah vah diyordu ama, hemen arkasından adamın zaten köpeği olmadığı akla geliyordu. Ama yaşlanıyordu, kendisinde bulunmayan bir şeyi kaybetmiş olmanın verdiği acıyı çekiyormuş gibi bir izlenim uyandırmak istiyordu. Adamı bıraktılar, konuşup dursun, ne çıkar ve öylece öldü gitti zavallı, üzüntüsünden, mutlu olarak, çünkü hiç olmazsa yitirdiği bir şeyi olmuştu.

Evet, Koca Tembel'in pek güzel olduğunu söylemiştim. Halının üzerinde neşeli neşeli sürünürken, pulları ışıkla pek güzel uyuşan yeşilimsi bej bir renk alır, halının rengiyle de pek güzel uyuşur. Zaten özellikle bunun için, doğal ortama uygun düşer düşüncesiyle biraz çamurlu, derin bir yeşil seçmiştim. Aslında asıl düşündüğüm halı değil elbet, daha çok ikimizin de, Koca Tembel'le benim doğal ortama verdiğimiz önem nedeniyle. Pitonlar renkleri ayırt ederler mi, bilmiyorum, ama ben elimden geleni yapayım da. Dişleri, yanlamasına hafiften içeri doğru eğiktir, acıktığını belirtmek için elimi ağzına aldığı zaman, dikkatle ve yavaş yavaş geri çekeirim, kesilmesin diye. Gündüzleri onu evde yalnız başına bırakmak zorundayım, alıp beraber büroya götüremem ya, dedikodu olur. Yazık, çünkü ben istatistik bölümündeyim, ıssızlık için bundan kötüsü can sağlığı. Günlerinizi milyarlarla oynayarak geçirdikten sonra bütün değerinizi yitirmiş, sıfıra yakın bir yere düşmüş olarak dönersiniz evinize. Bir rakamı içler acısı, on paralık değeri kalmamış, bunalım içine düşmüş bir hale gelir, tıpkı mutsuz komik Charlie Chaplin gibi. Ne zaman bir 'bir' görsem, onu kurtarma isteği duyarım. Anasız babasız, kamu desteğiyle meydana gelmiş; arkasında bir sürü, öbürleri, peşine takılmak isteyen sıfırlar. Önünde kendisini gözaltında bulunduran kalabalık büyük rakamlar mafyası. 'Bir' döllenme olmadan, yumurtacık oluşmadan tek başı-

na doğan bir çeşit öndoğum belgesidir. Hep 'iki' olma rüyası görür ve peşinde koşar durur, komik yüzünden. Bu, mikro-organizmadır. Şarlo'nun filmlerini hiç kaçırmam ve hep gülerim, sanki ben değilmişim de o imiş gibi. Elimden gelse 'bir'i hep Şarlo'ya oynatırdım; küçük şapkası, elinde ince, esnek bastonuyla ve peşinde size bakan yuvarlak gözüyle onu hep korkutan ve 'bir' hiçbir zaman 'iki' olmasın diye elinden geleni ardına koymayan o kocaman 'sıfır'la. İster ki 'bir' yüz milyon olsun, daha azı kurtarmaz, çünkü bir gelir getirmesi için demografik olması gerek, yoksa iyi bir iş sayılmaz, kimse de gidip sperm bankasına yatırım yapmaz. Şarlo'nun habire kaçmak zorunda kalmasının nedeni bu ve hep tek başına kalır, bir sonu ve bir başlangıcı olmadan.

Yaşam ciddi bir iştir, değersizliği nedeniyle.

Annemle babam bir trafik kazasını bahane edip beni tek başıma bırakarak öteki dünyaya gittiler. Beni önce bir ailenin yanına verdiler, sonra başka bir ailenin, sonra yine bir başkasının... ne güzel dedim, böyle böyle dünyayı dolaşırız.

Kendimi daha az yalnız duyumsamak için sayılarla ilgilenmeye başladım. On dört yaşında milyonlara ulaşmak için uykusuz geceler geçiriyordum, kalabalıkta birine rastlarım belki diye. Sonunda istatistikte karar kıldım. Büyük sayılara bir yatkınlığım olduğu söyleniyordu; içimdeki tedirginliğe alışmak, giderek onu yenmek istiyordum. İstatistik bunu sağlayan yolu açmak bakımından yararlıydı. Bayan Niatte'ın beni günün birinde, odanın içinde tek başıma kendi kendimi

sımsıkı sarmalamış, kucaklamış, neredeyse kundaklamış bir haldeyken bastırmış olması da bundandı; bu, çocukluktan kalma bir alışkanlıktı, biliyordum ve biraz da utanıyordum. Koca Tembel'le bu daha doğal. Onunla birlikte olduğum zaman bütün duygusal sorunlarım çözülmüş oluyordu.

Bununla beraber, yalnız bir tek yöne bağlanıp dengeli bir düzene girmeyi de denedim. Düzenli olarak orospulara gidiyorum ve şuracıkta açıklamalıyım ki bu cömert sözcüğü, 'orospu'yu, en büyük bir gönül borcuyla anıyor ve kamuoyunun da bunu böyle kabul etmesini, hatta liyakat madalyasına layık görmesini istiyorum; çünkü gizlice bir pitonla birlikte yaşayan bir kimsenin, kimi zaman, ayrıntılarda neler duyduğunu açıklamak olanaksızdır. Yine de bu bir duvar örme biçimidir. Orospu yüreği hep sizinle konuşur, yeter ki ona kulak veresiniz, hiçbir zaman size gidip kendinizi göstermenizi söylemez. Gülücükler eşliğinde kulağımı üstüne koyarım, birlikte dinleriz. Kimi zaman onlara tıp öğrencisi olduğumu söylerim.

Bu arada, bir koltuğa yerleşir, Koca Tembel'i alırım, iki yirmilik koluyla omuzlarımı sarar. Bu, organizmada 'gerekseme durumu' denilen şeydir. Bu, belirgin bir özelliği olmayan, bir şey demeyen bir baştır, asıl kendi doğal çevresi bakımından, elbette kaplumbağalar gibi, taş devri ortamından kalma bir şey. Bakışı, elli milyon yıldan sonra, belki de daha fazlasından, gelip iki küçük odaya tıkılmış olmaktan başka bir şey söylemez. Bu kadar uzaklardan Paris'e değin gelebilmiş olan biriyle birlikte olma duygusu olağanüstü ve güven artırıcı bir şey. Bu bir felsefeye yol açıyor. Ölümsüz, değişmez değerler nedeniyle güvenli bir süreklilik. Arada bir hafiften kulağımı ısıtır, bunun tarih öncesinden gelen hoş bir yaramazlık olduğunu bilirim. Kendi haline bırakır, gözlerimi kapar ve bekle-

rim. Şimdiye kadar verdiğim bilgilerden anlaşılacağı gibi, onun daha ileriye gitmesini, gelişimde olağanüstü bir sıçrama yapmasını, benimle bir insan sesiyle konuşmasını bekliyordum. Olanaksız olanın sonunu bekliyordum. Biz insanlar, hem de nice bir zamandan beri mutsuz bir çocukluk içindeyiz.

Çoğu zaman yüzümde bir gülücükle uyuyakalırım, beni saran ve koruyan bu iki yirmilik kolun arasında, büyük bir güven duygusu içinde.

Bir de resmini çektim Koca Tembel'in. Koltukta oturmuş, çevremi sarmış olarak uyurken. Bayan Dreyfus'e gösterecek oldum, ama çekindim. Bakarsın bu yüzden bana olmaz der, neme lazım! Elbette ona açıklayabilirdim bunun bir kol uzunluğu sorunu olmadığını, yalnızca bir özlem ve duygu işi olduğunu. Ama kim olursa olsun, aşağılama duygusu uyandırma tehlikesine girmemek daha iyidir.

Yalnız şurası da var ki, Koca Tembel'le yürüttüğüm olağandışı ilişkiler bana pahalıya oturuyordu. Durumu açıkladığım genç kızlardan pek azı olur dedi. Yaşamı bir pitonla paylaşmak çok büyük bir sevecenlik ve anlayış ister, gerçek bir sınama, bir test. İki insan arasındaki böylesine bir açıklığı bir pitonla aşmak için geniş bir alan ister. Ben Bayan Dreyfus'ün bunu başarabileceğine güveniyorum, en azından aralarında ortak bir kök var.

Kimi zaman koltukta uyanıyorum, çünkü Koca Tembel'in, uykulu uykulu beni boğacak kadar sıkma olasılığı var. Yürek daralması oluyor, ama iki Valium yutup yeniden uykuya dalıyorum. Profesör Fischer, pitonlar ve boalar kitabında, onların da rüya gördüklerini yazar. Ne olduğunu söylemiyor. Ama benim bu konuda kendi kanım var. Hiç kuşum yok ki, pitonlar sevicecek birisini görürler rüyalarında.

Bu benim gözümde kesin bir şeydir.

Bu demektir ki benim pitonlara rüya gördürmem, sezgi ve anlayış amacına yönelik oluyor. Kendimizi onun yerine koyamayız elbette, çünkü zaten oradayız ve hemen bunalımla karşılaşırız, ama sempatik metoda başvurarak bir başkasının yerine geçebiliriz. Ben keşfimden bilimsel açıdan emin değilim. Ama pitonların aşk rüyaları gördükleri sonucuna bu yolla ulaştım.

Ve akıllara durgunluk verecek birçok saptama yaptım.

Bu yolda yaptığım ilk keşif, benim pek güzel birisi olduğum oldu. Zevkten gülümsediğim görülür. Bunu bütün alçakgönüllülüğümle söylüyorum, çünkü benimle ilgili değil, kişisel olarak benimle ilgili olanı, biraz fazlaya kaçıyorum

ama, biraz da övünerek, bir gün dost bir orospuya sordum bunu. Bu terimi başkalarından ödünç alarak kullanıyorum, çok söylenen bir söz olarak, bir yakınlaşma, bir kardeşlik amacıyla, ama ona katılmam, çünkü aşağılayıcı bir sözdür. Ben hiçbir zaman hiç kimseyi aşağılamam. Fiziki yapı olarak beni nasıl bulduğunu sordum. Şaşırdı, çünkü benimle işinin bittiğini sanıyordu.

Kapıda durdu, bana döndü, her şeyi yerli yerinde bir küçük sarışın, “Ne? Ne dedin?” diye sordu.

“Fiziki açıdan beni nasıl buluyorsun?”

Yanıt vermek zorunda değildi, çünkü zaten işimiz bitmişti. Ama bu insanlıkla ilgili bir meslektir.

“Dur bir bakayım... Sana bakamamıştım. İş üzerindeyken hiç fırsat olmaz.”

Şöyle alıcı gözüyle bir baktı. Kibarca, ne evet, ne hayır. Bereket versin önceden bakmamıştı; iyi olmazdı o bunalım sırasında.

“Eh, ne diyeyim... idare eder, pek fena sayılmazsın; gören, birinin seni yemesinden korktuğunu sanır.”

Omuzlarını kaldırıp güldü, ama alay etmeden.

“Aldırma, boş ver. Hiç düşünmemeli bunu. Hem bilirsin, yatak yorgan hikâyelerinde önemli olan duygulardır.”

Bir an ağlamak geldi içimden, hani ara sıra güzel bir şey gördüğümüz zamanlarda olduğu gibi. Hep güzel olur, bütün engeller kalkar, birarada olunur, herkes birbirine kavuşur. Büyük korku zamanında –1968 Mayıs. Üç hafta evden dışarı adım atamadımdı, ümit nedeniyle, olanaksız olanın sonu diye, sanki bu ben kendim değildim, bu rüyayı Koca Tembel görüyordu –bir seferinde pencereden gizlice bakarken sokağın ortasında toplaşıp konuşan insanlar görmüştüm.

“Ama sen, hiç olmazsa senin bir bakışın var. İnsanların çoğunun gözlerinde hiçbir şey yoktur; bilirsin, gece karşılaştan arabalar gibi, gözleri kamaşmasın diye, haydi hoşçakal!”

Kız kapıyı vurup gitti, ben daha on dakika odada yalnız başıma bekledim. Kendimi iyi hissediyordum. Bir çeşit esenlik ve *prologomène* içindeydim, bu sözün ne anlama geldiğini bilmiyorum ya, bilinmenin karşısında güvenimi belirtmek üzere hep kullandığım bir sözdür.

Tam zamanıydı, çünkü ertesi sabah Koca Tembel deri değiştirmeye başlamıştı. Bize geldiğinden beri bu üçüncüsüydü.

Başladı mı kımıldamaz olur, her şeyden tiksindir gibi bir havaya girer. Gözkapakları beyaza döner, süt gibi olur. Sonra eski deri çatlamaya başlar, dökülür. Olağanüstü güzel bir şeydir; yenilenme, güven hüküm sürer. Kuşkusuz hep aynı deridir yenilenen, ama Koca Tembel pek memnundur, pek canlıdır. Halının üzerinde dolanır durur, ben de mutlu olurum, hiç nedensiz; zaten mutlu olmanın en iyi, en güvenilir olanı da bir nedene bağlı olmayanıdır.

STAT'ta sağa sola koşar, ellerimi ovuşturur, türküler mırıldanırım, arkadaşlar farkına varırlar yüzümün güldüğünün. Bir demet çiçek alır, masaya koyarım. Geleceğe dönük tasarılar yaparım, sonra her şey durulur. Yağmurluğumu, şapkamı, boyun atkımı alır, eve dönerim. Koca Tembel bir köşeye kıvrılmış duruyordur. Bayram bitmiştir. Ama coşkulu bir dönemdir o. Önseziler için pek yararlıdır, organizmada soluk alıp vermeyi hızlandırır.

Aslında benim temel sorunum pek o kadar 'benim evim' değildir, kafamın içindeki 'ötekilerin evi'dir. Sokak. Bu yazdıklarımda sürekli görüldüğü gibi, Paris yöresinde on milyon moruk vardır, göze çarpmazlar, ama var olduklarını bilirsin; kimi zaman bu yokların yüz milyon olduğu sanısına kapılırım, yüreğim daralır; kolay değil, bu kadar büyük bir yoklar sayısı, yokluk terleri basar; ama benim hekim, "Bir şey değil," diyor, boşluk korkusu büyük sayılar bölümüne girermiş, küçükleri buna alıştırmak istemelerinin nedeni de buymuş ve bu alıştırmayı modern matematikle yapıyorlarmış. Bayan Dreyfus, bir karaderili olarak bunun acısını çok duyacaktır. Biz birbirimiz için yaratılmışız, ama o karar vere-

miyor. Benimle Koca Tembel arasındaki dostluk yüzünden. Bir pitonla yaşayan kimsenin, özellikleri olan birisini aradığını söyleyecektir kendi kendisine. Güvenemiyor, en başta kendisine, ama yine de ben, Champs-Élysée'deki rastlaşmamızdan sonra ona yardımcı olmayı düşünüyordum. Büroya her zamankinden önce gidip asansörün kapısında beklemeye başladım, yukarıya birlikte çıkalım diye. Karar vermeden önce ne de olsa birbirimizi daha iyi tanımamız gerekiyordu. Birlikte yapılan yolculuklarda insanlar, karşılıklı olarak birçok şey öğrenir, yeni şeyler keşfederler. Çoğu kimse asansörde ayakta durur, birbirine bakmadan, dimdik, başkalarının durduğu yere taşmamak için. İngiliz kulüplerinde ayakta durmaktan gayri katlarda durak da yaparlar. STAT'ta, bizim kata bir dakika on saniyede çıkılabilir ancak, her gün bu böyle olduğuna göre, arada konuşmalar geçmese bile, her şeye karşın bir küçük dostluk grubu oluşur, asansör yoldaşlığı. Buluşma yerleri çok önemlidir.

Bayan Dreyfus'le on dört çıkış yaptık böylece, yani asansörle. Bir terslik olmadı. Bereket versin büyük değil asansör; ancak sekiz kişi alabiliyor, sıkışmadan, ayakta. Bu süre içinde anlamlı bir suskunluk içinde kalıyorum, yanımda bulunanları güldürecek, eğlendirecek bir şeyler yapmaya ya da seyahat kulüplerinin kibar düzenleyicileri gibi davranmaya yeltenmiyorum, çünkü kendimi tanıtabilmek için elli saniye yetmez. Dokuzuncu çıkışımızda Bayan Dreyfus, STAT'ın önünde, tam can alacak konuya değindi:

"Pitondan ne haber, beraber misiniz?"

Küt diye konunun içine düşmüştük; dimdik gözlerime bakıyordu. Bu boyutta bir kıskançlığa karşı hazırlıklı değildim; bir seçim yapmamın isteneceğini düşünmemiştim, yani 'ya o, ya ben'.

O kadar şaşırmışım ki bir patavatsızlık yaptım. Berbat bir patavatsızlık.

“Evet, hâlâ birlikteyiz. Anlarsınız, şu kocaman Paris’te se-vilecek birisi gerekiyor.”

Sevilecek birisi... Bir genç kadına böyle bir şey söyleyebil-mek için aptal olmalı; neden, çünkü bundan çıkan anlam ne olur, doğal bir anlayışsızlık sonucu, demek benim zaten sev-diğim birisi var, pek iyi, sağol!

Çok iyi anımsıyorum. Dizlerine kadar çıkan botları vardı ayağında, bir de şöyle bir mini etek. Turuncu bir bluz.

Çok güzel kızdır. Onu hayalimde daha da güzelleştirebi-lirdim, ama bunu yapmıyordum; aramızdaki mesafeyi daha da açmamak için.

Şu piton olmasa eve bir sürü kadın getirebilirdim, delilik bu! Seçim sıkıntısı. Bunalım. Kimsenin istemediği bir sürün-gen al, sonra da kendini savunmak için onu kaldır at; böyle bir şeyin düşünülmesini istemiyordum. Bunu birisinin... ba-ğışlayın, konunun dışına çıkıyorum, burada benim konum doğal tarih.

“Zaten sevdiğim birisi var,” dediğim andaki bakışı aklımdan çıkmıyor. Hiç de öyle alınmış, gücenmiş gibi görünmü-yordu. Hayır, hiç. Paris’te karaderililer onurlarına çok düş-kün olurlar, görenek öyledir.

Dahası gülümsedi bile, biraz üzgün bir gülümseme, bir yeri acımış gibi. Ama zaten gülümsemeler çoğu zaman biraz üzgün olur. Her şeyi yerli yerine oturtmak gerek.

“Haydi, güle güle, iyi günler.”

Büyük bir incelikle elini uzattı. Öpmeliydim, bir başka za-man olsa öyle yapmam gerekirdi, öpmemek için bir neden de yoktu. Ama o zaman da çok eski kafalı görünme tehlikesi vardı, buysa hiçbir zaman...

“Haydi, güle güle, sağolun.”

Mini eteğiyle yürüyüp gitti.

Orada öylece kalakaldım; gazı açmaya karar verdim. Ölmek istiyordum. Tam işe koyulacakken baktım bizim odacı, beş tane kâğıt sepetini üst üste koymuş, sporcu gibi geçiyor.

“Ne arıyorsun orada, Koca Tembel? Ne bu surat böyle?”

Ajansta bana Koca Tembel derler, takılmak için. Ben de pek aldırmmam.

“Ne oldu, neyin var?”

Ona hiç açılmam. Neden, bilmiyorum, ama bu oğlandan sakınırım. Dahası, beni biraz da korkutur. Bana sanki hep içten pazarlıklı biri gibi görünür, tedirgin eder. Ama bana ne, bu polisin işi, benim üstüme vazife değil. Böyle kimseler vardır; babalarının evinde gibi davranırlar, aslında herkes bilir öyle olmadığını; birilerini suçlamak için fırsat kollayan kimseler vardır, hep çekinmişimdir böylelerinden. Bu odacı da her şeyden haberi varmış gibi görünmeyi sever, o bildiğimiz kurnaz Fransız bakışıyla biraz alaycı, biraz küçümseyici, ‘Benim gözümünden bir şey kaçmaz’ der gibi.

Bu küçümseyen bakışı sevmiyorum. Sanki canını yakıyormuşum gibi. Benim de onurum var; herkesin de bana ona göre davranmasını isterim.

“Cumartesi akşamı bir toplantı var,” dedi sepetlerin arkasından. “Gelir misin? Senin için değişiklik olur.”

Hep gözü yukarıda, gözü doymaz, hırslı kimseler. Aslında faşizm. Herkes için ümitsizlik olan faşizme karşı olduğumdan değil, en azından gerçek demokrasi olacağından, özgürlük filan yok, olanaksız ve nedenleri de hazır. Dahası, öyleleri var ki ölüm korkusundan kurtulabilmek için canlarına kıyarlar, bir an önce rahata kavuşabilmek uğruna.

“Sekiz buçukta Mutualité’ye gel. Kovuğundan çıkmış olursun.”

Beni kızdıran şey işte budur, evim için kötü söz söylenmesi. En büyük olay sayarım bunu. Her şey, hepsi, eşyalar, sigara tablası, pipo, tümü birden sürekli dostlardır. Her akşam, onları nerede bıraktıysam orada bulurum, bu bir kesinliktir. Kesinlikle güvendiğim bir şey. Koltuk, yatak, iskemle, ortada benim için bir yer ve düğmeye bastın mı ışıklar yanar, her şey aydınlanır.

“Benim evim bir *kovuk* değil,” dedim. “Ben bir *kovukta* oturmuyorum, çok iyi bir evim ve belli bir adresim var.”

“Öylesine içine kapanmışsın ki o evin, onu görmüyorsun bile. Sizinle ilgileniyor değilim, kızacak bir şey de yok, ama seni görmek beni rahatsız ediyor. Onun için cumartesi akşamı gel, ben bu elimdekini bırakamıyorum, cebimdeki kâğıdı al; orada günü, saati yazılı. Senin için bir değişiklik olur.”

Bir an için duralamadım değil, güçsüzlüğümden. Güçsüzlüğün ne büyük bir güç olduğu ve ona karşı durabilmenin ne kadar güç olduğu yeterince bilinmez. Ve pitonundan başka bir şeyi gözü görmeyen bir bencil sayılmayı da istemiyordum. Yine aynı düşünce çizgisi üzerinde Hazreti İsa’ya edebiyat Nobeli vermeye kalkışacak birisi de değildim. Benim ateşim, size pek garip gelecek, ama sıfırın altında ellilik bir şeyler duyumsadığım zamanlarda bile, otuz altı virgül altıdır. Bu ateş düşüklüğünün, bir gün Araplardan bağımsız yeni enerji kaynakları bulunduğu zaman düzeleceğini ve bilimin bütün sorulara bir yanıt bulduğu bir dönem geldiğinde, insanın sevildiğini duyumsaması için fişi prize sokuvermesinin yeterli olacağını düşünüyorum.

Bütün bunlar bana pek açık, tartışma kaldırmayacak kadar kesin ve belirgin görünüyordu ki, kitabım henüz tam olgunlaşmış sayılmasa bile, büyük bir dikkatle seçip ayırdığım birkaç yayıncıya, son derece büyük bir sakınımla şöyle bir mektup yazdım.

Bayım,

İlişikte size, pitonların Paris'teki yaşamları üzerine gözlemleri ve uzun kişisel deneyleri içeren bir çalışma sunuyorum. Ortaliğın yasadışı pek çok gizli kitapla dolup taşıdığını ve bütün gizli hazırlıkların bir bekleme durumunda olduklarını bilmiyor değilim. Ama

bir yanıt alamazsam, hep yapıldığı gibi, bir başka yere başvuracağım. Derin saygılar ve...

Böyle kuru ve kesin bir tonda yazmamın nedeni onları korkutmak, başka olanaklarımın da bulunduğunu anımsatmaktı. Bu olanakların neler olduğunu yazmıyordum, zaten yoktu da. Ama elimde çok büyük, çok çeşitli olanakların bulunduğunu sansınlar istiyordum. Kendimi o an daha iyi duyumsadım, çünkü sınırsız açılımlar kadar iyi bir şey yoktur.

Dikkat edilirse, mektubumda kadınlardan söz etmiyordum, fazla dinsel bir hava vermemek için.

Kalemi elimden bıraktım ki kapı çalındı. Hemen koşup şöylece bir saçımı taradım, mavi benekli sarı kelebek kravatımı düzelttim; kapım çalındığında her zaman öyle yaparım. Kapıyı açınca şaşırdım, karşımda bizim büroda ayak işlerine bakan odacı vardı; yanında iki tane de şimdiye kadar hiç görmediğim adam. Odacı elini uzattı.

“Selam. Geçerken bir uğrayalım dedik, şu pitonu görmek için. İzin verir misin?”

Bozulmuştum. Önem verdiğim bir şeydir, özel yaşamım. Böyle çat kapı içeri girilmesinden hoşlanmam. Özel yaşam kutsaldır, Çin’de yitirilmiş olan da işte budur. Belki televizyon seyrediyorumdur ya da kendi başıma istediğim gibi düşüncelere dalmışım, belki Fransa’da yayınlanması serbest bırakılmış olan kitapları düşünüyorum. Şu anda Bayan Dreyfus burada bulunabilirdi, o zaman kopacak kıyameti düşünün, bürodan birisi onu benim evimde görecekti, aramızdaki içten ilişkiyi öğrenecekti. Karaderililer, adları çıktığı için, çok daha dikkatli olmak zorundadırlar.

Bir şey demedim, ama bu kadar telaşa da yer yoktu, çünkü bereket versin Bayan Dreyfus burada değildi.

İçeri girdiler.

Duvardan Jean Moulin ile Pierre Brossolette'in resimlerini indirecek kadar bile zamanım olmamıştı. Herkes gibi ben de alaya alınmak istemem. On milyon kişinin bulunduğu bir yerde -bunu sürekli yinelediğim için özür dilerim, bu duruma alışmak istiyorum da ondan- yaşayabilmek için insanın kendisine ait bir şeyleri, ne bileyim, posta pulu koleksiyonu, hülyaları, kimselere göstermek istemediği, saklı tuttuğu bir iç yaşayışı olmalı. Hiç kimsenin, ama gerçek anlamda bir kimsenin duvarımdaki iki gerçek kimsenin resmine bakıp benim, kurnazlık edip propaganda dedikleri beyin yıkama aracı olarak kullanılabilecek bir ruhsal durumda bulunduğumu sanmalarını istemem. Hemen arkasından beyin yıkama gelmese o propaganda sürer gider. Bu, faşistlerin 'inanmaya ve ümit etmeye devam' dedikleri şeydir. Faşoların en pis oyunudur bu, insanı dosdoğru politikaya ve her çeşit sivilceci, çıbanlı durumlara sürükler; Rus Kışı, Prag Baharı gibi. Koca Tembel'i kendi üzerine çöreklenmiş, kilolarca düğümle boğum boğum gördüğüm zaman özgürlüğümü, haklarımı derinden derine duyumsuyorum. Ne olursa olsun beni kimse suçlayamaz, çünkü ben doğduğumda bu iki direnişçi yiğit çoktan öbür dünyaya göçmüştü, eğretilme anlamıyla öbür dünya, insanların dünyasında çoktan doğmuşlardı onlar.

Uzun uzun baktılar pitona. Koca Tembel koltukta hafiften kestiriyordu. Gevşemişti, patlak bisiklet lastiği gibi. Böyle kendini bırakmaya bayılıyordu. Kaslarını yalnız kımıldamak, dolanmak, halının üzerinde gezinmek için gererdi.

"Eh, iyi ki sana bakacak birisi var," dedi bürodaki odacı.

Bir şey demedim. Alaydan ödüm kopar. Arkadaşlarından birisi sordu:

"Ne yer?"

Hiç hoşlanmadığım bir soru, duymazdan geldim. Üsteledi.

“Bunlar ne yerler, pitonlar?”

“Makarna, ekmek, peynir filan gibi şeyler,” dedim. Canlı fare, hintdomuzu, tavşan gibi şeyler yemek benim midemi bulandırır. Aklıma getirmek bile istemem.

“Sana okunacak bir şeyler getirdik,” dedi büro odacısı. Cebinden bir sürü duyuru, broşür gibi şeyler çıkardı.

“Bunları oku, öğren. Bu böyle gidemez. Bir atılım yapma zamanı geçmiş değil.”

Pipomu doldurdum, İngiliz usulü ve yaktım. Ne zaman içime sıkıntı bassa, bir İngiliz olduğumu düşünürüm, hiçbir şeyin etkileyemeyeceği bir adam gibi.

“Sonunda başın belaya girecek,” dedi odacı. “Komşulardan biri farkına varacak, başına sağlık sorunları açacaklar.”

“İzin aldım,” dedim. “Evimde piton bulundurma belgem var. Durum yasalara uygun.”

“Ah, elbet. Bizde zaten yaşamak denen şey yalnızca durumun yasalara uygun olması demektir.”

Gittiler. Zavallı Koca Tembel'i kollarımın arasına aldım. Bir kentte Koca Tembel olmak kolay değil, kent ona göre değil elbet. Yatağa oturup uzun süre kucak kucağa kaldık, bir yanıt almış gibi oluyordum; dahası onun yerine gözlerim yaşıyordu, çünkü o, insan olmadığı için ağlayamazdı.

Büroda bir arkadaş var, güney Tunus'a tatile gitmişti, iyice yanmış olarak döndü.

Bunu söylemem şunun için ki ben bir şeyin iyi yanını da görebilirim.

Akşam, bürodaki odacının ağzıyla görülmemiş bir iş yaptım, kurtulmak için. Cave Sokağındaki lokantada hafif bir yemek yiyordum. Yanımda orta yaşlı bir çift, bana bir şey sormadılar, oysa yabancılar arasında âdettir. Patates kızartması ve biftek yiyorlar.

Bu işe nasıl kalkıştım, bilemiyorum. Elbette ortak bir şeylerim olsun istemişimdir hep, yılların alışkanlığı, yokluk nedeniyle. Ama insanın içinde hep bir baskı vardır toplumun gerisine düşmemek için, bir büyük kentte canın sıkılmadan yaşamak gereği gibi. Ne var ki kimi zaman bir taşma oluyor.

Benim yaptığım da buydu.

Elimi uzatıp *onların* tabağından bir patates kızartması aldım. Olacak iş değil, onun için çiziyorum *onların* sözcüğünün altını.

Ve yedim.

Ses etmediler. 'Farkına varmadılar belki' dedim, bu kadarı da olmaz diye herhalde.

Bir tane daha aldım. Güçsüzlük yapıyordu bunu, benim gücümü aşan bir güçsüzlük.

Bir tane daha aldım.

Üç, dört.

Soğuk terlere batmıştım, ama benim gücümü aşan bir şey vardı. Güçsüzlük, inanın karşı konulmaz bir güçtür.

Sonra bir tane daha, olağan bir şey gibi, dostlar arasında.

İçimde korkunç bir korku. Bir atılım yapıyordum, delilik işte!

Bir kızartma daha.

Dostluk komandosu.

Sonra ne oldu, bilmiyorum. Bir yer sarsıntısı oldu, ortalık karıştı, kendime geldiğimde her şey eskisi gibiydi. Bir şey olmamış, bir şey değişmemişti. Önümde sirkeli enginar tabağı, öylece oturuyordum ve yanda patates kızartmasıyla biftek yiyen bir çift.

Bunu yalnızca yüreğimin derinliklerinde yapmıştım. Komando, bir atılım denemesi yapmış, ama yine kendisi tarafından geri püskürtülmüştü ve patates kızartması filan almadan geri çekilmişti. Bu, duvarları kaplayan 'iktidar kuruntusu'dur. Duvarlarda yazılıdır, her yerde görürsünüz. Duvarlar böyle yazılarla doludur, istediğin her şeyi yazabilirsin. Sağlamdır duvarlar. Üzerlerine yazılanlar da bunu doğrular.

Kendimi o denli korkutmuştum ki bayılmışım. Yalnız küt diye düşmemişim, farkına varan olmamış. Şansım varmış.

Yine de memnundum, böyle düşünmüş olmaktan ötürü, bunu yapmak gerekiyordu, bunu ikiyüzlü bir alçakgönüllülüğe düşmeden söylüyorum.

Eve döndüm. Harcadığımı bunca güçten sonra bütünüyle boşalmış gibiydim. Büro odacısının getirmiş olduğu kâğıtlara göz gezdirdim. Aslında hepsi odacı değildi, ama olsun, hepsi bir kapıya çıkar. Çekine çekine açıp bakıyorum, bir sürü broşür, çağın mektubu, el ilanı filan. 'Çekine çekine' diyorum, toplumu zorlayan tehlikelerden ötürü değil, yalnızca evde zaten her şeyi öyle yaptığımdan. Üzerinde çalışmakta olduğum konuyla ilgili hiçbir şey yoktu, hepsini çöpe attım. Sonra Koca Tembel'i omuzladım; bir süre birlikte olmanın tadını çıkardık. Çoğu insan, derisinin içinde kendini rahatsız hisseder, çünkü o deri kendi derisi değildir.

Uzunca bir süre öylece rüya âleminde yüzdük. On aydan beri her sabah asansöre Bayan Dreyfus'le birlikte biniyorum, şimdi bunları alt alta yazıp hesap etsek önemli bir toplam çıkar. On bir kat var, ben oyalanmak için her durağa ayrı bir ad taktım: Bangkok, Seylan, Singapur, Hong Kong; Bayan Dreyfus'le yolculuğa çıkmışız gibi, hoş değil mi? Geçen gün bir nükte yapayım dedim, bu benim İngiliz yönümdür. Asansör altıncı katta durmuştu, yani benim haritaya göre Birmanya'nın Mandalay'ında. Bayan Dreyfus'e:

"Duraklar o kadar kısa ki gezmeye vakit kalmıyor," dedim.

Anlamadı, çünkü her zaman birlikte aynı rüya görülmez, şaşırmış gibi baktı.

“Singapur’un çok ilginç, güzel bir yer olduğunu söylüyorlar, ünlü Çin duvarları da oradaymış.”

Bu arada bizim kata çıkmıştık. Bayan Dreyfus bir şey anlamadan, mini eteğini savurarak çıktı gitti.

Berbat bir gün geçirdim, her şeyi tek tek düşünüp taşındım. Kendi kendimle dolu ve kör bir tapayla kapalıyım. Belki de Bayan Dreyfus’un bana beslediği duyguların niteliği konusunda tümüyle yanılığ içindeydim. Bir karaderili olarak belki de pitonların Paris’teki yalnızlıklarına üzülüyor, onlara acıyor ve o yüzden benim evime gelmiyordu. Acıma konusunda, hayır, oraya hiç gelmek istemem, çünkü kendi kendime acımam bana yeter. Bu bunalımdır. Hiç kimseyle bir dayanışma ilişkisi olmamakla kendimi serbest hissederim, bir şeye bağımlı olmayan, destek aramayan bir serbestlik, çünkü onlar sizin elinizi ayağınızı bağlar, hapse atar, doğum öncesi durumunuza geri götürür, hem de sizin kendi katkılarınızla. Kendi kendime sordum, astrolojiye başvurarak acaba gezegen, bir başka takımyıldızdaki insan türlerinin geleceğini okumak için başvurdukları iki buçuk milyar burçtan oluşmuyor mu diye. Jean Moulin ve Pierre Brossolette’in doğa öncesi, erkene alınmış duygusallık olduklarını ve bu yönden bir onarımdan geçirilmiş bir yanlışlığın kurbanı sayılmaları gerektiğini düşünüyorum. Sperm bankası işte. Özgürlük, özellikle zor katlanılır bir şeydir. Çünkü olmasaydı hiç olmazsa bir özür olurdu, nedeni bilinirdi. Özgürlük yalnız bir bankacılık işlemi sayılmamalı, başka bir şeyler de gerek, bir şey, bir kişi örneğin, sevmek için -bunu sırası geldi diye söylüyorum-, artık bilinçli olarak özgür olmamak için. Ben faşizme karşıyım, ama aşk, bu bambaşka bir şey. Bunu burada son bir kez daha yineliyorum, eğer üsteleyen olursa bu kez artık öfkeleneneceğim. Koca Tembel’le birlikte olmamın nedeni

bu değil, unkü bir piton olmasaydı sevecek bir başka şey bulup bulamayacağım nereden belliydi. Bir polis devletinde, hiç olmazsa özgür değilsinizdir; niini, nedeni bilinir. Ama Fransa'da en kötüsü, bir özüün, bir bahanenin bile olmamasıdır. Bütün mutluluk olanaklarının el altında olduğu bir ül-ke kadar pis, berbat, hesaplı kitaplı, hain bir yer olamaz. Afrika'daki açlık ve sürekli beslenme yetersizliği ve askeri diktatörlük olsaydı, hiç olmazsa sorumluluğu bize ait olmayan özürlerimiz olurdu.

Öylesine sıkıntılıydım ki eve döndüğümde çöp tenekesi-ni karştırıp odacının getirmiş olduğu kâğıtlara bir kez daha göz attım. Ama bana göre bir şey yoktu; hepsi de politikayla ilgili şeylerdi.

Başrahibin hakkı vardı, benim zorum Amerika'daki üretim fazlalığıydı. Ben de artıya ulaşmıştım. Genel bir durum olduğunu düşündüm, herkes bir sevgi artışı içindeydi ve bunu akıtamadığı için hırçınlaşıyor, birbiriyle didişiyordu. Elde birikmiş dev gibi bir stok, ta derinlerde bir yerlere kapatılmış, binlerce ve binlerce tasarruf biriktirilmiş, satılamayan, elde kalan yün çorap balyaları gibi, ama dışarı atmak, kurtulmak için idrar yolundan, üreme organı yolundan ve daha bilmem ne yolundan başka bir egzoz borusu yok. İşte bu stagflasyon ve dolardır.

Sonunda anladım ki asansörde birlikte çıkarken, Bayan Dreyfus benim Amerikan üretim fazlasıyla gırtlığıma kadar

dolmuş olduğumu anlamış ve kökeni açısından, böyle bir gereksemeye el atmayı göze alamamıştı. Büyük tutkular, çekingen kimseleri hep korkutmuştur. Bizim büroda bir sekreter vardır, Bayan Kukowa, herkesi güldürür, çünkü on dakikada bir çış yapmaya koşar. Minik bir çış kesesi olsa gerek, gerçek bir mücevher.

Ama ben güvenimi yitirmem. Bir kadın her zaman, toplumda bir yeri olan, iki yirmi boyunda bir sürüngen beslemek, ona bakmak, gereksinmelerini karşılamak gibi güçlüklerden korkmayan bir genç erkekle karşılaştığında onunla ilgilenir, onun yanında alınabilecek bir yer bulunduğunu anlar.

Asansör yolculuklarımızda, bir kez yönelttiği o soru dışında, Bayan Dreyfus bana ağzını açıp tek söz etmiş değildir. Belki durumun pek önemli bir hale geldiğini düşündüğünden, belki de utandığından. Pitonlardan söz açılmasından sıkılıyor da olabilir, maymunlar yüzünden. Bu da bana kardeşlik için çok geç kalmış olduğumu düşündürür. Yahudi kırımını, eşit koşullarda, teke tek ve soylu bir biçimde ele alma fırsatı kaçtı; artık karaderililer de aşağılanmıyor, Araplar da Kuzey Afrikalı sayılmıyorlar, gönül yüceliği gösterme dönemi geçti. Kölelik dönemi olsa Bayan Dreyfus'le hemen evlenir, kendimi bir adam sayardım. Kendimi adam gibi bir adam saydığım zamanlar, yalnız Koca Tembel'i omuzlayıp Paris sokaklarında dolaştığım ve birilerinin, "Ne korkunç bir şey, aman Allah, ne çirkin şey, böyle bir şeye nasıl izin veriyorlar, olur şey değil, mutlaka ısıır, çok tehlikeli, hastalık buluşturır," gibisinden laflar ettiklerini duyduğum zamanlardır. Övünerek yürürüm, başım dik, dostum Koca Tembel'i okşarım, gözlerim ıslık ıslık yanar, kendimi belli etmiş olurum; dışarıda, kendimi ortaya koyar, açıklarım.

“Kendini ne sanıyor bu adam?”

“Hastalık kaynıyordur içinde. Kardeşimin Cezayirli bir aşçısı vardı, mikrop kaptı.”

“Zavallı, hiç kimsesi yok besbelli.”

Elbette bir piton yetmez. Ama bir de asansör var, Bayan Dreyfus’le. Aramızda gizli bir sevgi bağı oluştu, utangaç ve tatlı -hep önüne bakar, bütün yolculuk boyunca kirpikleri titrer, ürkek ve utangaç, ceylanlar yüzünden-, birlikte yaptığımız her yolculuk bizi birbirimize daha çok yaklaştırıyor, iki eşittir bir gibi en tatlı, en güvenli vaatlerde bulunuyor.

Kesin adımı atmam için bir tek şey kaldı: Bir türlü üstümden atamadığım o kendi yokluğumun üstesinden gelmek. Gerçekten orada olmama duygusu. Daha doğrusu bir çeşit *prologomène* olmak. Tam benim durumuma uyan bir sözcük, ‘*prologomène*’de bir şeye, bir kimseye karşı bir başlangıç gibi bir şey var, ümit uyandıran bir şey. Bu bir tasarlama, yazıya dökme dönemidir; pek güç bir dönem ve böyle durumlarda benim iki odalı küçük evimde bir çıkış bulabilmek için dört dönmeye başlarım, ama bulamam; kapılar hep kapalı kalır, işte böyle bir doğumöncesi bunalımındaydım ki Profesör Lortat-Jacob’a şu mektubu yazdım:

Bayım,

Fransız Hekimler Odasının, altında imzamız bulunan bildirisinde sert bir dille çocuk aldirmaktan söz ediyor ve doğumu önleme işlemlerinin yapıldığı yerlere Çocuk Aldırma Merkezi adı veriyor-sunuz. Size kendi adıma ve gizli tutulmak koşuluyla şunu bildir-meme izin vermenizi diliyorum, sizin ve Kardinal Marty’nin üzere-rinde ısrarla durduğunuz kutsal yaşam hakkı, doğuma ve yaşama erişme olanağı gerektirir; sizin adını bile anmadığınıza göre habe-riniz bile olmayan bir olanaksızlık ve burada size 1931’de yaşanan

ve kamuoyundan saklandığı herkesçe bilinen bir olayı açıklamak istiyorum. Bunu rıhtımdaki kitapçılardan birinde rastladığım bir tarih koleksiyonunda buldum ki yazarının adını şu anda çıkaramıyorum. 1931’de, ki bunu siz de bilmiyor olamazsınız, Paris’te ilk spermatozoit ayaklanması olmuştu. Kutsal yaşam hakkını savunuyorlardı, bu yasal haktan yoksun bırakılıyorlar, kaputun içinde çöpe atılıp öldürülüyorlardı. Bir spermatozoit gerillerosunun kumandası altındaydılar ve ellerinde birer minik baltayla silahlanmışlardı, zamanı gelince bu silahla kauçuğu delip doğum şansını ele geçireceklerdi. Belli zamanda ‘ileri’ deyip yürüyüşe geçtiklerinde, spermatozoitler, hep birden baltacıklarını kaldırdılar ve ilk olarak başlarındaki şef, baltasını indirdi, dünyaya gelmek ve dışarıda onu bekleyen kutsal yaşama başlamak üzere. Bir an bir sessizlik oldu ve o zaman, büyük spermatozoit yığını onun çılgın haykırışını işitti: “Geri basın! İşi bok ettiniz!” Derin saygıyla...

Mektubu göndermedim, yanıt almamaktan çekinmiştim. Çünkü bu da kuşkularımı doğrulamış olacaktı. Belki de hep si zaten biliyordu.

Bir mektup da Kardinal Marty’ye yazayım dedim, ama gerçekten korktum; o bana gerçeği söyleyebilirdi. Tabur papazı türünden kilise avutmalarıyla ‘Sen idrar yolundan gelme bir erken doğumsun, doğumöncesisin’ diyebilirdi.

Gerçek şu ki ben magma, bekleme odası sıkıntısı çekiyorum ve bu da kırmızı yangın söndürme dalaveresi; el merdiveni, aspiratör, maymuncuk, tirbuşon, güneş ışığı gibi ön sırada yer alan gereksinimler için duyulan bir nostaljik tat olarak ortaya çıkıyor. Bunlar benim gizli yönlerimi gösteren tab edilmemiş filmimin alt ürünleridir. Bu arada yol gösterme oklarının yokluğuna da dikkatinizi çekerim.

Hekimler Odasına yazdığım mektubu çöpe attıktan sonra, 'Acaba İnsan Hakları Birliğine mi yazsam' diye düşündüm. Bir alındı kâğıdı, en azından, bir başlangıç belgesi yerine geçebilirdi.

Tam kalemi elime alacaktım ki sanki bana bunun gereği kalmadığını göstermek içinmiş gibi, Fransızların yaşam düzeyi, geçmişe oranla yüzde on, brüt gelirlerine oranla da yüzde yedi arttı. Radyoyu açık bırakmıştım, bu yüzde on ile yüzde yedi de birdenbire oradan fırlamıştı. Sayılar tartışılmaz. Ben çok etki altında kalıyım; hemen o anda yüzde on ve yüzde yedi oranında daha iyi yaşamakta olduğumu fark ettim. Pencereye koşup baktım, insanlar bana daha canlı göründüler. Kendimi inanılmaz ölçüde iyi buluyordum; Koca Tembel'i alıp bir hava tutturarak odanın içinde dönmeye başladım. Yüzde on, yüzde yedi çok büyük sayılardır; komünistler saçlarını başlarını yoluyorlardır. Ben hep komünistlerle karşı olmuştumdur. Ben özgürlükten yanayım.

Yine şöyle ahenkli bir çözümlüyle yeniden ipin ucunu yakalarsak, artık iş arkadaşlarım benim bir pitonla yaşadığımı biliyorlardı. Çeşitli öğütler veriyorlardı. Belgeler bölümünde çalışan hanım, bana Dostluk Kulübüne yazılmamı önerdi; haftada iki gün toplanıp Fransızcada 'Salkım Tedavisi' denilen grup terapisi yapıyorlarmış.

"Herkes kendi sorunlarını anlatıyor, sorunlarından kurtuluyor, tartışılıyor, tabii bunları çözmek değil söz konusu olan -bunun için bir dernek gerekir- ama bu sorunlarla birlikte yaşamayı, bunlara katlanmayı, güler yüzle karşılamayı öğrenmek. Bunları aşmak yani."

Koca Tembel'in sorununu nasıl aşacağını anlayamamıştım, ama düşünüyoruz, dedim.

Ama beni asıl sinirlendiren o eski Fransız emekçilerine özgü kocaman, demagojik bıyıkları, çok bilmiş halleriyle koridorda, sahanlıkta rastlaştığımız bizim odacıydı. Bir şey demiyordu, ama her şeyi diyor gibiydi, çünkü gözleri onlarla dolup taşıyordu. Beyaz karolar, kocaman kırmızı lekelerle süslü muşamba masa örtüleri, çizgili kadife, arkada gizli bas-kı makinesi; tam eski Fransa havasında, yirmi beşinde genç bir herif. Ama bunlar çoktan gerilerde kaldı. Geçti gitti. Bunun en âlâsını Samaritaine Mağazasında bulursun; evde bomba yapmaya ne gerek var, istediğin yerde istediğin kadar var, elini uzat al.

Bir bakışı var ki insanı çileden çıkarır, her şeyi ben bilirim gibisinden. İri, kara gözleri insanın göğsüne çöküyor, ceplerinin siyasal bildirilerle dolup taşıdığını bilmesem, neredeyse kanacağım. Ümitle yaşıyorlar bu inekler. Sonunda bir gün tepem attı:

“Bak,” dedim, “boşuna üstüme düşüyorsun, kes artık”

“Ben bir şey söylemedim ki.”

“Söylemedin, ama söyledin gibi oluyor. Bir kez daha söylüyorum, yapacak bir şey yok. Biyolojik bir değişim gerekiyordu. Deri değiştirmek de öyle, hatta gitgide daha da fazla.”

“Lourdes Mağarasını denedin mi?”

Şaşkınlıktan donakaldım. Nereden biliyordu?

Evet, Lourdes’u denemiştim. Bir cuma günüydü, Koca Tembel’i hava delikli özel bir torbaya koyup trene bindim, inmeden önce üzerime sarıp üstüne paltomu giydim. Bir saat mağarada kaldık, sonra otele gittim, benim pitonu yatağın üstüne serip bekledim. Hiçbir şey olmadı. Hemen halkalandı, her zamanki gibi. Saatlerce bekledim, çünkü çok uzaktan, çok yukarıdan gelecekti. Ama hayır, sorun açısından sıfır. Orada aynen kendisi gibiydi, bütün pulları hep aynı ve eski-

si kadar sürünge. Hatta önemli bir gün sayıp ek bir deri de-
ğiştirme bile yapmamıştı. Lourdes'un işe yaramadığını söy-
lemek istemiyorum, Hekimler Odası ve Sosyal Sigortalar Ku-
rumunca da kabul edildiği gibi, inmeli, kötürüm filan gibi
yasal sakatlıklar için belki de yararlıdır. Ben yalnızca kendi
gördüğümü söylüyorum. Bütün bildiğim doğal nedenlerden
ileri gelen durumların, doğa karşıtı durumlarda hiçbir işe ya-
ramadığıdır.

Bunları odacıya anlatmadım elbet, kimsenin kanmadığı
olanaksızlığa inanacak tiplerden değildir. Hatta olanaksıza
bile inanacağını sanmıyorum.

"Çünkü eyleme inanmadığınıza göre belki mucizelere
inanıyorsunuzdur."

"Benim felsefem sizi ilgilendirmez," dedim. "Sizin
Çin'iniz sizin olsun. Özgürlük yok orada."

Bir anda rengi uçtu. Açıkça belliydi ki en duyarlı noktası-
na dokunmuştum. Ağzı ile gözlerinin arası beyaza kesti, diş-
leri kenetlendi,

"Hayır, bu doğru değil," diye mırıldandı. "Doğru değil.
Orada özgürlük var. Bu kadarı da fazla."

Ve çekip gitti, diyeceğini açıkça diyemeden. Ben de eve
döndüm. Korkunç sıkıntı içindeydim, hiç nedensiz; böylesi
en iyisidir, demek istediğim, belli bir nedene dayanmayan
doğum öncesi bunalımlar en derin, en geçerli olanlarıdır,
gerçeklik içinde olanları yalnız onlardır. Sorunun dibinden
gelirler.

Bir piton edinmekte kararsız olan aydın bir amatöre şunu güvenle söyleyebilirim ki Koca Tembel'le aramızda hiçbir iletişimsizlik dramı yaşanmamıştır. Birlikte olduğumuz zamanlar yalana dolana, doğruydu yanlıştı gibi şeylere hiç gerek yoktur. Dahası, sessizlik içindeki mutluluk yaşanır. Tam ve gerçek ve yapmacıksız bir beraberlik, yalnız sessizlikle dile getirilebilir. Ama ille karşıdan bir yanıt bekleyen, ses yoluyla karşılıklı konuşmak isteyen fazla titiz kişilere Mösyö Parisi'ye gitmelerini öneririm, mükerrer 20 numara, Bulunmuş Çocuklar Sokağı, üçüncü kat, soldaki kapı.

Bunun ustalığına başvurmuştum, dört yıl oluyor, henüz farkında değildim, Koca Tembel yaşamıma girmemişti. Yani

girmişti, ama şimdiki kadar yer tutmuyordu. Benim iki odalı eve yerleşmiş, mobilyaları, çeşitli şeyleri, aileyle ilgili öteberiyi yerleştirmiştim. Özellikle bir pipo koltuğu, İngiliz kumaşı kaplı, rahat görünümlü bir koltuk; sanki uzun bir yolculuktan yeni dönmüş, anlatacak pek çok şeyi olan tuzu kuru birisi gibi. Ben hep İngiliz tarzı koltukları seçmişimdir. Büyük yolculardır bunlar. Karşısında yatağa otururum, elimde çay fincanı ve tüm kıskırtmalardan uzak bu durağan ortamı severim. Yatak da iyidir, iki kişi sığar, biraz sıkışık, ama olsun.

Yataklar bana hep sorun çıkarır. Dar olanları, tek kişilik, bir yolunu bulup adamı dışarı atar, hayal kurma gücünüze set çekerler. Bir-iki demeden adamın yüzüne karşı, 'Sen tek-sin ahbap, hep tek kalacağını da biliyorsun' derler. Ben, iki kişilik olanları severim, geleceğe açık olurlar, ama burada da ikilemin öteki yüzü ortaya çıkar. İkilemler kötüdür, iyisini hiç görmedim. Şimdi bakın, her gece iki kişilik bir yatakta, sonra cumartesi-pazar bütün gün, insan kendisini tek kişilik yatakta olduğundan daha çok yalnız bulur; tek kişilik olanı hiç olmazsa yalnızlığa bir bahane sağlamış olur. Pitonun yalnızlığı Paris'te tüm boyutuyla ortaya çıkar, büyüdüğü büyür. İki kişilik bir yatakta tek başına, bir pitonla sarmaş dolaş; bir yürek daralmasıdır, bütün o alarm düdüğü, polis imdat, yangın söndürme arabaları, ambulanslar filan, dışarıda size birilerinin birileriyle uğraştığını düşündürür. Bir kişinin Paris damları altında kendi başına kalması toplumsal bir kötü gidiştir. Bu gibi durumlarda giyinir, paltomu -ki uzun kollarıyla sıcak bir ortam demektir- alır, sokağa uğrarım, büyük kapıların kuytusunda birbirlerine dolanmış sevdalılar ararım. Bu, Montparnasse Kulesi dikilmeden önceydi.

Ama yine de sonunda, Bayan Dreyfus'ü düşünerek iki kişilik bir yatak satın aldım.

Bu sonuca kendi başıma varmış değilim, bana bu cesareti kültürel etkinliklerden söz açan Fransız Hükümeti verdi. O zamanlar iri sözlerdi, merkezleri vardı. Zaten bana mobilyalardan, ufak tefek eşyalardan, hatta Koca Tembel'den, insan sesiyle söz ettirme düşüncesini veren de bu 'kültürel etkinlikler' sözüydü.

Elbette, kimi zaman, eve döndüğümde koltuk, kahve pişirme makinesi, pipo vb. ile yüksek sesle konuştuğum olur, bu çok kimsenin kafa sağlığı açısından yararlı bulduğu ve yaptığı masum bir şeydir. Bu bir çağrı, bir soru sormadır; okyanusa, evrene yöneltilmiş ya da bir çift terliğe; her birinin kendi zevkine, yapısına göre, ama bir diyalog değildir. Yanıt-sız kalan, sessiz, hiçbir şey duyulmayan bir konuşma. Yanıt yok. Diyalog gerek. İşte tam bu noktada kültürel etkinlikler devreye girer.

Mösyö Parisi, Monge Sokağında oturuyordu, dördüncü kat, sağda. Adını *Dostlar* dergisine yazıp sormuştum. Diyalog sanatı, sorular ve yanıtlar; dergi bunlara öncelik veriyordu.

Sayın Yönetici,

Okurlara yanıt-öğüt köşenize uyararak evin içini daha kültürel, daha iç açıcı bir hale getirmek istiyorum. İçeride fazla eşya yok, ama sevimli şeyler; amaç, sizden aldığım güçle kendimi kendi evimde bulmak. Yine de şunu belirtmeliyim ki bu değişin anlamını kavrayamıyorum, çünkü kendi evimde kendi evimdeymişim gibi olmuyorum, sanki evde olmayan başka birisinin evindeymişim gibiyim, bu da elbet aramızda bir yokluk kardeşliği bağı oluşturuyor, ama gidip gelmeyi güçleştiriyor. Bu çelişkiye karşın, kimilerinin değişiyi bu 'düşüm', gerçekten kendi evinde olmak için, önce başkalarının evinde olmak gerekiyor; ben de size işte bunun için bir kez daha yazıyorum, belki bir öneriniz olur diye. İletişim ve diyalog olanakları nelerdir? Saygılar ve...

Ertesi sayıda yanıt çıktı. Mösyö Parisi'ye başvurmam söyleniyordu, 'bu çeşit konularda uzmanmış'. Yanıt, diyalogu göklere çıkartıyor, sağladığı ruhsal yararları anlatıyordu, ayrıca Mösyö Parisi'nin de bir vantrilog olduğunu ve kendi kendisiyle, çevresiyle, dahası ümitsiz durumlarda evrenle diyalog kurmanın gizlerini bildiğini ve biraz zekâ, biraz da çalışmayla bütün bu teknikleri edinmenin zor olmadığını yazıyordu. Dergi bu arada kısaca birkaç büyük şair, düşünür ve yaratıcının adlarını da veriyor, bunların evrenle konuştuklarını ve sanat açısından pek üst düzeyde yanıtlar almış olduklarını belirtmekten de geri kalmıyordu. Örneğin Malraux, Nietzsche, Camus ve başkaları.

Mösyö Parisi, yetmiş üç yaşında bir İtalyan; bir zamanlar adı tabelalardan düşmeyen bir ünlü kişi imiş, koca bir burun, dazlak bir kafa; emekli olmuş, kendi kendisiyle konuşma ve yanıtlar alma konusunda insanlara yardımcı olmak üzere özel dersler veriyormuş. İnsanın içine işleyen diri bir bakışı var, kellifelli bir adam. Hiç de demografik havası yok, çünkü önce doğmuş. 1812'de Fransa'nın topu topu yirmi milyon nüfusu olduğunu, yeryüzünün en önde gelen ülkesi olduğunu, bugünse elli milyon olduğunu söylesem kimse inanmaz.

Mösyö Parisi, geniş hareketlerle umulmadık şeyler yapmaya meraklı bir adam; eli sanki hep perdenin kordonundaymış gibi, her an çekip arkadaki şey her ne ise, göstermeye hazır. Ama çekmiyor, amacı ümidi yönlendirmek. Sirtında uzun bir pelerin, kara çerçeveli gözlükler, bir Lavalliere kravat ve pek güzel konuşturmasını becerdiği bir baston.

Bana kapıyı açar açmaz sanatıyla gözlerimi kamaştırdı. Arkasından acayip sesler geliyordu; sırtlan şarkıları, kuş kahka-

haları, güvercin ve sevgili cıvıdamaları, mutlu kadın çığlıkları: 'Ayak o, ayak,' havlayan bir eşek, bir öğrenci çığlığı.

"Bu, doğru adrese geldiğinizden emin olmanız için bayım," dedi, elimi sıkarken. Tam bir İtalyan ağızıyla konuşuyordu.

Mösyö Parisi pek ünlü bir vantrilog. Sahneden ayrıldıktan sonra diyalog sanatı dersleri vermeye başlamış; toplumsal ve insancıl bir amaçla, öyle söylüyor, kendi kendine soru sorup yanıt alma ve böylece kendi kendini yatıştırma dersleri.

Derli toplu bir salona aldı beni ve hemen arkasından telefonu çaldırdı.

"Sizi arıyorlar," dedi. "Gelin konuşun."

"Ama..."

"Gelin dostum, konuşun."

Ahizeyi elime aldım.

"Alo," dedim güvensizce.

"Sen misin sevgilim," dedi bir kadın sesi. "Ne yapıyorsunuz? Beni düşünüyor musun, azıcık?"

Tüylerim diken diken olmuştu. Mösyö Parisi odanın öbür ucundaydı, o olamazdı; ayrıca ses kadın sesi, dahası kadınsı bir ses.

"Beni düşünüyor musun sevgilim?"

Susuyordum. Elbette ki düşündüğüm oydu. Başka bir şey yaptığım yoktu.

"Seni özlüyorum, bilirsin!"

Bir mırıltı, duyulur duyulmaz çok tatlı bir ses. Olağanüstü duyarlı bir telefonda bu.

"Haydi," dedi Mösyö Parisi, "içi rahat değil, ona güven veriniz, sizi yitirmekten korkuyor"

Ya şimdi, ya hiçbir zaman.

“Seni seviyorum,” dedim ağıktan ağığa.

“Daha kuvvetli,” diye seslendi Mösyö Parisi, elini karnının üstüne bastırarak, “buraya... dipten gelmesi gerek, buradan”

“Seni seviyorum,” diye gürledim, dipten ve korkudan.

“Bağırmaya gerek yok,” dedi Mösyö Parisi. “Önemli olan kendine güvenmek. Kendinize güvenmelisiniz. Sanatın özü bu. Haydi!”

Telefonu aldım.

“Seni seviyorum. Sensiz yaşamak çok zor, bilemezsin. Uzun süreden beri ipin ucunu kaçırdım. Hepsini içime attım, dolup taşıyorum. Tam bir Amerikan stoku biriktirdim -yani bir artı üretim demek istiyorum-, korkunç, senin için...”

Beş dakika sürdü bu böylece, sustuğum zaman bir iç çekme, bir öpüş oldu ve telefonun kapanma sesi.

İçeride Mösyö Parisi’yle yalnızdık, dizlerim titriyordu, idman alışkanlığım yoktu.

Dostça bakıyordu yüzüme.

“Çok iyi, en iyi durumdasınız,” dedi. “Kendinize yeterince güveniniz yok. Bu belli oluyor. Hayal gücünüzü işletmeniz gerek, sonuca varmak için. Aşk küçük, tatlı yazışmalar olmadan olmaz. Aşk, insanoğlunun kendi kendisiyle konuşabilmek için yarattığı en güzel diyalog yoludur. İşte tam bu noktada vantrilogluk sanatının sınırsız rolü ortaya çıkar. Büyük vantriloglar her şeyden önce kurtarıcı olmuşlardır; içine tek başına kapanmış olduğumuz zindandan çıkmamızı ve evrenle kardeş olmamızı sağlamışlardır. Dünyayı, cansız maddeyi, yokluğu ve sessizliği, adına kültür denilen şeyi konuşturanlar bizleriz. Kurtuluş, her şey bunda. Fresnes’de ders veriyorum; tutuklular demir parmaklıkları, duvarları konuşurmaya öğrenerek dünyayı insanlaştırıyorlar. Dilbi-

limci diyor ki, insanın bir tek tanımlanması vardır: İnsan bir niyet bildirgesidir ve ben bu söze, o bildirgenin de dışına taşığını ekleyeceğim. Buraya her çeşitten iç dilsiz geliyor, dış nedenlerden ötürü, belki de bağlama özgü nedenlerle; ben de onlara kurtulmaları için yardım ediyorum. Bana gelenlerin hepsi, içinde utanılası bir gizli ses saklıyor, çünkü toplum kendi kendisini savunduğunu biliyor. Örneğe gözleri kapamak için genelevleri kapatıyor. Bu ahlak denilen şeydir, toplum ahlakı ve fuhşun idrar yollarıyla işlenen türünün yasak edilmesi; asıl fuhuş, soylu olanı, yani insanın şurasını burasını değil de ilkeleri, düşünceleri, parlamentoyu, yüceliği, ümidi ve halkı kullananı, resmi yollardan sürüp gitsin diye. Bir an gelir artık dayanamazsınız; gerçeği, gerçeğe uygun olanı bulmak, sorular sormak, yanıtlar almak, kısaca iletişim; ama her şeyle iletişim kurmak gerekmesiyle dolup taşarsınız, işte o zaman yapılacak tek şey sanata başvurmaktır. Burada iş vantriloglara düşüyor. Ben eski İçişleri Bakanımız Bay Marcellin ve eski Kültür Bakanımız Bay Druon tarafından kamu yararına çalışan bir kişi kabul edildim. Hekimler Odasından çalışma yetkisi aldım, çünkü bu işin hiçbir tehlikesi yoktur. Her şey eskisi gibi olmakta devam eder, ama insan kendini daha iyi duyumsar. Yalnız yaşıyorsunuz elbet, değil mi?"

"Bir pitonum var."

"Evet, Paris çok büyük bir kent," dedi Mösyö Parisi, parkeleri güzelce cilalanmış, pırıl pırıl, tertemiz salonda gezinirken.

Şunu da not edeyim, çünkü her şeyde bizim bilmediğimiz, saklı bir neden var olabilir; boynunda ak ipekten uzun bir boyun atkısı, başında ev içinde bile çıkarmadığı şapkası

vardı, herhalde hiçbir şeyin, hiçbir kimsenin karşısında da çıkarmıyor; böylece bağımsızlığını, baş eğmezliğini vurgulamış oluyordu. Böyle yapmasını, yani başını açmamasını, kurulu düzene karşı kapalı kalmak istemesine bağlıyorum; demek ki onu, yani şapkasını gerçek değerlerin önünde çıkarmak için bekliyordu (karşılaştırınız: Bourgeois, *Saygısızlık ya da Ayakta Durmak*, Irabilim kitabı, üç cilt, ama adından da anlaşılacağı gibi çoktan tükenmiş).

“Ders başına yirmi frank. Dersler grup halinde yapılır.”

“Yo, hayır,” dedim. Başkaları hesabına ödeme yapmak düşüncesinden ürkmüştüm, çünkü öderken hep bir başkası bulunur.

“Bunda çekinilecek bir şey yok, çünkü onların hepsi savaşta sakatlanmış kimseler.”

“Ne, savaş sakatları mı?”

“Sözün gelişi. Sakat deyince akla hep savaş gelir. Öyle demesek de olur. Sizi tek başınıza tedavi edemem, başkalarıyla birlikte olmanız gerekir, tedavinin bir parçasıdır bu.”

“Ne tedavisi? Ben tedavi filan istemiyorum. Ben böyle tedavilerden çok geçtim.”

“Bırakın bunları, siz işi bana bırakın, size güvence veriyorum, altı hafta sonunda yılanınızı konuşturacaksınız.”

“O bir piton,” dedim.

“Ama piton da yılan değil mi?”

Koca Tembel için yılan denmesinden hoşlanmam.

“Yılan sözü bizde hoş karşılanmaz,” dedim.

“Bizde,” diye tekrarladı Mösyö Parisi.

Bana bir göz attı. Görmüş geçirmiş eski bir İtalyan bakışı. Kolayca yutmak için sizi bir güzel haşlayan obur bir bakış.

“Elbette, elbette. Anlıyorum. Hepimizin bir kimlik sorunu vardır. Kendimizi ararız. Şurada burada. Hatta böyle bir

Napoliten şarkı bile vardır: şurda burda, tralala... tabii bu çevirisi, İtalyancası çok daha güzeldir.”

Cilalı parke üzerinde bir aşağı, bir yukarı geziniyordu; şapkası başında, dimdik, gururlu, hiç kimsenin önünde şapkasını çıkartmadığını göstermek ister gibi. Hareketleri rahat-tı; ileri yaşta olmasına karşın, üzerinde bir İtalyan esnekliği vardı. Sevimli bulmaya başlıyordum.

“İsterseniz yarın gelin, başlayın.”

Ertesi gün beni öbür öğrencileriyle tanıştırdı; bunun benim için güç olduğunu itiraf ediyorum. Biraz soğuk, hatta biraz da düşmanca davranmaktan kendimi alamadım; neden dersiniz, bu adamlar herhalde benim buraya yalnızlık itki-siyle, bir-iki laf edecek kimsem olmadığı için geldiğimi sanıyorlardı, çünkü kendileri o durumdaydı. Oysa benim Bayan Dreyfus'üm vardı, gerçi aramızda kesinleşmiş bir durum yoktu, ama bu yalnızca birbirimizi daha iyi tanımamız için vakit kazanma isteğinden ileri geliyordu. Bayan Dreyfus, öbür birçok Afrikalı gibi çok çekingen, çabuk ürken bir kızdı, hep o dişi ceylanlardan ötürü, hem yolculuklarımızda hep başkaları da bulunuyordu.

Ümit, bir kez olsun asansörün bozulup durmasındaydı.

Geçen gece rüyamda asansör iki kat arasında kaldı; bir türlü çıkamıyor, tam beklediğim şey! Ama ne yazık ki o gün de Bayan Dreyfus asansörde değildi, ben yalnızdım; yalnız ve iki kat arasına sıkışmış; bir karabasan, hani şu çoğunlukla rüyalarla gelen şey. ‘Çağrı’, ‘imdat’ yazan düğmelere basıyorum, ama yanıt çıkmıyor. Ağır bir sıkıntı içinde uyandım. Koca Tembel’i dizlerimin üzerine aldım, başını kaldırdı ve bana o olağanüstü ilgisiz bakışıyla baktı, ne zaman fazla duygulansam öyle yapardı, beni yatıştırmak için; tam bir al-dırmazlık, ben buradayım demek istiyor, senin yanında, sa-pasağlam, her şey yolunda.

Bir Bay Dunoyer-Duchesne vardı, bakkal, tereyağını doğ-rudan Normandiya’dan getirtirdi; aramızda bir anlaşmazlık olmasın diye, bunu hemen söylemişti bana. Neden bunu ba-na böyle kesin bir tarzda söylemişti, bilmiyorum. Dosdoğru gözlerimin içine bakarak elimi sıkmış, “Dunoyer-Duchesne, tereyağımı doğrudan Normandiya’dan getiriyorum” Gün-lerce zihnimi kurcaladı, yoksa Mason muydu? Masonların birbirlerini tanımak için böyle anahtar sözcükler kullandıkla-rı bilinir. Ya da yalnızca kendisinin herhangi biri olmadığını göstermek için söylemişti bunu. Çıkışta zora düşen insanlar vardır. Adamı hemen yatıştırdım.

“Cousin. Bir piton yetiştiriyorum.”

Kimi zaman böyle şeyler olur, bir tren kompartımanında, her şeyden söz eden insanlar vardır, çekinmeden gevezelik ederler. Birbirlerini tanımadıklarına göre, çekinecek bir şey-leri yoktur.

Bir de Bay Burak var, dişiçi; ama orkestra şefi olmak iste-miş. Gelip yanımdaki iskemleye oturur oturmaz bunu söyle-

di, elimi sıktıktan sonra, boyuna parkeyi arşınlayan, Mösyö Parisi'nin keskin bakışları altında.

“Burak, Polonyalı. Dişçiyim, ama orkestra şefi olmak istiyordum.”

Bir an afalladım, çünkü henüz şu Normandiya peynirinin etkisinden kurtulmuş değildim. İnsanlar vardır ki size hemen açılırlar, ümitsiz bir atılımla dostluğunuzu kazanmak, güven yaratarak size bağlanmak isterler; bu bir psikolojik yöntemdir. Sanırım ben bunu karşılayacak düzeydeyim. Onu anladığımı söylemeliyim, ben de bir başkası olmak isterdim, kendim olmak isterdim. Böyle durumlar vardır. Ola ki iç dünyasında olağanüstü bir müzik dinliyordur; davullar, kemanlar, vurmali çalgılar filan ve büyük bir cömertlikle bunu bütün dünyaya dinletmek istiyor, ama bunun için dinleyici de ister, amatörler, dikkat ve anlatım araçları da; insanlar boş yere giyinip kuşanmak, rahatsız edilmek istemezler. Konser denen şey işte budur. İç müzik, dıştan yardım bekleyen bir şeydir, yoksa bir cehennem gürültüsü olarak kalır, çünkü dinleyen yoktur. Elimi elinde tutuyordu; uzun bir adam, kabak kafalı, burnunun altında kocaman bir bıyık, dişçilik yapıyor; en azından altmış yaşında ve hâlâ dişçilik yapan bir orkestra şefi için çok fazla.

“Burak, Polonyalı. Dişçiyim, ama orkestra şefi olmak istiyordum.”

“Kimse sizi benden daha iyi anlayamaz,” dedim. “Düşününüz, bütün ömrüm orospular arasında geçti.”

Bay Burak elimi bıraktı, şöyle bir baktı. Evet, şöyle bir baktı, bunu anlatacak başka sözcük yok. Hafiften de iskemlesini uzaklaştırdı.

Oysa söylemek istediğim yalnızca, benim de bir şeyler olmak istediğimdi.

Zaten 'türdeşlerimiz' sözünde berbat bir doğruluk payı vardır.

Sözlüğe bile baktım, ama baskı yanlışsı vardı onda da, bir sahte izlenim.* Olmak, *var olmak* diye yazılmış. Sözlüklere güvenmeye gelmez, çünkü sizin için özel olarak hazırlanmışlardır. Hazır giyim gibi. İçinde bulunulan duruma göre değişir. Başka bir duruma geçtiğinizde bakarsınız *olmak*, örtülü olarak, sevilme anlamını içerir. Aynı şeydir. Ama açıkça belirtmekten çekinir. Bu arada *Doğum*'a da baktım, o da öyle kendini sakınıyor.

And Dağları pek güzel olsalar gerek; derken sizi şaşırtacağım. Ama bunu konu dışı olarak, özgür olduğumu göstermek için söylüyorum. Özgürlüğümü her şeyin üstünde tutarım.

*) *Une faute d'impression, une fausse impression*. Yazar, hep yaptığı gibi, yine kelime oyunu yapıyor. Fr. *impression* sözcüğü, *hem baskı*, *hem izlenim* anlamına gelir. (ç.n.)

Burada not etmem gereken bir şey oldu bugün, Koca Tembel yine deri değiştiriyor.

Bir pitonun yaşamında derinlemesine iyimser bir olaydır bu; yenilenme, Paskalya, Yom Kippour, ümit, söz verme. Pitonlar üzerine yapmış olduğum uzun gözlemler ve edinmiş olduğum bilgilerden sonra şu sonuca vardım ki, kendilerini yeni bir yaşama ulaşır buldukları anlar içerisinde en dokunaklısı, en ie işleyeni işte bu deri değiştirmeye başladıkları andır. Onların hümanizmidir bu. Pitonlar üzerine gözlemleri olan herkes -ben burada yalnız Grüntag ve Kunitz adlı profesörlere gönderme yapıyorum- bu sevimli sürüngenlerde bambaşka bir türe geçiş ümidi uyandırır, akciğerleri olan gelişmiş bir tür.

Ama yine de kendilerini eskisi gibi bulurlar, bu onların toplumsal değer arttırımıdır, deri değiştirmenin yan ürünleri piyasaya çıkar, işe yarar, ekonomiye katkısı olur.

Derslerin ikisini kaçırdım, deri değiştirme sırasında Koca Tembel'i yalnız bırakmak olmazdı. Elimi yüzünde tutmak, güçlendirme bakımından yararlı. Her ne kadar yapı olarak yine eski haline döneceğini biliyorsam da bir kadının doğum yaparken, olayın sorumlusunun yanında durup elini tutmasının kadına güç kazandırdığı açıktır.

Hatta şunu da itiraf edeyim, arada sırada baştan aşağıya soyunup kendime bakıyorum, bir sabah bacağımda benek gibi kırmızı bir şey gördüm, ama sonra kayboldu.

Bir de Bay Achille Durs vardı, az biraz beli bükülmüş, el-lilik bir adam, çekip uzattığın zaman boyu bir sekseni geçiyor. Samaritaine'de yirmi yıl, bir satış bölümünün şefliğini yapmış, sonra Bonmarşeye geçmiş. Neden, diye sormadım, bunlar vicdanla ilgili sorunlardır; bu yaşta, başkalarının düşünmeyi bile göze alamadıkları bir şeyi, yaşamını değiştirmeyi istemek büyük cesaret isteyen bir işti, bunu bana övünerek söylüyordu. El sıkıştık ve hemen o anda artık konuşacak bir şeyimiz kalmadı; böylece aramızda sevimli bir suç ortaklığı kurulmuş oldu.

Canlandırma uygulaması, konuyla ilgili herkesin bildiğı gibi bir bebeğı konuşturma demek. Parisi, bebeğı her gün biraz daha uzağı, bir sağı bir sola, bir tavana götürüyordu. Amaç yalnızca ona sesimizi ödünç vermek suretiyle bir varlık görünümünü sağlamak değıldi; asıl istediğı, bizi ağız yoluyla benliğimizin derinliklerini özgürlüğüne kavuşturmaya zorlamaktı. Sesimizi öyle çıkartmalıydık ki bize dışarıdan bir yanıt veriliyormuş gibi gelsin. Çünkü bu sanatta tek amaç Sfenks'ten şu ya da bu biçimde yanıtlar alabilmektir.

Bebek, Parisi'nin sanatsal uğraşında kullandığı mankenlerden biriydi. Manken, bilgili, kendini beğenmiş ve üstünlük taslayan havalardaydı. Besbelli büsbütün cansız; bu da ona güçlü ve gerçekçi bir kişilik sağlıyor, arada bir bunu vurgulamış olmak için Parisi bebeğin ağzına bir sigara tutuşturuyordu. Üzerinde, sürekli galalarda gezermiş gibi bir smokin vardı. Biz onun çevresine, yarım çember biçiminde dizilmiş iskemlelerde oturuyor, hem onun için, hem de kendimiz için konuşuyorduk, sahici bir diyalog olsun diye. Şuracıkta anımsatayım ki başlangıçta SÖZ vardı, çünkü o insana güç ve ümit verir. Bir de şu var, bizim kendi sesimiz bir yanıt olarak bize doğru gelirken başka bir ses olmalıydı, yoksa inandırıcı olmazdı. Parisi özellikle bu nokta üzerinde duruyordu.

“Unutmayınız beyler, vantrilogluk sanatı, hatta kısaca sanat, her şeyden önce *yanıttadır*. Bu özgün anlamıyla yaratmadır. Kendinizi geliştirmeniz, maddeden, magmadan kurtulmanız, eksiksiz bir ürün olarak yeniden kazanmanız için bağlarınızı kurup pekiştirmelisiniz.”

Tertemiz salonunda, güzelce, cilalanmış parkeler üzerinde, ak yelesi ve bağa gözlükleriyle bir aşağı bir yukarı volta atıyordu.

“Şu nesneye bakınız. Bu yokluktur. Suratından şüphecilik, hatta utanmazlık akan bir manken. Hep öyle kalsın diye yapılmış cansız bir makine. Pekâlâ, işte siz bunu insan sesiyle konuşturacaksınız. Dahası, ona dokunmadan, gizli bir düğmeye filan basmadan, bir tek kendi öz yeteneğinizi kullanarak, sevdalı sözler söyleteceksiniz. Sonra çiçek vazosuna, şu masaya, şu perdelere geçeceğiz. Ve azar azar, pratik sayesinde ve alıştırma alıştırma artık her şeyi konuşturur hale geleceksiniz ve dost mırıltılar arasında yaşamaya başlayacaksınız. Sonunda hiçbir şeyin eksikliğini duymadan, kendi ken-

dinize yeterek, çok daha az tehlikeli ve daha az masraflı olarak tek başınıza yaşamayı öğrenmiş olacaksınız, oysa serüvenler peşinde koşmak çoğu zaman düş kırıklığına yol açar, acı çektirir. Haydi, Bay Burak.”

Polonyalı hafiften kızardı.

“Ne yaptın şimdiye kadar Burak?” diye sordu bebek. “Dişçilik yaptın, o kadar.”

“Bay Burak, size daha önce de söyledim, kendinizden beş metre uzaklaşacak, gidip öbürünün içine yerleşeceksiniz. Çıkmayı kabul etmezseniz kendinize insana özgü, sevimli, düzenli, yüreklendirici filozofça bir ortam yaratamazsınız. Daha genel bir deyişle beyler, kendi öz suyunuzun içinde pişmekten vazgeçeceksiniz. Şu andan tezi yok, başkalarının öz suyu içinde pişme alışkanlığı edinmelisiniz. Bu daha az acı verir. Her biriniz milyonlarca kişinin ortasındasınız, bu yalnızlıktır. Kendinizi düşünmekten vazgeçiniz. Ötekileri düşününüz, yaşamak için nice zahmete katlananları, o zaman kendinizi daha iyi bulursunuz. Daha iyi yaşamak için dostluk, kardeşlik vazgeçilmez şeylerdir.”

Bunları bebeğe söyletiyordu, o kinik hava içinde, ağzındaki puroyu oynatarak konuşuyor, herkesi güldürüyordu, bir gösteriydi bu. En aza indirmek gerek, bu önemli. İnsansal düzeye koymak için en aza indirmek kaçınılmaz bir şeydir, bu stoacılıktır.

“Kendinizi, kendi öz yeteneklerinizle sevdirmeyi öğrenemezseniz sonunda kayıp eşyalar ambarına düşersiniz’, yüce O’Higgins’in bu sözlerini unutmayınız, boş bir katedralde eli ayrı sesle konuşabilirdi, ama ses yitmesinden acınacak bir halde öldü.”

Bir anı olarak anımsıyorum, Bay Parisi boynuna doladığı uzun, beyaz, ipek atkayı hiç çıkarmazdı, konuşmuyormuş gi-

bi yaparken âdemelmasının iniş çıkışı belli olmasın diye, hiçbir şeyin ve hiçbir kimsenin karşısında şapkasını çıkarmadığını göstermek için, şapka hep başında dururdu.

Dostlar dergisinin, mektubumda belirttiğim derdimi iyi anlamadığının ve beni Bay Parisi'ye yanlışlıkla göndermiş olduğunun farkına varmamıştım başlarda. Çünkü bu, insanlara dost edinmek için kendi özel metoduyla yardımcı oluyor, araya bir mesafe sorunu çıkaran öbürlerine gelmeden önce, iskemle, terlik gibi ilk sırayı tutan zorunlu şeylere yöneliyordu. Benim sorunum bu değildi. Koca Tembel'i konuşturmak istiyordum, çünkü ara sıra ona bir şeyler söylemek hoşuma gidiyordu, birlikte gülüp eğlenmek doğal bir şeydi. Bir pitonu insan sesiyle konuşturma gibi bir hayale kapılmış değildim, amacım sanki öyleymiş gibi yapmak, avunmaktan ibaretti, maksat hoşça vakit geçirmekti. Bay Parisi'nin sosyal güvenliğe bağlı olduğunu, kamu yararına çalışan bir kimse olarak tanındığını ve Paris'te kadın-erkek pek çok kişi tarafından başvurulmuş pek tanınmış biri olduğunu öğrenince dersleri kestim. Benim tedaviye gereksinmem yoktu. Bütün istediğim, ona yanılısama yaptırmak için, pitonumu insan sesiyle konuşturmaktan ibaretti.

Ramsès'in bir müşterisi vardır, Bay Jobert; içki tezgâhında bir sefer bana psikanalistinin başvurduğu yöntemi anlatmıştı. Pek kullanışlı bir yöntemdi.

"Sizi dinlemek zorunda, bunun için para alıyor. Onu koltuğuna oturtuyorsunuz, eline kâğıt kalem alıp söylediklerinizi yazmaya zorluyorsunuz; sizinle ilgilenmek zorunda, toplumsal görevi bu, bolluk içinde yüzen bir toplumda."

İlk zamanlar hiçbir dersi kaçırmıyordum, hatta metroda kendime hoş, güzel şeyler söyletebiliyordum.

“Siz, Bay Durs, siz neden vantrilog olmak istemiştiniz?”

“İlgi uyandırmak, göze çarpmak için. Bonmarşeye her gün bin kişi girip çıkıyor, bir şeyler alıp gidiyor. Bir yılda bu üç yüz bin kişi yapar. Sekiz yılda on milyon... Sonra satıcılar insancıl ilişkiler kurarlar, müşteriler onlarla konuşurlar. Aralarında bir şeyler oluşur, insanca ilişkiler; ama benim durumumda? Samaritaine’de yirmi beş yılda Fransa’nın bütün nüfusu kimbilir kaç kez benim yanımdan geçip gitti. Sanılır ki... ama hayır, hiç kimse...”

“Hiç kimse?” dedi bebek.

“Hiç kimse.”

“Kötü,” dedi bebek. “Birini kolundan tutup çekemez miydiniz?”

“Çekip de ne diyeceğim? Bunlar lafla anlatılabilecek şeyler değil.”

“Bolluk toplumu yapıyor bunu,” dedim. “Büyüme, iş bolluğu politikası denilen şey.”

“İş ne?” diye sordu bebek, lafın yarısını kaçırmıştı.

“İş bolluğu politikası, yani herkes işçi, adından da belli.”

Gülmek istedim, ama bebek hoş karşılamadı ve nefes darlığına benzer bir hırıltı oldu.

“Daha hızlı, daha hızlı,” dedi Bay Parisi. “Bütün gücünüzle. Açık açık. Ta derinden, bağırsaklardan çıksın; kanatırcasına, gerçek sesiniz orada saklıdır, bağırsaklarda. Yukarısı yalnızca mırıltıdır. Eti konuşturunuz, kendinizi boşaltınız, soluk veriniz, işin başi soluk vermektir. Yaşam bir soluk alıp verme sanatıdır. Çürür, içerde birikir, kokuşur, durgun kalır, ölür. İleri, hep beraber! Kendinizi gülünç bulmayınız. Gülünç olacak olan bebektir, orada onun için duruyor. Haydi bakalım!”

“Demek istediğim, birisi ya da bir şey olmadan var olunamaz,” dedi bebek. “Sevilmeden var olunamaz.”

"Dudaklarınızı kımıldatıyorsunuz, Bay Durs, ama önemli değil, devam ediniz."

"Gerçek şu ki artık kendime katlanamıyorum. Bana birisi gerek."

"Ulaşım sesi," dedim, "giriş sesi, 'X' ile, çevre yollarından ulaşınız"

"Bonmarşede de aynen böyle. Gelip geçenler mal mıdır, insan mıdır, belli olmaz."

"Ortalıkta taşkın bir duygusal eşya bolluğu var," dedi bebek, "korkunç tapalar var, şurada, gırtlakta. En sonunda patlasın istiyorlar, değil mi? Kültürel bir gaz boşalımını var, besbelli ama her şeyi televizyondan bekleyemeyiz, bütün delikleri birden tıkayamayız ki! Olanaksıza..."

"İyi, Bay Cousin, dışa açılınız. Siz devam ediniz, Bay Durs."

"Samaritaine'de..."

"Ne ararsan bulunur," diye bağırdı bebek ve güzel bir Fransızca kahkaha attı, Fransızca, hatta politik, çünkü bu gülüşte şimdiden bir Avrupa Birliği vardı.

"Evet, alınıp satılan şeyler," dedi Bay Durs, "yani bütün raflar bunlarla dolu; bütün çalışanlar gibi ben de evime metroyla dönüyorum, yediye çeyrek kala, metronun en kalabalık olduğu saatte. İş bolluğu, sizin deyişinizle, en çok metroda, banliyö trenlerinde, kalabalığın çok olduğu saatlerde ortaya çıkar."

"Ben de demografik bolluk toplumu içinde, aynı nedenlerden ötürü bir pitonla birlikte yaşıyorum," dedim. "Benim pitondan söz etmek isterim, metro, banliyö trenleri konusunda... Bay Durs'ün söylediği çok doğru. Bir pitonla yaşıyorsanız eve döndüğünüzde *birisini* görmüş gibi olursunuz."

"Çok iyi Bay Cousin," dedi Bay Parisi, "bize pitonunuzu göstermekte gecikmeyiniz"

“Bugüne kadar katlandım,” dedi Bay Durs, “dayandım, çünkü ümidim vardı, ama elli yedi yaşında ve kırk yıl aralıksız çalışma, üstelik gitgide...”

“Çok güzel beyler,” dedi Bay Parisi, “ilerliyorsunuz. Bay Burak, lütfen şuradaki sigara tablasını, solunuzdaki, canlandırın onu, yardım edin.”

“İçeride ne yaptığımı görmüyorum,” dedi tabla.

“Biz de,” diye yanıt verdi Bay Burak ve hazdan kızardı; gara tablasını, dudaklarını oynatmadan konuşturmuştu.

“Bay Cousin, bize daha neler söyleyeceksiniz?”

“Eksik olan kutsal bencillik. Bakınız, bir Bay Jalko vardır, bizim kahveye gelir. Genelde hiç konuşmayız, ama dostça. Bir gün bana baktı, gözlerimde bir şeyler görmüş olmalıydı, bir ışık. Kalkıp yanıma geldi, ‘Bana dört yüz frank ödünç verebilir misiniz?’ dedi, elini uzattı. Bereket versin üzerimde vardı dört yüz frank. Şimdi onu gördüm mü çok dikkatli davranıyorum, görmezden geliyorum. Sokakta gördüm mü yolumu değiştiriyorum. Parayı geri verecek diye korkuyorum. Ama şimdilik bu aramızda kalsın. Çaba harcamak gerek.”

“Ama devlet elinden geleni yapıyor, her şeye karşın,” dedi bebek. “Sakatlar parasız yolculuk yapıyorlar.”

“Bana gelince, yakında evleniyorum,” dedim, kollarımı kavuşturup tiyatrodaki rol kesen bir oyuncu gibi. “Aylardan beri hep aynı asansöre biniyoruz. Genç bir kız, çok romantik ve idealist, olağanüstü bir imgelemi var; asansör iki-üç dakika, düş kırıklığı için yeterli zaman yok, bir onur desteklenebilir. Kendiminkinden değil, aşkın onurundan söz ediyorum. Hızlı bir asansör içinde iki-üç dakika ve her şey eskisi gibi dokunulmamış olarak kalıyor. Ama ben bizim bürodaki odacı gibi düşünmüyorum. O artık hiçbir şeye inanmıyor, daha

da beteri, başka bir şeye inanıyor. İnsanların yaşamlarıyla, varlık nedenleriyle yazı tura oynanmaz. Bir büyük Fransızın dâhiyane bir sözü var: 'Başa gelen çekilir.' Babalarımız sabırlı olmasaydı bu sonuca ulaşamazdık, kişi başına düşen gayri safi millî hasıladan söz ediyorum."

"Bay Brocard. Siz buyrun."

"Dostluk, yaşamımda çok büyük ve kesin bir rol oynamıştır, çünkü size en çok oyun oynayan hiç kuşkusuz, sizde en çok eksik olan şeydir ki..."

Brocard zayıf ve dinç kalmış bir adamdı, bunun da çok çok daha üstünde görünüyordu. Ne demek istediğimi anlıyorsunuz, değil mi? Onuru kırılmış görünümlü insanlar vardır, kendileri olmaktan hoşnut değildirler ve bu haksızlığı bütün güçleriyle mahkûm ederler. Ben buna ömür boyu alaya alınmış olmak diyorum, ama kimseye söylemeden, kimseye borçlu olmadığım, vergi de vermediğim, bir yerde, benliğimin ta derinlerinde. Adama yakınlık duyuyorum, hatta bir seferinde gidip elini sıktım, bir de nükte yaptım.

"Ne yapalım herkes rezeda çiçeği ya da Andların kral kondoru olamaz ya!"

Oldukça sık düşünürüm Andların kral kondorunu, çünkü Koca Tembel geceleri rüyasında hep onu görür, kanatları var ya, ondan.

Çok şaşırdı, sonradan Parisi'ye şöyle dediğini işittim:

"Bu Bay Cousin bok karıştırıcı herifin biri, kendi işine baksa ya! Yazık, çünkü birisiyle arkadaş olmayı umuyordum. Sinirsel bir şey, bunalım, alışık olmamak."

Sırası gelmişken, hiç de zorunlu olmadığı halde, şöylece dokunmak istediğim bir şey var: Geçen gün gazetede okudum, Florida'da sinekler trafiği durdurmuşlar, çünkü tam düğün şenlikleri arasında üstlerine gelen arabaların ön cam-

larında milyonlarcası eziliyormuş. Hatta kamyonlar, ön camları milyonlarca minik aşk kurbanlarıyla örtülü olduğundan ister istemez duruyorlarmış. Kamyon sürücüleri önlerini göremiyormuş. Bu kadar çok aşk aklımı karıştırmıştı. Bütün gece rüyamda Bayan Dreyfus'le düğün uçuşları yaptık. Geceyarısına doğru uyandım, sonra yine aynı rüyaya devam etmek istedim, ama kamyonlardan başka bir şey göremedim.

Evet, Parisi'ye bir daha gitmedim. Sinekler yüzünden değil elbet, ne ilgisi var, gitmedim, çünkü *Dostlar* dergisinin yayınldığını, beni bir ayarcıya gönderdiğini anlamıştım. Ben çevreye ayarlanmak istemiyordum, benim istediğim çevrenin bize ayarlanması. 'Biz' diyorum, çoğul olarak, çünkü ara sıra kendimi çok yalnız buluyorum..

Benim yalnız dış eksisinden yakındığımı sandılar, oysa ben iç artısından da yakınıyorum. Bir artı üretim var, ama bu artıyı dışarı atacak bir delik yok. Hatta Hekimler Odasının, Başkan Profesör Lortat-Jacob imzasıyla yayınladığı Çocuk Aldırma Merkezleri bildirisini görünce, 'Belki bu Parisi, Hekimler Odasının adamıdır' diye düşünmüştüm. Parisi, sonuç

olarak bir protezcidir ve iyi bir protezci; sakatlara, kolunu bacağınyı yitirmiş olanlara yararı dokunur. Yerine getirilmesi gereken kültürel bir misyon var. Sanat, müzik, kültürel diriltme filan iyidir. Gereklidir. Protezler önemlidir, birbiriyle kaynaşmayı, düzelmeyi sağlar; kamu yararı politikasının bir bölümünü oluşturur. Ama bu, bütün öbürlerine karşın, özellikle tonları ve Kaliforniya'daki kamyonların ön camlarında ezilip kalan tonlarca sevgiyi düşündüğümüz zaman. Bu doğada var. Koca Tembel'i insan sesiyle konuşturmayı da istemedim, çünkü bu onu yanılgıdan kurtarmak olurdu. Hileden, aldatmacadan bıktık artık. Kimi zaman dublajdan geçmiş bir film içinde yaşıyormuşuz gibi oluyor, herkes dudaklarını oynatıyor; ama bu, ağızdan çıkan sözle bağdaşmıyor. Her şey sonradan seslendirilmiş ve kimi zaman çok da iyi yapılmış, o kadar ki insan doğal sanıyor.

Zaten bu arada önemli bir rastlaşma oldu, Profesör Tsourès'le tanıştım. Benim bir üstümdeki teras katında oturuyor, insanlığa hizmet için yaratılmış bir insan. Gazetelerin yazdıklarına göre geçen yıl yetmiş iki protesto, aydınlar bildirgesi ve yardım çağırışına imza atmış. Dikkat etmişimdir, böyle şeyleri hep aydınlar imzalarlar, sanki başkalarının adları yokmuş gibi. Her şeyden tutturmuş, az biraz, soykırım, açlık, baskı filan. Profesör Tsourès imzasıyla çıkarılmış bir çeşit, üç yıldızlı Michelin kılavuzu. O kadar ki bir yerlerde toplu adam öldürmeler, şiddet olayları olup da altında Profesör Tsourès imzası yoksa hiç aldırmam, haberin sağlam olmadığını anlarım. Altında ille onun imzası olacak beni inandırmak için, tablo uz-

manları gibi. Doğruluğu pekişmeli. Öyle anlaşıyor ki sanat alanında yığınla sahte imza var, hatta Louvre'da bile.

Bu durumda, toplumun kurbanları için yaptığı bunca atılımdan sonra, kendimi ona tanıtmam gerekiyordu. Gizlice elbet, dikkatini üzerime çekmeye zorlamadan, yalnızca gözüne çarparak. Profesör Tsourès'in kapısında beklemeye başladım, cesaretlendirici bir gülümsemeyle, ama ısrardan kaçınarak. İlk günler, hafiften şapkasını oynatarak selam veriyordu, komşuluk hatırına. Ama beni sürekli sahanlıkta görünce selamı kurulaşmaya başladı, sonra hiç selam vermez oldu; öfkeli bir halde dosdoğru ve önüne bakarak yanımdan geçiyordu. Elbette bir katil değildim, katil olsam bile dıştan öyle görünmüyordum. Dünya çapında ünlü değildim, demografik bir can sıkıcıydım, kendini öyle sanan türden. Saçları ağarmaya yüz tutmuş, Cezayir, Vietnam, napalm bombaları, Afrika'daki açlık olayları gibi şeylere merak sarmış bir adamdı; bense onun düzeyinde değildim. Onunla ilgilenmediğimi söylemek istemiyorum, onun gözünde herhangi birisi değildim, ama onun da öncelikleri vardı. Belaya çatmış olmak bakımından bir ağırlığım yoktu, bu açıdan sıfırdım; oysa o sevgice zengin bir adamdı, milyonlarla uğraşmaya alışmıştı, kısaca istatistik içinde yer alan birisiydi. İnsanlar vardır ki milyondan aşağısı kurtarmaz. Bu, zenginliğin sıkıntılı yanıdır. Ben bir sinek boku ve genel ilgi bakımından tamamen önemsiz biri olduğumu pek iyi biliyordum; sinemada rol dağıtım listesinde adım yoktu elbette. Bundan ötürü, sıradan biri sayılmamak için elimde bir çiçek demetiyle geliyordum. Ama sonuç umduğum gibi olmadı; adam galiba çekinmeye başladı, üzerine düşüyorum sandı. Ama yazarların, ümitsizlikten kaynaklanan cesaret dedikleri gibi ayak diremekte devam ettim, yüzümde bir gülümsemeyle.

Yaşamımın kötü bir zamanıydı bu besbelli. Koca Tembel uzun süreli bir durgunluk döneminden geçiyordu; Bayan Dreyfus haber vermeye gerek görmeden tatile çıkmıştı, Paris'te nüfus yine artmıştı. Profesör Tsourès'in gözüne çarpmak için korkunç bir istek duyuyordum, bir katılmışım gibi, insanlık suçu işlemiş birisi gibi. Beni evine buyur etsin, aramızda bir dostluk kurulsun ve yemeğin sonunda, bana öteden beri tanık olduğu korkunç olayları anlatsın, ben de böylece kendimi daha az yalnız bulayım. Demokrasi büyük bir yardım olabilir.

Profesör Tsourès gözümde gitgide daha büyük önem kazanıyordu, komşusu olmaktan kıvanç duyuyordum. Yakışıklı bir adamdı; çizgileri ciddi, ama düzgün, ak düşmüş, küçük ve pek bakımlı bir sakalı vardı. Şöyle bir göz atmak, onun ne denli saygın bir kimse olduğunu anlamaya yeterdi; hükümetin, bize tarihimizde ünlü kişilerin bulunduğunu anımsatmasına yarayan tiplerden biriydi.

Haftalardan beri böyle merdiven başında dinelip durmam, dost çevresinin genişlemesine yarıyordu. Şampanya rengi kadife kaplı koltuğumu, onun için ayırmıştım; onu orada oturmuş, bana doğumdan, bunun öneminden, milyonlarca çocuk düşürme olaylarının nasıl önlenebileceğinden, hatta dünyaya gelişlerine türlü önlemlerle izin verilmeyenlerin kutsal yaşam haklarının nasıl korunabileceğinden söz ederken getiriyordum gözümün önüne. Gazeteleri baştan sona hatmediyor, gereğinde konuşmayı sürdürmek için yeni konular arayıp buluyordum. Bana dönüp tek söz etmiyordu, ama elbet bu uzun süredir tanıştığımız ve artık konuşacak lafımız kalmadığındandı. Çünkü Profesör Tsourès'in, benimle ünlü bir katil olduğumdan ya da Sovyet Rusya'da konuşma özgürlüğü olmadığından ötürü konuşmadığını sanmak yan-

lıř olurdu. Tek neden geniř çaplı sorunlarla uęrařması olabildi, yoksa benim evimde iki yirmi boyunda bir piton beslemekte oluřumdan deęil. Zaten kolunu omzuma atıp, ‘Ne var, ne yok?’ diye geiřtirip gideceęini de dūřunmüyordum.

Sanırım bu böyle aylar sūrdū ve o da bunu būyūk bir incelelikle karřıladı. Hiçbir zaman, orada, kapısının nūnde niye durduęumu, ne istedięimi sormadı. Burada tırnak içinde ve konumuzla doęrudan ilgisi olmadığı halde řunu da not edeyim ki pitonlar tam bir hayvan tūrū deęildirler. Bu bir bilinç sorunudur.

Birisi yanınızdan size bakmadan geçerse, var olmama nedeniyle deęildir, ama Paris banliysūnde, silahlı bir saldırı nedeni olabilir. Zaten benim ūzerimde hiç de yle Cezayirli gibi bir hāl yoktur.

Ayrıca řunu da bilirim ki karşılıklı aşklar da vardır, ama ben bunu lūks saymam. Sevilecek birisi olmak, bu başta gelen bir zorunluluktur.

Profesör Tsourès'le dostluğumuz beklenmedik bir biçimde sona erdi. Bir gün her zamanki gibi sevgi pırıltıları içinde onu beklerken, asansörden çıktı, evinin kapısına yöneldi. Ben her zamanki gibi, yüzümde geniş bir gülümsemeyle biraz alargada duruyordum. Hep gülümserim zaten, öyle alışmışım, bir mutluluk göstergesi olarak. Profesör cebinden anahtarı çıkardı, aramızdaki sessizliği ilk olarak kırdı.

Bana döndü ve besbelli sinirli bir günüydü, kötü kötü baktı:

“Bakınız bayım,” dedi, “bir aydan beri hemen her akşam sizi kapımın önünde dikilmiş buluyorum. Can sıkıcı insan-

lardan hoşlanmam. Ne istiyorsunuz? Bana bir şey mi söyleyeceksiniz?”

Şimdi sıkı durun, ilginç bir şey yakaladım. Ne kadar sürer bilmem, ama körler enstitüsünün büyük yardımı oldu. Akşamları işten çıkınca gidip kapının önünde dikiliyorum. Yediye doğru körler çıkmaya başlıyor. Şansım varsa altı-yedi tanesini alıp karşıya geçmelerine yardım ediyorum. Bir körün karşıya geçmesine yardım etmekten ne çıkar denebilir, ama ne de olsa bir şeydir. Genelde körler pek kibar ve sevimli olurlar; nedeni yeryüzünde neler olup bittiğini görmemeleridir. Birini kolundan tutuyorum, karşıya doğru yürüyorum, arabalar duruyor, herkes geçmemizi bekliyor. Arada birkaç söz de konuşuyoruz, gülümseyerek. Derken bir gün bu körlerden birine çattım ki... daha önce de birkaç kez yardımına koşmuştum, beni tanıyordu. Güzel bir ilkbahar günü, öğleden sonraydı, baktım kapıdan çıkıyor, hemen koşup koluна girdim. Ben olduğumu nereden anladı bilmiyorum, ama hemen tanıdı.

“Bırakın beni,” diye azarladı. “Gidip başka yerde bozunuz aptesinizi!”

Ve bastonunu kaldırıp kendi başına geçti karşıya. Ertesi günü, öbür arkadaşlarına da söylemiş olacak ki hiçbiri kabul etmedi yardımımı. Evet, pek iyi anlıyorum, körlerin de bir özsaygınlıkları vardır, ama niçin reddetmeli başkalarının yaşamına yardımcı olmayı?

Olanaksızın sonu nasıl biçimlenecek bilmiyorum, ama şunu kesin olarak söyleyebilirim, bugünkü duruma bakılırsa hiç de hoş olmayacak.

Sovyet bilginleri zaten insanlığın var olduğunu ve bize uzaydan radyo mesajları gönderdiğini söylüyorlar.

Evet, sahanlıkta duruyorduk, bakışlarıyla beni parçalıyordu, iyi bir şeydi, bana bir varlık kazandırıyordu.

“Önce, kimsiniz?”

Profesör Tsourès’in sesinde küçümseme vardı, açıkça bir küçümseme. Büyük bir öfkenin tam ortasında kalakalmış gibi.

“Ben üçüncü katta oturan bir komşunuzum, sayın profesör. Hani o bildiğiniz...”

Övünmeyle karışık bir alçakgönüllülük gösterisinden kendimi alamadım.

“O bildiğiniz pitonlu adam.”

Ümitle ekledim:

“Pitonlar, değeri bilinmemiş, çok sevimli arkadaşlardır.”

Profesör bana daha bir dikkatli baktı. Hatta yüzünde bir gülümseme belirir gibi oldu.

“Ah, demek o sizsiniz, Koca Tembel.”

“Yo, hayır,” diye düzelttim, “Koca Tembel, benim pitonun adı. Benim dostluğumdan vazgeçemediği için öyle sanılıyor. Paris gibi bir yerde bir pitonun ne denli yalnızlık çektiğini bilemezsiniz. Bir bunalım, sözlüklerde umarsızlık diye gösterilen şey, korkunç bir şey yani. Kuşkusuz sizde olduğu gibi toplu kıyımlar, işkenceler filan da var, kendinizi yalnız bulduğunuz zamanlar bunları ele alabilirsiniz. Ama pitonların böyle karşılaştırmalı olanakları yoktur. Böyle büyük sayıda korkunçluklara başvurup avunma olanakları hiç yok. Jost’un *Yalnızlığın Tedavisi* kitabını okudum; ama bir pitonun, konusu kendisi olmayan korkunç olaylar karşısında, kendi özgür durumunu da göz önünde tutarak, bizim gibi insanca bir avunması, kendi kendisi olmaktan daha az üzülmeye için önce deri değiştirmesi gerekiyor; oysa Hekimler Odası bu noktayı hiç düşünmemiş, dahası kurtuluşu idrar yolundan çözmeye kalkışmış. Bu tinsellik, bitkisel sistem içinde kutsal demografik ve istatistik yaşam hakkıdır. Sperm bankaları da böylece, gereğinde yabancı işçiler getirmeye kalkışıyorlar. Aynı biçimde taksitle anahtar teslimi ev sahibi bile olabiliyorlar. Yani, sözün kısası Koca Tembel ben değilim.”

“Ama sizi bütün mahalle bu adla anıyor,” dedi Profesör Tsourès; bakışlarında garip bir merak vardı, ara sıra başka şeyler düşünmek gereği duyan bir adam bakışı.

Bu sözdeki tanımlayıcı anlam karşısında allak bullak olmuşum. Mahallenin benimle ilgilendiğini hiç düşünmemiştim. Elim ayağım titremeye, bolca terlemeye başladım. Tam anlamıyla bir korku değildi bu, kendimi dikkatleri üzerinde

toplayan tehlikeli bir kişi olarak görmem için bir neden yoktu. Boyum bir yetmiş iki, hiç de kimseyi rahatsız edecek bir boy değil. Beni düşündüren sadece çevrenin pitonlara karşı gösterdiği düşmanlıktı. Demek istediğim, hani bir amaca yönelik olmadan, derisini yüzüp satmak için filan da değil, yalnızca tinsel bir düşmanlık, bir haçlı seferi gibi. Pitonları çoğunlukla öç almak için öldürüyorlar, çünkü bunlar başkalarına benzemiyorlar, değişiktirler, kolay yutulmazlar, bu yüzden onlara kızılır, kin beslenir. Onlara kızarlar, çünkü onların bir özürleri, mazeretleri yoktur, yardımlarına koşacak aydınları yoktur; ne kolları vardır, ne bacakları, ne de bilimsel ve tarihsel bilgileri, özgür de değildirler. Kendilerini kabul ettirebilecekleri ve sözlerini dinletebilecekleri araçlardan yoksundurlar. Ayrıca, iyi sürünürler. Ayakla, sopayla ezilirler ve onları koruyacak bir Tanrıları da yoktur. Bir de şu var, Fransa'da başka yerlerden daha çok yenirler, büyük mutfakların önemli yemeklerinden sayılırlar. Sözcüğün gerçek anlamıyla cömert şaraplar ve güzel salçalarla pek iyi giderler.

Ama işin öbür yanı da var. Geçen gün Koca Tembel'le Luxembourg Bahçesinde dolaşıyorduk, bir bey bana dostça bakıp, "Doğayı korumak," dedi, "bundan daha ivedi bir şey olamaz"

Gözlerim yaşardı. Adamın Légion d'Honneur madalyası vardı. Gece rüyamda gördüm, bir çocuk geldi -yedi-sekiz yaşlarında, karşılıklı eşit olarak görüşülebilecek yaşta-, elimi sıktı:

"Bay Koca Tembel, pitonlar adına ve bana verilen yetkiye dayanarak, sizi Légion d'Honneur şövalyesi olarak selamlıyorum... Zaten Rusya'da adı aşk olan bir ırmak vardır."

Konuyu saptırıyor değildim, Profesör Tsourès'e merdiven başında söylediklerim, doğrudan konumla ilgili şeylerdi. Görülecek şeydi, adamcağız durduğu yerde yarım çemberler, arabeskler, sarmallar çiziyor, bir fırsat bulmak, sıyrılıp tüymek için kıvranıyordu.

"Sayın profesör, sizi böyle rahatsız ettiğim için özür dileirim, size karşı büyük bir saygı besliyorum. Gösteriler konusunda yaptıklarınızı biliyorum. Bu nedenle sizden...

Sözümü kesti, biraz da öfkелendi.

"Yine o küçük oda mı? Şu ara boş olduğu doğru. Hizmetime bakan kadın İspanya'ya döndü. Şimdi bir Portekizli

bekliyorum. O odayı ne olursa olsun, kiralamak niyetinde değilim. Kusura bakmayınız.”

Ve anahtarı deliğe soktu.

Pek kötü bir yanlış anlamaydı. Ben kullanılmamış, ama gücü kuvveti yerinde, her doğum öncesi insan türü için bir yer bulunabileceğini söylemek istemiştim ve bunun Portekizli kadınla bir ilgisi olabileceğini anlamıyordum. Ayrıca ben boş hizmetçi odalarına karşı büyük sevecenlik duyarım, çünkü onların da bekledikleri birileri vardır. Attığı imzalara bakarak Profesör Tsourès’in bir karşılama komitesi kurulması ve dünyaya geleceklerin yarayışlı bir çevre bulmaları için uğraş verdiğini sanıyordum. Yalnızca gözlerin hızlı çoğalmasından değil elbette, dünyaya gelişin bütün biçimlerinden söz ediyorum. Bir beyaz fare pek bir şey sayılmaz bu bakımdan, ama ben onu avcumun içinde tuttuğum zaman ince nazik bir dişi olarak... evet, o zaman kendimi korunmuş gibi duyarım, burnunun ucu elime değdiği sürece, çünkü bu değişte, büyük bir sevecenlik belirtisi olan bir öpüş duygusu vardır. O avcumun içindeyken kendimi çok iyi hissederim.

Söz buraya gelmişken şunu da yazayım, elimin altında bir coğrafya atlası vardır; yitik anlarımda yolumu bulmak için hemen onu açarım, tam da Rusya’daki o Amur Irmağının bulunduğu sayfayı. Irmakların yatakları pekâlâ değiştirilebiliyor, dölleme, ama gerçek dölleme amacıyla; elbette Amur Irmağının yatağını kendi çıkarım için değiştirmek istiyor değilim, neme lazım, ama hiç olmazsa suların kabardığı bir zamanda elimi değdirivermek hoşuma giderdi, çünkü olmuyor, bir türlü olmuyor, insan bütün ömrünü asansör bozulsun da bir süre olduğu yerde kalsın diye beklemekle geçiremez ya!

Ama kendinizi benim insansal yerime koyunuz. Pitonlar fareyle beslenirler ve bugünkü günde, herkesin erkenci ve dokunulmaz olduğu bir dönemde yapacak bir şey yok. Ben Profesör Tsourès'den Blondine'i evine almasını rica edecektim, çünkü bu çok büyük bir adam. Koca Tembel er geç Blondine'i yutacaktı, doğanın gereği buydu.

Kendi varlığını duyumsamak için bir fareyi avcumun içine almam yeter. Bu yüreğimin ısındığı anlardan biridir, Rusya'nın en uzak köşesinde akan Amur Irmağı yatağından çıkar, yolunu değiştirir. Sibirya'nın ortasından Paris'e gelir, asansöre binip dördüncü kata çıkar, benim iki odalı küçük evime girer, her şey değişir, hatta daha fazlası olur. Sanki bu kez ben o güçlü Amur Irmağının avcuna sığınırım, sıcacık. Pitonlarla fareler arasındaki, türlerine özgü bütün iç çekişmelerin çaresi yalnız ve yalnız büyük Amur Irmağının elleri arasındadır ve o varsayımsal ve coğrafyasal bölgelerde dolaıldığı sürece bunlar, bizim binada yapacağımız değişiklikler ne olursa olsun, hep içten içe ve tam bir özgürlükle birbirlerini yemeye devam edeceklerdir.

Geçen gün bizim odacı, ki bu konulara ilgi duymaya başladığını sezip ona benim hayvanla ilgili bir laf dokundurmuştum, o da benim çevrebilim sorunumu açıklamamı önermişti, şöyle bir şey söyledi:

"Sen gel, birlikte gidelim, Belville'de bir *manif* var. Orada istediğin gibi çözülürsün, yoksa kördüğüm olup kendi içinde boğulacaksın. Bu bir inatçılıktır."

"Ne *manif*'i diye sordum sakınarak. Çünkü politik bir gösteri olabilirdi."

"*Manif* işte," dedi. Yüzüme bakarken gözlerinin içi gülüyordu, besbelli elimden silahımı almak istiyordu.

“Ne *manif*i bu? Kime karşı? Neye karşı? Niçin? Araplara karşı olmasın? Ya da faşistler filan? Destekçisi kim bu *manif*in? Destekçisi, büyük D ile?”

Acıyormuş gibi başını salladı.

“Zavallı çocuk,” dedi. Sesinde sevecenlik vardı. “Sen de senin piton gibisin. Seninle ilgilenildiğinin bile farkında değilsin.”

Yitirecek bir sevgisi olmayan birisi gibi yürüyüp gitti.

Çözölmek ve rahatlamak için bir '*manife*' gereksinmem yoktu; gerekli olan her şey, pipom, tütünüm, beni güleriyüzle saran, alışıık olduğum her şeyiyle dost, sevecen, tatlı, küçük evimde fazlasıyla vardı. Tek sıkıntım, yalnızca sırtıp avuç açma türünden, el altından gizlice tüketmekten başka bir çare bulamadığım bir Amerikan artı ürünüydü. Bu iç zenginliği öylesineydi ki kimi zaman koltuğa gömülmüş olarak hayaller kuruyor, Rus Irmağı Amur'un yeraltı kaynağının benim içimden fıskırdığını düşünüyordum. Henüz keşfedilmiştım, bir tek Bayan Dreyfus seziyordu varlığını. Çünkü karaderililerde koku alma yeteneği çok gelişmiştir. Sezgileri bizden çok daha güçlüdür, bu da balta girmemiş ormanlarda

yaşamanın koşulları sonucudur, bir de çöllerde yaşam kaynaklarının çok derinlerde gizlenmiş olmasından ötürü. Kendi kendime onunla konuştuğum zamanlar söylediğim gibi -kendi kafamın içinde yaptığım konuşmalar, çünkü onunla ileride Bangkok'un Doğu Otelinde yapacağım konuşmalar için kendimi hazırlamam gerekiyor-, 'Irénée, size hepsini vermek isterdim. Bende bir artı üretim olarak tükenmez bir sevgi stoku var, o kadar ki coğrafyacılar büyük Amur Irmağının kaynaklarının bende olabileceğini düşünüyorlar...' Dersi burada kesiyorum, öyle büyük, görkemli bir ders anlamında değil, bir *eğitim ve öğrenim* dersi anlamında; belki bir gün bu dersi Collège de France'da verme olanağı bulacağım; belki bir gün bu ünlü kuruluş ve kaynağını oradan alan uygarlık, pitonların görelî varlıklarını da ilgi alanı içine almayı kabul eder.

Büyük bir buyurganlıkla, komşular rahatsız olmasınlar diye içimden, bağıra çağıra istediğim şey, sevicecek birisi. Bolluk toplumu denilen şey bu olsa gerek. Bütün bunların Profesör Tsourès soyundan boğum boğum eklemli, dünyada bilmediği şey olmayan, belki de kanı merdiven başından ta-bağınıza süzülen kırmızı etten hoşlanmayan ve kuşkusuz, bu çeşit bir damlamayı anlamak için gerekli olan bir şeyden, büyük Rus ırmaklarına dair deneyimlerden yoksun birisine anlatmak kolay değildir. Ben ve o, birimiz pişmiş, öbürü çiğ idik ve kulakla işitilmeyen gerçek dil sorunu da galiba buradaydı. Zaten anahtarı kilide sokmuştu bile, genel bir uyuşmayla önceden düşünülüp taşınılmış bir kilidi açmak için ancak böyle bir anahtar gerekirdi.

Şimdi bana, gözlerinizin önünde baştan aşağı çözülmek, lakırdıyı bağlamak için şunları söylemekten başka yapacak bir şey kalmıyor:

“Profesör Tsourès, benim fareyi evine alıp ona bakmayı kabul etseydi, aramızda olağanüstü bir dostluk kurulmuş olmakla kalmayacak, aynı zamanda ben de kendimden kurtulmuş olacaktım; neden dersiniz, çoğu zaman kendimi taşımakta zorluk çekiyorum. Tıpkı kendisini yeterince duyumsamayanlar gibi.”

“Bana ne sizin farenizden? Siz ne demek istiyorsunuz?”

Pek öfkelenmişti. ‘Fena değil’ diye düşünüyordum, hoşuma bile gidiyordu; dostluğumuz duygusal bir temele oturacaktı.

“Hem neden ben? Niye bana geliyorsunuz farenizle? Ne demek oluyor bu? Benim boşa harcayacak vaktim yok. Size kibar davranıyorum, çünkü komşuyuz; ama benim sizin farenizle uğraşmaktan başka yapacak işlerim var.”

Bir kahkaha attım.

“Bağışlamanızı dilerim,” diye kekeledim. “Siz hep böyle kinayeli bir tarzda mı?..”

Gülmek ne demek, gülmekten yerlere yatıyordum.

“...düşünürsünüz, fare deyince hemen aklınıza kediler mi gelir? Kin tutan bir adam değildir, ama gülmek her zaman iyi gelir.”

“Şimdi bakınız...”

Suratı beyaza kesti. Hatta bu beyazlığın yanında boynundaki atkı daha da koyulaştı.

“Benimle dalga mı geçiyorsunuz, siz faşist misiniz? Kışkırtmacı mısınız?”

Korktum. Bir dost kaybediyordum. Gözlerinde şimşekler çakıyordu. Yüksek bir edebi dille konuştuğum için bağışlayınız, bu her zaman yaptığım bir şey değildir, çünkü uzun bir zamandan beri biçem, işlevini yerine getirmiyor, burada am-

balaj kâğıdından söz etmiyoruz ve ben içeriğe inanıyorum. Burada çıplak, insancıl ve demografik bir ton tutturmaya çalışıyorum.

“Siz evrensel boyutlarda cömert bir insansınız,” diye geveledim. “Evde sakladığım beyaz fareyi ne yapacağımı bilmiyorum. ‘Sakladığım,’ diyorum, çünkü zayıf olduklarından savunmasız kalıyorlar.”

“Sizin piton ne yiyor? Fare değil mi? O halde?”

Öne doğru bir adım attı. Elleri ceplerinde, önde yelek, arkada yağmurluk, sigara izmariti, sakal, boyun atkısı, şapka. İçi insan hakları ve adaletle dolup taşan çantası da koltuğunun altında. Harfi harfine belirtiyorum. Şimdi o kadar öfkeli görünmüyordu, galiba biraz da alaycı bir hali vardı.

“İyi besliyor musunuz, sizin pitonu? Ne yiyor? Fare değil mi? Bunun çaresi yok delikanlı. Bu doğal bir olay.”

“Elimden bir şey gelmiyor,” dedim. “Yalnızca bu işi bir başkasına yaptırıyorum. Benim aradığım bir yardım, hepsi bu. Duygularda korkunç bir ölümlülük var.”

“Pek meraklı bir Fransızcanız var,” dedi.

“Bir çıkar yol peşindeyim, hepsi bu. Belki bir başka noktaya ulaşırım, kimbilir! Bizim odacı sözcüklerin çevreyi korumak için özellikle dikilmiş olduğunu söylüyordu. Kutsal yaşam hakkı nedeniyle girilebilir, ama bir kez girdin mi bir daha çıkamazsın. Bilmiyorum, siz hiç avcunuzda korunmasız bir fare tuttunuz mu; ayrıca elbet acından geberip giden milyonlarca insan var, o da bundan dolayı acımayı hemen giderir. Kendimi tanıtmak için şu sonuca varıyorum: Televizyon herkese ve her birimize, istediğimizden çok canavarlık örnekleri sunarak avunma olanağı sağlıyor. Elli bin Etyopyalı daha ölmüş açlıktan, dikkatleri başka yöne çevirmek için, biliyorum; ama bu bende istenilen etkiyi yapmıyor; demek is-

tediğim eskisinden daha çok mutsuz oluyorum. Bu benim canavarlık yanımdır.”

Yumuşadı.

“Arkadaşlarınız yok mu?”

“Olmasına olacaktı, ama insanların pitonlardan ödleri kopuyor, ben de darda kalmış bir pitonu yüzüstü bırakamıyorum. Ben ne isem oyum. Bu yeryüzü üstü bir sorun, dış yardım dedikleri soydan, olanaksız olarak.”

Elini omzuma koydu, ama pek öyle iyilikle değil; sevecenlik ve hoşgörü gibi şeylere alışık bir adamdı.

“Bakın, küçüğüm, anlıyorum, çok iyi anlıyorum, ama içeriye kimseyi alamam. Burası çok küçük bir daire. Sizi içeriye alamam, ama şu günlerde size uğrarım, dayanınız. Güveninizi yitirmeyiniz. Yalnız kalmaktan sakınınız. Arkadaşlar edinmeye bakınız.”

Beni orada öylece bırakıp anahtarı çevirdi ve içeri girdi, ama bunun önemi yoktu, çünkü her şeye karşın küçük kutunun dışına doğru dev bir adım atmıştım. Bir süre, dudaklarımda bir gülümsemeyle kapalı kapıya baktım kaldım, sanki o da tahtadan değilmiş gibi.

Eve döndüm, ama uyuyamadım; dostluk türküleri söyle-
niyordu, kızıl gelincikler çiçek açmışlardı. Gelinciği severim,
adı da hoşuma gider, söylemesi de güzel: ge-lin-cik. Sevinçli
çiçektir, içinde mutlu çocuk gülücükleri açar. Benim böyle,
içimde orkestraların çaldığı zamanlarım vardır; yüreğim ha-
fifler, danslar, kemanların güç kazandırdıkları halka özgü ve-
rimkârlıklar, çevrem tüm dostluk zenginlikleriyle sarılı, gün
ışığına çıkmayı bekleyen gömülü hazineler, büyük Amur ır-
mağında yüzen iki milyar hazine adası, insanlar mutsuz,
çünkü içleri iyiliklerle dolup taşıdığı halde bunları iklim gibi,
kuraklık gibi nedenler yüzünden, yağmur olup başkalarının
üzerine indiremiyorlar; oysa vermek, vermek, vermek isti-

yorlar, cömertlikten geberiyorlar. Bütün zamanların en güncel sorunu bu cömertlik ve dostluk artı ürünüdür; çünkü bir türlü yol bulup doğal olarak akamıyor; çünkü bizim bir dolaşım sistemimiz yok; Tanrı bilir neden, söz konusu o büyük ırmağa bile idrar yolundan başka akacak yer bırakılmamıştır. Çürüyüp içe düşen olağanüstü yemişler getiriyorum, çaktırmadan, ama bunların hepsini Koca Tembel'e veremiyorum; çünkü pitonlar son derece boğazsız türlerdendirler ve fare Blondine de gereksemeleri kabarık bir şey değildir, bir avuç içi ona yeter.

Çevremde korkunç bir avuç içi yokluğu var.

Gece, kendimle sarıp sarmalanmış yatıyorum. Halk türküleri, oyunlar, fltler, kızıll gelincikler, dostluk gülücükleri. Karanlıkta hepsine izin var. "Duvarların kulağı vardır, sizi dinler," diye bir laf var ya, doğru değildir; duvarlar sağırdır-lar, orada dururlar ve hepsi bu. "Onlarla iyi geinmeli," der-ler. Bir tek Bayan Dreyfus gelebilir, bu yemişleri çürümeden devşirmeye, gazetede okumuştum, asansör bozulmuş, bir sürü insan otuz altı saat içeride kalmış, bize de olsa ya böyle bir şey! Bir bozukluk, sahici bir bozukluk, bizi bu trafik sıkı-şıklığında tek yn zorunluluğundan ve burun buruna gel-mekten kurtarabilirdi; hani bir yerini bozup bu asansörü ya-rı yolda bırakmak bile aklımdan geçmedi değil; ama sen ken-

din asansörün içinde iken bunu nasıl yaparsın, bir suç ortağı gerek; belki dedim bizim odacı dışarıdan bir şeyler yapabilir, ama gözüm yemedi; çünkü adım gibi bilirim ki bozguncu eylemlere katılan biridir.

Neyse, gidip yattım, gizli radyomu açtım; bu, benim kalkıp kendime doğru yürüdüğüm, kendimi kollarımın arasına aldığım ve böylece avuç içinde uyuduğum anlarımdan biridir.

Sonunda gidip Koca Tembel'i buldum, koltuğunda kıvrılmış yatıyordu; o da kalkıp bana sarıldı, bir sevgi gösterisi olarak iyice dolanıp sıktı.

Avcumda Blondine'i tutuyordum, Koca Tembel de beni ısıtıyordu, çünkü olanaklar vardır.

Derken bir gece, üçümüz de hep öyle tam bir güven içinde, gerçek bir doğa karşıtı zaferle, olanaksızın ufkunu ve sonunu zorlayan bir durumda uyurken, uyku arasında güçsüz tanığı olduğum korkunç bir dram yaşandı. Herhalde avcumu açmış olacağım ki fare, Koca Tembel'le burun buruna geldi, Koca Tembel de o anda orman yasasına boyun eğdi. Blondine'in karşısında canavarın fırın kapağı gibi açılmış ağzı, aslında karanlık, görünmüyor, ama başına gelecek olanı seziyor. Belayı savuşturma olanağı yok. Öylesine bir korkuya kapıldım ki, birkaç saniye için sanki doğacak gibi oldum, çünkü herkesin bildiği bir şey, kimi zamanlar korku belası doğumlar olur. Burada bir iç çekişme vardır, nedeni bilinmez, hele gerekli olan güçsüzlük de yoksa. Bereket versin gözümü açtığımda Koca Tembel ve Blondine mışıl mışıl uyuyorlardı; olan bir şey yoktu, olan yalnız bana olmuştu. Ama yine de yataktan kalkıp Blondine'i kutusuna kapattım, ama kendi başıma da kolay kolay uyku tutmadı.

İşte bunca zamandır beklediğim bu olay ertesi sabah tam 09.50'de ortaya çıktı. Asansörler çıkıp iniyor, ama ben aramızdaki sezgiye dayalı anlaşma gereği Bayan Dreyfus'ü bekliyordum. Tam artık geleceğinden ümidi kestiğim ve aramızda her şeyin bittiğini bildirir bir mektup alacağımı düşünüp telaşa kapıldığım sırada baktım geliyor. On bir aydır her sabah birlikte biniyorduk asansöre ve ortak yaşamda tekdüzelğe düşmekten sakınmak gerekir.

Oldukça sinirliydim, çünkü hakarete uğramıştım.

Gelirken bir kahve içeyim diye *Ramsès'*e uğramıştım, yandaki masada olgunluk çağına varmış bir hanım oturuyordu; dizlerinin üzerinde bir sepet, sepetin içinde bir papağan, ye-

şil; Paris'te yeşil bir papağanla dolaşan birisi beni ilgilendirmez ama, o doğrudan doğruya Çin lokantalarının ekşi-tatlı tabaklarından fırlamış bir gülücükle bana bir kart uzattı:

"Buyrunuz bayım, yeni bir hizmet, gece-gündüz, istediğiniz zaman arayabilir ve karşınızda konuşacak birisini bulursunuz, telefon katalogunda da vardır, meslekler bölümünde, *Kardeş Ruhlar* servisi. Propaganda yapmazlar, onlarla konuşursunuz, sizi dikkatle dinlerler, ilgilenirler, o kadar. Ödeme li aboneleri de var. Doğum gününüzde güzel bir armağan gönderirler, anlarsınız ki karşınızda size özellikle ilgi gösteren biri vardır."

Fena öfkelen dim. Üstü başı düzgün bir adamım, hiç de öyle yitik birisi olduğumu gösterecek bir halim yok.

"Peki, sonra, söyleyeceklerini söyledikten sonra ne oluyor? Telefon kapatılıyor mu?"

"Eh, öyle elbet."

"Eh, öyle elbet," dedim ben de tak diye, biraz da alaylı bir havayla. Elim ayağım kesildi, içtiğim kahvenin parasını masaya attım.

"Telefon kapatılır ve yine yeşil papağanla baş başa kalır. Yalnız bayan, ben asansörde bir genç kadınla karı-koca gibi yaşıyorum, telefonla yardım istemem için bir nedenim de yok."

Sonra olağanüstü bir söz daha:

"Paris'te bayan, size ilişmeyen bir adamla durup dururken böyle uluorta konuşulmaz."

Sonradan olanlar, bir insanın, başkalarının yanında kimi zaman ne kadar yanılmış olabileceğini ve hiç yanınızdan ayırmadığınız papağanın bile, en gerekli zamanda ne kadar yetersiz ve güçsüz kalabileceğini doğruluyordu. Zavallı olgun kadın ağlamaya başladı, yardımına koşmak için telefon

filan da çalmadı. Gençlerin kimi zaman tabanca taşımalarında ve delice bir dostluk gerekmesiyle rastgele adam öldürmelerinde şaşılacak bir şey yoktur. Biri benim yüzümden ilk kez gözyaşı döküyordu ve bana karşı açıkça belirtilen bu dikkat beni altüst etmişti.

Ortaya çıkan bir şey daha vardı, yeşil papağanlar da pek o kadar güvenilir şeyler değildi; önce o (olgun kadın) ağlamaya başladı, demin de söylediğim gibi, ayrıca telefon filan da çalmadı. Bir kez daha söylüyorum, çünkü önemli, ömrümde ilk kez birini ağlatıyordum; üstelik bilmeden sahip olduğum ve şu koskoca Paris'te insanlarla ilişkilerimi çok büyük ölçüde kolaylaştırabilecek olan bu yetenek, aklımı başımdan almıştı. Şimdi kardeşçe bir anlayış ışığı içinde, eşit koşullar altında ve gerektiğinde lafı gediğine koyarak konuşmak ve varlığımı kanıtlamama olanak sağlayan araçlarla beni her zaman şaşırtmış olan kentsel düzeyde demokratik birlikte yaşama olanaklarını görüyordum. Ama beni asıl şaşırtan, insanca davranışıyla papağan oldu; Ulusal Kitaplıkta yapmış olduğum bunca araştırmaya karşın ilk bakışta farkına varamamıştım. Bu kanatlı kişi, ki o ânâ kadar sepet içerisinde, tartışmaya karışmadan uslu uslu oturuyordu, birdenbire iki kanat vuruşuyla insan kişinin omzuna sıçrayıp onun yıpranmış yüzüne küçük gaga vuruşlarıyla bağırmaya başladı:

"Bum, minik yüreğim bum yaptı."

"Genç ve güzel olsaydım benimle böyle konuşmazdınız," dedi insan kişi.

Papağan büyük bir güvenle bir kez daha haykırdı:

"Bum, bum! Minik yüreğim bum yaptı."

İnsan kişi, papağana bir fıstık verip gülümsedi, mendilini de gözlerine götürdü, bunun üzerine papağan bozuldu.

“Bum, bum, bum, bum!”

İnsan kişi kulağına, “Aşk uyanıyor,” diye fısıldadı.

Papağan ses çıkarmıyordu, yuvarlak gözleri, benzerimin, erkek kardeşimin anlayışsızlığıyla çarpılmıştı. Hatta artık bir papağan bile değil, bir tavuk etiydi.

“Bum, bum,” dedi ve sepetine girdi.

Şaşırmıştım.

“Bir piton yetiştiriyorum,” dedim hanıma. Aramızda özenli bir sevecenlik bağı bulunduğunu belirtmek istiyordum.

“Şimdiden birkaç kez deri değiştirdi, ama doğal olarak. Yine hep bir piton olarak kaldı. Sorunlar da buradan çıkıyor.”

Ramsès’in patronu geldi, masanın üzerine atmış olduğum parayı aldı ve radyo söylemiş, güney otoyolunda, Juvisy dolaylarında on beş kilometrelik bir tıkanma varmış, onu anlattı. Kendisine teşekkür ettim. Amacı, gönlümüzü kırmadan, hani başka yerlerde bir tıkanıklık yok, yollar açık, istediğiniz yere gidebilirsiniz demek. Saçlarına kır düşmüş, ufak tefek bir hanımdı, kimselere yaranamamış olanlardan. En azından bir dükkân işletebilirdi, bunu Hekimler Odasının dikkatine sunmak amacıyla söylüyorum; Çocuk Aldırma Merkezi kadrosunda ve kutsal yaşam hakkı konusunda belki işlerine yarar.

Bu arada aklıma geldi, Ducrest Sokağında, tam karşıda bir ilkyardım afişi görmüştüm, boğulanlara ağız ağıza nasıl yardım edilebileceğini gösteriyordu, fotoğraflarla. Elbet bunu hemen yapmak gerekir, ama hep geç kalınır, çünkü genellikle yolda olsun, kaldırımında olsun, boğulma tehlikesi geçiren birisini bulmak pek kolay değildir. Büyük insan ırmağı, büyük Amur Irmağı değil ki, boğulanların farkına bile varılmaz, hele metronun kalabalık saatlerinde. Onun için hemen koşup ağızdan ağıza yaşam soluğı vereyim dedim, o kır saçlı insan kişiye, çünkü bu noktada, yaşam soluğı açısından te-

lefonun kerametine güvenemezdim. Sosyal ve kültürel açıdan canlandırma servisi denilen şeydir bu. Öte yandan papağan, anlayışsızlıkla çarpılmış yuvarlak gözleriyle, sanki bir yanıt vermekte ikircikliymişim gibi bana bakıyordu. Kadın hâlâ bana gülümsüyordu, sepetin içinden; ama söyleyeceğimizi söylemiştik birbirimize ve aramızda ortak bir zemin kalmamıştı. Ama benim de herkes gibi onunla ilgilenmiyormuşum izlenimi vermemek için, her zamanki hazır cevaplığımla, *Ramsès*'in patronunun az önce sözünü ettiği trafik tıkanıklığına dokundum; hani şu güney otoyolunda, Juvisy yakınındaki on beş kilometrelik tıkanıklık. Biraz hızlıca söyledim ki başka yere dalmış olan dikkati dağılmasın; kadıncağızı zorda bırakmak istemiyordum. Sözü buraya getirmişken hemen istatistiklere, büyük sayılara daldım; amacım yığınlar içerisinde her zaman doğum olanaklarının ortaya çıkabileceğini anlatmaktı. Üzüm bağları, asma bitinden arındırılabilir-di, buradan Sağlık Bakanlığının, Fransız ineği sayısını sürekli arttırma çabalarına geçtim, bunu *Le Monde*'daki bir yazıda okumuştum, belki Sağlık Bakanlığı değil de Tarım Bakanlığıydı, bir dizgi yanlış olabilirdi; ayrıca iki bin yıl önce olduğu gibi, belki de bir yerlerde otorite eksikliği ya da Çocuk Aldırma Merkezindeki bir çatlak yüzünden birisinin doğabileceğini filan anlattım, ama yine de ağızdan ağıza bakımından sıkılıyordum; papağan yuvarlak gözlerini dikmiş bakıyordu. Ben dayanıyordum, ama papağanın sepetin içindeki üzüntülü bakışı insan olanaklarını çok aşırıyordu.

Burada, asansöre ve asansörde meydana gelen temel nitelikteki olaya gelmeden önce, büyük bir geriye dönüş yapmam gerekiyor. Ben evde yokken Koca Tembel, başımı büyük belaya sokan, tüm komşuları bana karşı ayaklandıran bir halt karıştırmış. Ama düşünüp taşındım, okurun kafasında karmaşık izlenimler yaratarak aklını karıştırmış olmamak için, önce beni mutluluklar içinde dalgalandıran asansör olayını anlatacağım.

Asansör yeni hareket etmişti ki Bayan Dreyfus gözlerimin ta içine bakarak ve ak dişlerini meydana çıkaran bir gülümseme bağışlayarak ve adalı ağzıyla, “E, sizin piton nasıl, iyi mi?” diye sordu.

İkinci kezdi ki benimle böyle açıktan açığa ilgileniyordu, Champs-Elysée'deki unutulmaz rastlaşmamızdan sonra.

Sesimi ayarlayıncaya kadar bir kat çıktık, hep böyle olur, soluğumu kesen bir şey oldu mu sesimi bulabilmekte güçlük çekerim.

"Teşekkür ederim," dedim büyük bir durulukla, içinde bulunduğum ruhsal karmaşıklığı artırmamak için. Çünkü bilirim, genç karaderililer korkunç heyecanlı olurlar, ceylanlardan ötürü, ürkek olurlar.

"Teşekkür ederim, benim pitonun durumu olabildiği kadar iyi."

'Benim piton çok iyi, teşekkür ederim' diyebilirdim, ama ona her şeyin yolunda gittiğini ve bu nedenle ona gereksinmem olmadığı gibi bir izlenim vermek istemiyordum. Gözümün önünden şimşek gibi, ikinci kanaldaki *Hayvanlar Dünyası* dizisinde, ürküp bir anda kayıplara karışan dişi ge-yik geçmişti. Bir olay olmadan, olursa ortaya nasıl bir durum çıkar, önceden kestirmek, ne yazık ki her zaman mümkün olmuyor.

"Benim pitonun durumu olabildiği kadar iyi. Doğal büyümesini sürdürüyor. Bu yıl iki santim daha aldı."

Söylenebilecek bütün şeyler için yalnız iki kat kalmıştı ve ben bütün konuşma yeteneklerimle susuyordum. Aslında, sinemacılarınkı gibi kara gözlük takarım, kolayca tanınmak, kendime ağırbaşlılık kazandırmak için; ama o gün kabadayılığım tutmuş, 'ne olursa olsun' diyerek takmamıştım. Onun için kendimi doyasıya anlatabilirdim, çıplak bakışlarım sayesinde, Irénée'ye söyleyebileceğim her şeyi söylüyordum; hatta sanırım bakışlarımda müzik vardı, orkestra ve solistle birlikte. Ömür boyu bir asansörde hiç bu kadar mutlu olmamıştım. Ona yüreğimin derinliklerinden, sepetteki

üzgün papağanımı bütünyle veriyordum. Bir an bütün kasap dükkânlarında, tezgâhların üzerindeki etlerin dile gelip türkü çağırmaya başladıklarını gördüm. Hatta bir anda, herkesin gözü önünde et kalitesinde öylesine bir yükseliş oldu ki artık öküzle insan bile ayırt edilebilir hale geldi. Bende de doğum gibi bir şey oldu, yani fazla övünmüş olmamak için, diyelim, biftek sonu gibi bir şey.

Bangkok'u, Singapur'u, Hong Kong'u geçmiştik ve asansör çıkıyordu. Gazetelerde hep okurdum; trende, uçakta, takside doğumlar olurmuş bazen, ama ben gazetelerin neyi nasıl yazdıklarını bildiğimden pek inanmazdım. Kız bana mini eteğinin üstünden dikkatle bakıyordu. Benim bütün girdi çıktılarımla anlıyordu, bunu görüyordum; bir sepet içinde oturan şaşkın papağan, bir kutu içindeki beyaz fare, saatte yirmi boğum yapan iki yirmilik bir piton ve o gülümsüyordu ve bu gülümseme, bir gülümsemenin ötesinde çok şey dile getiriyordu; hatta asansörün bütün katları aşıp gökyüzüne yükseldiğini sanıyordum. Ama bir de baktım aşağıya, zemin kata inmişiz ve kendimi asansörde tek başıma bulunca aklım başıma geldi.

Yalnızca bir başlangıçtı bu. Yukarı çıkıp da masamın başına geçtiğimde, baktım Bayan Dreyfus elinde kahvesi, içeri giriyor; kazağının içinde göğüsleri belirgin, dipdiri. Demin söylemeyi unuttum, mini etek ham deridendi, ayaklarındaki botlar da öyle. IBM'e dayanıp bir elindeki kaşıkla öbür elindeki kahveyi karıştırırken sordu:

“Şu pitonu gelip görebilir miyim?”

Durumu hemen kavradım. Yaşamak isteyen birini gördün mü kendini suya atmasını bileceksin. Yalnızlığın ne olduğunu bilirim, bana onu anlatmaya kalkmasınlar. Hiç duraksamadan kendimi kaldırıp suya attım, bir tek koruma içgüdüsüyle.

"Rica ederim, buyrun, ne zaman isterseniz, birlikte bir şey içeriz. Az önce sepet içinde bir papağanla bir hanım gördüm. Ne zaman arzu ederseniz, çok sevinirim."

"Cumartesi öğleden sonra olur mu, saat beşte?"

Açık, belirgin bir sesle hemen cevapladım:

"Saat beşte."

Gitti. Özel durumum gereği, dünyanın kadınlar tarafından kurtarılacağına inanmıştım. Bildiğim bir de Bay Jalbecq vardı, beşinci katta, dolabında gamalı haçıyla bir Nazi üniforması saklıyordu; ne olur ne olmaz, belki ileride lazım olur diye. Bunu da Bayan Dreyfus'ün giderken bıraktığı beyaz kâğıt üzerine not ettim.

Ne kadar sürdü, bilmiyorum, yıldırım çarpmış gibi öylece kalakalmıştım, ayakta; sonunda gevşemek ve yerime oturmak aklıma gelebildi. Herhalde olayın beni bıraktığı halde bir süre, hatta belki daha uzun, öylece kaskatı durmuş olacağım ki orada olduğumdan emin olmak için, oldukça büyük bir zahmetle kaslarımı zorlamam gerekmişti. Bunları böyle bütün ayrıntılarıyla anlatıyorum, şunun için ki elbet bir yerlerde pek güzel aşk öyküleri oluyordur; ama bu benimki gibisini yakalama fırsatı bulamıyorlardır ve işte ben de herkesi eğitmek ve yönlendirmek istiyorum.

Hemen eve döndüm, Koca Tembelciğimi kollarımın arasına alıp birkaç dans adımı atacaktım. Çünkü sevinçli anlarımda kendimi Baküs şenliklerinin kucağına bırakmak gibi bir huyum vardır.

Ama gel gör ki Koca Tembel'i bulamadım. Ortadan yok olmuştu. Benim iki göz evde onu bulamayacağım yer yoktu; köşe bucağı biliyordum, yatağın altı, koltuğun altı, perdelelerin arkası. Ama yoktu işte, hiçbir yerde yoktu.

Birkaç dakika süren yoğun bir araştırmadan sonra paniğe kapıldım. Mahvolmuştum, her zamanki soğukkanlılığım la aklıma başıma toplayıp doğru dürüst düşünemiyordum; hat ta sakın Bayan Dreyfus beni görmeye gelecek diye heyecan lanıp kaybolmuş olmasın, diyordum. Belki de, kimbilir, bir başkası ortaya çıktığı için artık kendisine gereksinmem kal mayacağından korkmuştur. İncelik göstermiş, durumu anla yışla karşılaşmış ya da tam tersine düpedüz kıskanmış olabi lirdi. Bayan Niatte kapıyı açık bırakmış, o da üzgün ve ümit siz dışarıya süzölmüştür. Belki de bana, gözyaşlarıyla ıslan mış, çabucak çiziktirilmiş bir veda notu bırakmıştı da ben de gözyaşları içinde koltuğa yığılıp katıla katıla ağlamıştım. Ama öyle bir pusula yoktu. Peki ben şimdi ne yapacaktım? Cumartesiye Matmazel Dreyfus gelecek, bakacak ki ben yo kum, bir özür notu da bırakmamışım, o zaman ne olacak? Yalnızlık! Bu en büyük sıkıntı, koskoca Paris, olanca büyük lüğüyle, yerinden oynatılamaz, bütün ayrıntılarıyla. Kömür dumanı altında zehirlenecek, üstelik sokaklarda yabancı düşmanlığı da var, insanlar yaban göçe karşılar ve bir piton gözden kaçamaz, Arapların bir hiç yüzünden öldüröldükleri bir yerde. Ben mutluluğa alışkın bir adam değilim; birdenbi re bastıran bir mutluluk dalgasının, alışkın olmayan bir kim se üzerinde ne gibi ruhsal etkiler yaratabileceğinden haberim yoktu. Bir yandan hâlâ Bayan Dreyfus'ün asansördeki gü lümsemesiyle sarılıp sarmalanmışım ve bir-iki gün sonra bu rada olacağını düşünüyorum; öbür yandan, alışık olmadığım bir şey, piton ortadan yok olmuş; bu bir duygu parçalanışı, bir ne yapacağını bilememe bunalımı.

Herifi aramadığım yer kalmadı, dışarıdan kilitli dolabı bi le açıp baktım. Pitonlarla ilgili bütün kitaplarda bir dış yar dım bölümü vardır.

Dolapta da yoktu. Tüm korkunçluğu içinde olanaksız bir durum.

Bu, çevremi büyütmekten başka bir şey değildi; olanaksız, korkunç bir hızla gitgide Fransızcalaşıyordu. Genişleyerek, büyüyerek, anahtar elde kapanacak yer kalmamıştı.

Sözün kısası böylesine yakın bir varlığın yok olmasıyla ne hale düştüğüm anlaşılabilir. Ateşim yükseldi, öylesine sımsıkı dolanarak yattım ki, soluğum kesiliyordu. Tüm Amerikan üretim artılarını insansal bir varlığa vermiş olan herkes gibi çaresiz kalmıştım, 'insansal varlık' diyorsam, bunu en geniş ve her yöne çekilebilir anlamında diyorum; düşününüz, uzun bir gün, her bakımdan yok olduğunuz evinize dönüyorsunuz; onu, halı üzerinde halkalanmış ya da perdelere tırmanmış bir halde bulacağınızı düşünmüştünüz, zevkten dört köşe, gülümseyerek ve...

Artık düşünemez olmuştum. Bundan sonra benimle kim ilgilenecek, karnımı doyuracak, kolları arasına alacak, omuzlarıma sarılıp sevgiyle kucaklayacaktı?

Kardeşliğin ben ve o arasındaki bir dilbilgisi olayı olduğunu düşünüyorum. Bir an, 'Acaba geç mi kaldım?' dedim, belki metroda grev vardı, yorgun da olsam, sonunda yine evime dönecektim, her akşam olduğu gibi anahtarın kilit içindeki sesini duyacaktım ve Koca Tembel elinde yiyecek fiyesi, koltuğunun altında gazetelerle içeri girecekti. Yerde sürünerek gidip karşılayacağım ve ara sıra yaptığım gibi, hoşluk olsun diye pantolonunun paçasını dişleyeceğim ve herkesin sinirine dokunan o ünlü sözün dediği gibi 'olası dünyaların en yetkin olanında her şey yolunda gidecekti'. Ama artık buna inanamıyordum; olanaksız olanın sonunda vazgeçilmez olan sekiz yaşıma ulaşamıyordum. Üstelik karşılıklı dayanışma için bir hanım da olmadan papağanla birlikte bir

sepetin içinde terk edilmiş olma korkusu, gırtlığımda Juvisy'nin oralaradaki on beş kilometrelik tıkaç, Koca Tembel'in kamyon altında ezilip kalması ve Bayan Niatte'ın bana bir mağaza dolusu kadın çantası getirmesi düşüncesinin yüreğime saldığı dehşet öyle boyutlara ulaşmıştı ki kafamda, içerisinde iç vazodan atılmış kültürel kırıntıların yüzdüğü bir batak varmış gibi geliyordu: Halkını Mısır'dan çıkaran Napolyon, atalarımız Galyalılar, Beethoven büstü, Renault fabrikasındaki grevciler, solda birlik programı, Hekimler Odası, Çocuk Aldırma Merkezini önemsiz bir şeymiş gibi öneren Profesör Lortat-Jacob ve dış ülkelerde Fransa'yı temsil etmek üzere seçilmiş olan Koca Tembel. Şimdi içeri girecekler, üzerime bir ağ atıp yakalayacaklar, götürüp ormanda baktıracaklar hâlâ işe yarar mıyım diye; sonra da apar topar İnsan Hakları Derneğine kamanço edecekler.

Gece on bir sularında kendi kendime öylesine sarılıp der-top olmuşum ki büsbütün dolaşıp kördüğüm olma korkusuyla, kendimi çözmeye kalkışsam daha iyi olacak dedim, hani kundura bağcıklarını bir ucundan tutup dikkatle çözmek gerektiği gibi. Sırtüstü yatmışım, yoğun bir iç trafiği tehlikesiyle karşı karşıyayım; bütün yollar tıkalı, bütün ışıklar kırmızı, geçiş vermiyor, ambulanslar, itfaiye arabaları sirenlere asılmışlar ötüyorlar ve hepsi birden benim çevremi almışlar; bu arada işgücü artsın, ekonomik büyüme durmasın, yeni iş alanları yaratılsın diye habire yalancı doğumlar sürüp gidiyor. Yok oluştu bu, çöküştü, kıtlıktı ve varsa eğer, polis-imdattı. Ulusal eğitim yoluyla uygulanan bildik dölütçülük-tü. Kapıldığım bu acımasız korkudan kurtulmak için düşünce çağrışımları yoluyla yengeç gibi yandan yandan, çaktırmadan tüymek istiyor, dölütleştirmeden dölüşleşmeye, döl yatağından puta tapınmaya, puta tapınmadan kültüre, sonra

Brahms'ın Dokuzuncu Senfonisine, sonra değişiklik olsun diye Latude'ün kaçışına, oradan trompetler çalınca yıkılan duvarlara geçiyorum. Faşizm geçmeyecek, tüm öbürlerini geçirecek diye bağırarak. Oysa dölütçölük bir siyasal parti değil, bir ideoloji değil, kamu desteğine gereksinmesi yok; demografik bir olay, doğanın gereği, kutsal yaşam hakkı, idrar yoluyla. Bu noktada karşı, konulamaz, öfkeli bir irade gücüne ulaştım, hatta kalkıp gittim, lavaboya işedim.

Koca Tembel dışarıya çıkmış olamazdı, bu kesin, anahtarı yoktu. Olaya getirilebilecek tek açıklama, büroda fazla mesaiye kalmış olmasıydı. Geneleve gitmiş olması da pek düşünülemezdi. Çünkü oralara öğle vakti, on iki ile iki arası, müşterinin az olduğu saatlerde gidilebilirdi. Hep öyle mi olur bilmem, ama genelde genelevler için böyle düşünülür. Metroda görülmüş ve ayaklar altında ezilmiş olması da pek düşünülemezdi, çünkü şu koskoca Paris'in hemşerileri, yoğun çalışmayla geçen bir iş günü dönüşü yorgundurlar ve pek öyle gösteri yürüyüşleri gibi işlere sıvanmazlar. Polis de olamazdı, çünkü genellikle yerlerde sürünenlere ilgi göstermezdi.

İşte şu içinde bulunduğum durum yüzünden, içinde bulunduğum durumu anlatabilmek için daha başka şeyler söyleyemiyorum. Ama yine de biline ki bu büyük yüzyılın dilinde yavaş yavaş kendimi çözmeyi ve her zamanki Descartes'çı us berraklığımı yakalamayı başarmış bulunuyorum. Koca Tembel dışarı süzölmüş olmalıydı, zaten çıkacak bir delik bulma açısından üstüne yoktur ve hep bunun rüyasını görür. Kendisi hep dışarının, olmayacak şeylerin rüyasını gören türden bir pitondur. Aslında tam bir omurgasız değil, kesin olarak belirtilememiş soydan bir varlıktır.

Yeniden aramaya koyuldum. Evde yoktu. Orada olmayışının gerçekleşmesi, her zaman için, bilincin bir büyük utkusudur.

Gidip Blondine'i aldım, avcumun içinde hafiften sırtını okşadım ve kendimi daha iyi hissettim, bir dostlukla karşılaştığımız her zaman olduğu gibi. 'Koca Tembel'in gidişi Blondine'i sevindirmiş olmalı' diye düşünüyordum, malûm, mide sorunu.

Sonra tam onu kutusuna götürmüştüm ki siren sesleri kapladı ortalığı ve sirenler tam benim pencerenin altında durdular. Koşup açtım, eğilip baktığımda bir polis arabasıyla bir ambulans gördüm.

Hemen anladım ambulansa kimin olduğunu: Koca Tembel, ölü, beş yıl önce, içinde bir yolcunun beni zavallı adam diye aşağıladığı 63 numaralı otobüsün altında kalıp ezilmiş, ölmüştü. Ölüyü ambulansa koymuşlar, polis de benden nasıl olup da evime yabancı bir yabancı işçiyi aldığımı ve hangi koşullar altında barındırdığımı sormaya gelmişti. Hemen mitralyözümle davrandım, kellemi kolay vermeyecektim; aslında bunu kendi gözümde değer kazanmak için yapıyorum, yoksa bende mitralyöz ne gezer! Odanın ortasında dimdik,

çakılı duruyorum; kendimi ele vermemek için insanlık kanıtlarımı yutarak, ama onlardan birkaçının bir kaçış girişiminde bulunarak yanaklarımdan aşağıya süzülmesine de engel olamıyorum. Koca Tembel'i ümitsiz bir sedye üstünde getireceklerdi. Hayvanat Bahçesi müdürü bana bir gün, "Güzel bir piton bu sizinkisi," demişti. Belki de ona çok benzediği için linç etmişlerdi.

Yumruklarım sıkılı, ama elimden bir şey gelmez durumda bekliyordum. Ama gelen giden yoktu. Sesler duyuyordum, bir şeyler oluyordu; ama birkaç kat aşağıda; ihtiyatı elden bırakıp kapıyı açtım ve dışarı çıktım.

Sesler altımdaki kattan geliyordu, merdiven tırabzanından eğilip baktım; hastabakıcılar, bir sedyenin üzerine Bayan Champjoie du Gestard'ı yatırmış götürüyorlar. Unutmuştum size daha önce söylemeyi, bu Champjoie du Gestard'lar alt katta otururlar; bunu daha önce söylemem için bir neden de yoktu zaten. Ayrıca iki de polis. Kel kafalı Bay Champjoie du Gestard ve pantolon askıları. Durumdan pirenlenmeye başlamıştım ki Bay Champjoie du Gestard kafasını kaldırıp beni gördü. Bakışında öylesine bir öfke, öylesine bir aşağılama vardı ki hemen anladım benimle ilgili bir şey ya da birisi olduğunu.

“Alçak herif, rezil kerata, aşağılık, soysuz!”

Polisler kollarına sarılmasalar, üzerime atlayıp yumruklayacak. Bay Champjoie du Gestard ticaretle uğraşan, iri yarı, kel bir adamdır. Katoliklere özgü üç kat gerdanı vardır. O güne kadar iyi geçiniyorduk, malûm, böyle altlı üstlü oturunca iyi geçinmek gerekir. Ama şu anda zapt edilecek gibi değildi.

“Pis, mundar, manyak!”

Bir an durdu, galiba başka sözcük bulamıyordu; biliyorsunuz, son bir araştırmaya göre Fransızcanın sözcük dağarcığı yüzde elli azalmıştı. Ona yardım olsun diye birkaç söv-gü de ben salladım.

Ama o benim kendisine yardım etmek istediğimi anlamadı, tersine benim de ona sövdüğümü sandı. İki polis, adamı zor zapt ediyorlardı.

“Ahlaksız herif! Bir kadına yapılacak şey mi bu!”

“Bizimle karakola kadar geleceksiniz,” dedi iki polisten biri.

Bay Champjoie du Gestard okkalı bir tükürük attı suratına, ama ben üç basamak yukarıda olduğumdan tükürük havaya gitti.

Adamı evine sokup kapıyı kapattılar. Sonra beni kolumdan sıkıca kavrayıp karakola götürdüler.

Ne kadar sevindiğimi, ne kadar mutlu olduğumu düşünemezsiniz. 15. Bölge Polis Merkezinde, bir kafesin içerisinde... kim dersiniz, bizzat benim eski dostum sevgili Koca Tembel, korkudan ve savunma içgüdüsüyle yirmi kat halkalanmış. İçeride yalnızdı, her zamanki sevimli orospuları ve Japon olduklarını kanıtlayamayan pasaportsuz turistleri dışarı çıkarmışlardı. Demir parmaklıkların arasından elimi uzatıp okşadım. Yumuşak dokunuşumdan beni hemen tanıdı, görkemli bir kıvıldanışla halkalarını çözdü, şahane bir rahatlıkla, tüm yüceliğiyle doğrulup sarmal bir yükselişle

başını uzattı, okşayayım diye; bundan çok hoşlanırdı ve orada duran bir orospu -bunu büyük bir sevecenlikle söylüyorum- çok tatlı, sarışın bir orospu, yaptıklarına genellikle inanarlarda olduğu gibi, “Ne kadar güzel,” dedi.

Şaşırdım, galiba biraz da kızardım, bu güzel sözden ötürü. Daha önce tanışmış olduğum komiserin yanına girmek için ricada bulundum ve Koca Tembel ile dışımızdaki âlem arasında geçenleri orada öğrendim.

Suyu çok sevdiğini biliyordum ve tuvalette oynamaya bırakmazdım, çünkü malûm, orası şey yeri. O gün giderken kapıyı iyi kapamamışım ve Koca Tembel ki yaratılıştan çok meraklıdır, içeriye süzülivermiş. Klozet ilgisini çekmiş, iki adımlık yer, zaten bir delik gördü mü dayanamaz; önce küvete, sonra da kanalizasyon borusuna dalıvermiş. Serinletici bir iniş olmuştur herhalde. Bir kat aşağıda, Champjoie du Gestard’ların klozetine, ama rastlantı bu ya tam da Bayan Champjoie du Gestard’ın oturup şey yaptığı âna denk düşmüş. Koca Tembel soluk almak için, ayrıca çok da meraklı olduğundan kafasını delikten dışarı çıkarıp doğrulmuş ve Bayan Champjoie du Gestard’a dokunmuş; o da müziksever, ince oyalara düşkün, pek titiz bir hanım; önce gözlerine inanamamış, hayal görüyorum sanmış, ama Koca Tembel işi daha ileri götürüp Bayan Champjoie du Gestard’ın duyarlı noktalarına kafa atmaya başlayıp o da ne oluyor diye kalkıp içeri bakınca koca bir pitonla burun buruna gelmiş; korkunç bir haykırış ve küt diye düşüp bayılmış. Bayılır elbet, iki yirmilik bir pitonla burun buruna gelmeye alışık değil. Ardından olan olmuş, Bay Champjoie du Gestard polis-imdada başvurmuş; koşup gelmişler, bir de ambulans getirmişler. Komisere durumu açıklamaya çalıştım; benim pitonun hiçbir kötü niyeti olmadığını, bayanın orasına tamamen bir rastlan-

tı sonucu dokunmuş olduğunu söyledim, ama işte tam o sırada Bay Champjoie du Gestard içeri daldı ve beni yeniden ağza alınmaz sövgülerle baştan aşağı sıvamaya başladı. San-ki borunun içinden ben inmiş, Bayan Champoie du Gestard'ın orasına ben el atmışım gibi. Kendimi adım adım savundum; o sırada evde olmadığımı, bok borusuna sızmadığımı anlatmaya çalıştım, ama adam dediğinden şaşmıyordu. Komiser, başkalarının çıkarlarına zarar vermek suçundan mahkemeye çıkabileceğimi söylüyordu. Bir kez daha sordu evde yaban göçmen barındırma izni alıp almadığımı; ben de ona kimlik belgelerimi gösterdim. Ama Koca Tembel'i, bok yoluna bilerek ve isteyerek sokmadığımı anlatıncaya kadar göbeğim çatladı. Sonunda demir parmaklıkların arkasına geçip Koca Tembel'i kollarımın arasına aldığım da zavallı başını omzuma dayadı ve heyecandan hemen uykuya daldı.

Herkesi selamlayıp dışarı çıkarken babacan komiser, "Paris sokaklarında bir pitonla sarmaş dolaş gezinemezsiniz," dedi. "Burası sinirlerin gergin olduğu bir kent, küçük bir kıvılcım barut fıçısını patlatmaya yeter. Her şey alışıldığı gibi olmalı, insanlar kışkırtılırsa ve önlerine bir fırsat çıkarsa ortalığı duman ederler."

Ve şaşılacak bir şey yaptı, elini uzatıp Koca Tembel'in iyi, hülyalı başını okşadı.

"Güzel, doğal," dedi, karakolun orta yerinde.

İçini çekti.

"Ne yaparsınız," dedi, "bunlar bizden çok uzaktalar"

"Doğru," dedim, "akşam iş dönüşü evde bir doğa temsilcisi bulmak ne kadar güzel bir şey!"

"Evet, bu da var," dedi komiser. "Neyse, haydi şimdi gidin, ama dikkatli olun! Taksiye binin. Burası her an patlamaya hazır durumda, alışkanlık haline gelmiş bir şey. Ge-

en gün birisi elinde tfekte sağa sola ateş ederek koşmaya başladı, öylesine, nedenli nedensiz. şimdi siz de bu pitonunuzla... İnsanlar günlük yaşamlarında aşağılanıyorlar sanırlar, haydi güle güle, ama bir daha bok borusuna dalıp namuslu kadınların orasına burasına musallat olmayın. Biliyorum, yapan siz değilsiniz, piton, ama o da sizin sorumluluğunuz altında.”

Gözlerini pitondan ayıramıyordu. Her zaman olan bir şey değildi elbet. Orospucuklar da bakıyorlardı, hatta aynasızlar da orada doğal bir şeylerin olup bittiğinin farkındaydılar. Hem ne yani, eninde sonunda o da kişilik sahibi bir varlıktı.

“Evet,” dedi komiser, “bu uzun soluklu bir yapıt”

Ve dediğini kimse anlamadığı için kısa bir mit havası esti.

Eve dönüşte bir bu eksikmiş gibi kapının altında sarı bir kâğıt, sayım yapılmıymış. Kâğıdı çabucak doldurdum. Ne olur, ne olmaz, belki bir gün varlığımdan kuşkuya düşerler, varlığımı şimdiden belgelemiş olayım. Dünyanın üç milyara doğru gittiği bir sırada ve on yıl içinde altı milyara ulaşılacağı söylenirken, işler sarpa saracak demektir; bir yandan enflasyon, gelişme, devalüasyon, alçalan değerler, vb.

Günlerden cuma idi ve Bayan Dreyfus ertesi gün saat beşte bize gelecekti.

Hazırlık yaptım. Irénée'yi etkilemek için gösterişli şeyler yapmaya kalkışmadım. Ben, ben olarak sevilmek istiyorum. Yalnızca uzunca bir süre yıkandım. Kanalizasyon borusunun

son izlerinden de arınmak istiyordum. O ara telefon çaldı, hiç kuşkusuz yanlış numara çevirmişlerdi ve hep yanlış diye yanıt vere vere, kendimi de öyle, yani yanlış olarak duyumsamaya başlamıştım. Boyuna çalar bu telefon, hep beni tanımayan, beni aramayan kişiler çıkar karşıma.

Neyse, masanın üzerine bir bardak, bardağın içine inci çiçekleri koydum; güzel bir örtü, iki kişilik çay servisi, iki de yürek biçimi kırmızı peçete, uzun süre önce edinmiş olduğum kendi malımdır, çünkü yaşamdan güven belirtilerini esirgememek uygun olur; bunlar alışılmış şeylerdir ve zaman zaman insanları duygulandırabilir. Çayla birlikte ne ikram etmek gerektiğini doğrusu kestiremiyordum. Koca Tembel'le de aynı sorunu yaşamıştım, ama Bayan Dreyfus çoktan beri bizimle, aynı enlemde yaşıyordu, bizim iklim koşullarımıza alışmış olması gerekirdi, biz ne yiyorsak o da onu yiyebilirdi.

Gece pek az uyuyabildim. Soğuk terler dökerek onu karşılamaya hazırlanıyordum, Bayan Dreyfus'ün gerçekten geleceğine inanıyordum ve bir ömür boyu aşkı beklemiş olan kişi, buna hiçbir zaman tam olarak hazırlıklı olamazdı.

Düşünüyor ve kendi kendime, düzenin iyi işlemesine engel olan şey, en başta, insansal yanlışlıktır, diyordum ve bu da çabucak ortaya çıkmalıydı. Ama eninde sonunda, Koca Tembel'in de dediği gibi, "Bağışlayınız onları, çünkü kendilerinin ne olduğunu bilmiyorlar". Ayrıca eğer bu kitabımın yayınlanması, müzede bir kürsü edinmemi sağlarsa, öğrencilerime şunu da belirtmek zorundayım ki olanaksız olanın sonu, Luxembourg Bahçesinde, kestane ağaçlarının altında otururken ya da arabalara ayrılmış olan kapılarda kendini ilkbaharındaki uyurucu haliyle görebilir ki bu da tam tamına İngilizcede önseziyle yapılan uzun, açıklayıcı önsöz denilen şeydir.

Bayan Dreyfus saat beşte gelirim demişti, ama ben öğleden sonra saat ikide onu karşılamaya hazır durumda beklemeye koyulmuştum. Çünkü Paris'in trafik tıkanıklığı bilinen bir şey.

Koca Tembel'i en göze çarpacak yere, pencerenin önündeki koltuğa yerleştirmiştim, en çok ışık alan yere, çünkü ışık çekici bir parlaklık veriyordu ve ben de aslında beğenilmek için ona güveniyordum.

Açık renk giysiler içindeydim, boynuma yeşil bir kravat bağlamıştım, giyim kuşama özen göstermek gerekir; böylece yoldan geçerken ayak altında kalıp ezilme riski azalır; gelip geçenler sizin önemli bir kişi olduğunuzu düşünüp dikkatli davranırlar. Saçlarım hafif sarıya çalar kumraldır, pek öyle her zaman rastlanan bir şey değil, ama bereket versin pek göze çarpmaz, zaten suratım da pek ilgi uyandıracak soydan değildir. Bu da dert değil, hatta tersine, içimde örtülü kalan niteliklerimin daha iyi ortaya çıkmasına yardım eder; bunu herkesten iyi elbet Koca Tembel bilir. Bu düğümden ötürü beni bağışlırsınız sanırım, insan sinirli olduğu zaman böyle oluyor işte.

Kapının zili dört buçukta çaldı, aman sakın bir yanlışlık olmasın diye paniğe kapıldım. Ama hemen kendime gelip koştum, olağan bir durum gibi sakın görünmeye çalışıyordum; neden derseniz, ilk olarak bir pitonla buluşmaya giden bir genç kız kendini biraz tedirgin hisseder ve onu yatıştır-maya çalışmaktan daha uygun bir şey olamaz.

Evet, işte Bayan Dreyfus karşımda, ham deriden mini eteği ve çizmeleriyle, ama dahası var. Yanında bizim bürodan üç kişi daha duruyor.

Öylesine sararmış olmalıyım ki Bayan Dreyfus telaşlandı.

“İşte geldik,” dedi adaların türkülerini anımsatan sesiyle. “Ama neyiniz var, ne oldu, geleceğimizi unutmuş muydunuz yoksa?”

Boğazlarına sarılıp boğmak geldi içimden. Aslında zararsız bir adamımdır, önyargıların tersine; ama bu üç herifi, demir gibi pençelerimle gırtlaklarına sarılıp boğmak geliyordu içimden.

Gülümsedim.

“Buyrunuz,” dedim, kapıyı, göğsümü açar gibi ardına kadar açarak.

Girdiler. Birisi benim çalıştığım bölümde şef yardımcısı, öbürleri kontrol bölümünden iki delikanlı, Brancadier ve Lamberjac.

“Hoş geldiniz,” dedim. “Sizi gördüğüme sevindim.”

Bunlar yüreğimin bölünüp kıyım kıyım olduğu bir zamanda geçiyordu. İki odalı evimde, odalardan birine doğrudan giriliyordu. Onlar da duraksamadan oraya daldılar. Bayan Dreyfus, yüzünde pek güzel bir gülümsemeyle bana döndü, ama öbürleri...

Koca Tembel’e bakmıyorlardı.

Masaya bakıyorlardı.

Küçük inci çiçeği demetine.

İki kişilik çay servisine.

Yürek biçimi katlanmış iki peçeteye, bu salaklar.

Her şey iki kişi için ve hepsi için iki kişilik hazırlık.

Özellikle çiçekler; yalnız iki kişi için kokuyorlardı ve yürekler için.

Oracıkta, alaycı bakışlar altında öldüm, ama hemen arkasından dirildim, çünkü gülüşmelerin arkası gelmiyordu.

Korkunç bir ihanetti bu. Göz göre göre yapılan bir kıyıcılık.

Dımdızlak duruyordum orta yerde; havada alaya alınmış olmanın ağırlığı vardı. Ben o kendi canına kıyanların türünden bir kişi değilim, öyle durup dururken ve ölüm bir başka yerde meşgulken; ilginç değildim, bir toplu kıyım ve bir si-gara söz konusu değildi.

Elbette buna hakkım yoktu. Yani demek istediğim iki kişi için kokan çiçekler, Luxembourg'un kestane ağaçları altındaki sıralar, araba kapıları, iki kişilik çay servisi, yürek biçiminde katlanmış iki kırmızı peçete.

Elbette hakkım yoktu, bana kimse bir söz vermemişti, olan yalnızca küçük bir uyduruk doğum felaketi ve asan-sördü.

Ama insansal bir yanlgı, ümit.

Bayan Dreyfus iki yüreğe bakarak, "Çok güzel," dedi.

Öbürleri de gözlerini ayıramıyorlardı. İnsanı ezen ağır bakışlar.

"Arada sırada IBM'in çalışmasını bozuyor," diye kekeledim.

Demek istediğim, insansal bir yanlgının en iyi düzenleri bile bozabileceği-ydi, ama bunu doğrulayamıyordum, kendime karşı.

"Önemsiz bir hazırlıktı," dedim kahramanca çabayla, yürek biçimi iki kırmızı peçeteye yardım olsun diye. Kendimi o kadar güçsüz buluyordum ki ille de birilerine yardım etmem gerekiyordu.

İşini bilir bir adam olan Lamberjac, "Sanırım biz burada fazlalığız," dedi. İşini bilir demem, durumun ortaya koyduğu ümitsizlikten.

"Sizi yalnız bırakalım," dedi Lamberjac, öbür ikisi de belli etmeden alay ediyordu elbette; ama bunu, beni üzecek biçimde belli ediyorlardı.

Koca Tembel'e dönüp yardım istedim. Sol elim, gevşekçe, ceketimin cebinde duruyordu. Kendimi her yöne karşı korumak için sarılıp sarmalandığım gizli bir yerde sirenler ötüyordu. Yeraltı çalışmalarımızdaki şefim Jean Moulin'i Gesta-po, Caluire'de tuzaga düşürmüştü. Koca Tembel'e bakıyordum. Ağır gözkapaklarının altından, hükümdarlara özgü bir önemsemezlikle bakıyordu, iyi gizlenmişti ve kimlik kartları da yasaldı. Ama Jean Moulin, kendini ele vermemek için canına kıymak zorundaydı.

Lamberjac'ın emrinde çalışan Brancadier, "Pitonlar böyle mi yaşar?" diye sordu.

"Böyle alışmışlar," dedim.

Lamberjac çok bilmiş bir tavırla, "Alışkanlık ikinci bir doğallıktır," dedi.

Sertçe doğruladım.

"Evet. Rastlantı böyle getirir ve artık hep öyle gider."

"Çevreye uymak için," dedi Lamberjac.

"Çevreyi uyum yaratır," dedim.

"Ne yer?" diye sordu Brancadier.

Bu arada farkına vardım, şef yardımcısı Lotard ile Bayan Dreyfus mutfağa girmişlerdi. Buzdolabını açıp ne yediğime bakıyor olmalıydılar.

Hiçbir şey yapmadım, öfkeden elim ayağım kesilmiş gibiydi.

Aslında pitonlar saldırgan değildirler, bunlar hep karaçalma. Koca Tembel, hayvansal büyüklüğü içinde sessiz sedasız yatıyordu.

Mutfağa koştum.

Bayan Dreyfus, dolapta başka fincanlar arıyordu. Salon-dan gülme sesleri geliyordu. Kollarımı göğsümün üstünde

kavuşturdum, hor gören bir tavırla, üstünlüğümün derinliklerinden yükselen bir gülüşle gülümsedim.

“Ben aşağıya iniyorum,” dedi Lotard. “Sizi arabada beklerim. Araba iyi bir yerde değil. Pitonunuz çok güzel. Gördüğüme çok sevindim. Pazartesiye görüşmek üzere bayım...”

‘Bay Koca Tembel,’ diyecekti, açık seçik sezmiştim.

“Bay Cousin. Teşekkürler. Bir pitonu böyle serbest bir durumda görmek hoş bir şey.”

Bayan Dreyfus dolabı kapattı. Zaten içinde bir şey yoktu. Yalnız olduğum zamanlar ancak ikiye kadar sayabilirim. Anlamıyordum, Bayan Dreyfus bana niçin böyle bakıyordu.

“Çok üzıldüm,” dedi. “Bir yanlış anlama oldu, pitonu görmek istemişlerdi de...”

Gözlerini indirdi, gür kirpikli gözlerini. Onu ağlayacakmış gibi hayal ediyordum. Geçen gün gazetede okudum, denize düşen bir gemici üç gün dalgalarla boğuştuktan sonra kurtarılmış. Sorun soluk almaya devam etmektir. Havayı yutuyordum; kirpiklerini indirmiş, handiyse gözyaşlarına boğulacak gibi duruyordu.

O anda bir acı gülümseme belirdi yüzümde, buzdolabına gidip kapısını ardına kadar açtım.

“Bakabilirsiniz,” dedim.

Dolapta süt, yumurta, tereyağı, jambon vardı. Her yerde olduğu gibi ve aynı haklarla. Yumurta, tereyağı, jambon, ortak yiyeceklerimiz. Canlı fare yemiyordum; henüz boyun eğmiş, teslim olmuş değildim.

Kollarımı göğsümün üstünde kavuşturdum.

“Nerede sizin piton?” diye yumuşak bir sesle sordu.

Amacı bana kendimi savunma olanağımın, kanıtlarımın bulunmadığını anlatmak. Ona göre benim insan soyundan olduğum açık seçik belli, ama piton başka.

Oturma odasına geçtik.

Arada önemli bir şey yaptı.

Elimi sıktı.

Neden sonra anladım, çünkü ilk ağızda bunun yalnızca bir rastlantı olduğunu sanmıştım. Genellikle işlevden daha fazla organ vardır ve ne olursa olsun bunun idrar yolundan gelebileceğini sanmıyordum.

Büyük bir karşılıklı anlayış havası içinde oturma odasına geçtik.

Lamberjac ve Brancadier, Koca Tembel'in üzerine eğilmişlerdi.

"Çok güzel, bakımlı," dedi Lamberjac. "Sizi kutlarım."

"Doğayla çoktan beri mi ilgileniyorsunuz?" diye sordu Brancadier.

"Bilmiyorum," dedim, hep öyle kollarımı kavuşturmuş olarak, "bilmiyorum. Ama, rüyasını görmek yasak değil."

Başımı biraz daha kaldırarak ve göğsümde kavuşturmuş olduğum kollarımı biraz daha sıkarak ekledim:

"Doğa," dedim, "doğa"

"Evet," dedi Lamberjac. "Çevre. Azalmakta olan türleri korumak gerekiyor."

"Bunun için bir yanılgı gerekiyor," dedim üzerinde fazla durmadan, "çünkü bunun için gerekli olan şeyler yok"

"Büyük maymunlar, balinalar, foklar da öyle; onlar da azalıyor."

"Evet," dedim, "yapılacak şeyler var, ama kahkahayla gülmeden"

"Evet," dedi Lamberjac, "türler. Kimileri yok olma tehlikesiyle karşı karşıya."

Anıştırmaya karşı dimdik ayakta duruyordum.

“Tahtanın üzerinde ekmek var,” dedi Lamberjac, karnu aç biri gibi. Tam ortadaki çizgisiyle bana döndü:

“Sizi kutlarım, dostum, siz hiç olmazsa bir çaba gösteriyorsunuz.”

Kollarımı göğsümün üstünde öylesine güçlü kavuşturmuştum ki gerçek bir sevgi anıtı gibi duruyordum. Kolların, güç gösterisindeki önemi tartışılmaz.

Duruma tek söz söylemeden egemen olmayı sürdürüyordum. Şu yürek biçimli iki peçete belası olmasa durumu kolaylıkla kurtarabilecektim, ama işte orada öylece duruyorlardı; kıpkırmızı, inci çiçekleriyle beraber ve ben onlar için bir şey yapabilecek durumda değildim.

Bayan Dreyfus pencerenin önünde, ışık içinde daha bir güzel görünüyordu. Öbürleri gitsinler diye bekliyordu, ama onlar durumdan pek hoşnut görünüyorlardı. Bu arada hemen not edeyim ki var gücümle bir yabancı dil özlemi duyuyordum. Hiç kimsenin bilmediği, bütün olanaklarıyla yepyeni bir dil.

Bu bağlamda yazmayı unuttuğum bir şey daha var, ne zaman Saules Sokağındaki kasabın önünden geçsem, kasap bana göz kırıp önünde suspus duran kırmızı ete bıçağı dayar. Kasapların herhalde ete karşı büyük bir alışkanlıkları vardır. Ne kadar isterdim kaskatı bir İngiliz olmayı. Kasap çengellerine asılı dillerin ve sepetin dibindeki çaresiz papağanın konuşamamalarındaki haksızlık beni her zaman çarpmıştır. Unutulmamalıdır ki bu boynu bükük papağanlar, önceden düşünülmüş, hesaplı, iyice belenmiş bir sözcük dağarcığından yoksun bırakılmış olmaları bakımından, gözden uzak tutulmaması gereken tipik örneklerdendir. Sepetin içindeki acınacak halleri ve yuvarlak gözlerin nedeni bu anlaşılmazlıktır. Elbette bu noktada bana karşı çıkacaklar olacaktır; kahramanca

vuruşarak aradan sıyrılıp geçebilmiş olan şairleri ileri süreceklerdir; ama şairler tehlikeli sayılmazlar, çünkü gerek yazılı ve gerek boyalı gerekse sözlü ve görüntülü medyanın çabaları sayesinde bunların kitapları üç-beş taneden fazla basılmaz. Sovyetler Birliği'nde durum başka; orada bunlara, hoş görülmesi mümkün olmayan insansal yanlışları yüzünden başlarına gayet dikkatli bir şekilde yıldırımlar yağdırılır.

Özellikle şu kasap var ya, ona hiç güvenemiyorum, çünkü seçme parçaları ayırır, mahalleli bunu bilir.

Bayan Dreyfus kırmızı dudak boyasını çantasına koydu, çıt diye kapattı. Elini uzattı. Koca Tembel'e başını çevirip bir kez olsun bakmamıştı. Karaderililer kökenlerini anımsatacak şeylerden pek hoşlanmazlar; çengelden, maymunlardan ve kafatasçılardan. Aşağı ırk diye bir şey yoktur, çünkü olanak-sızda geçerli olan hiçbir şey yoktur.

"Bağışlayın beni lütfen, geç kaldım. Pazartesiye görüşmek üzere. Geldiğiniz için teşekkür ederim."

Galiba bu son cümle benim ağzımdan çıktı.

Lamberjac omzuma vurdu.

"Bunu gördüğüme sevindim," dedi, "doğayla ilişkiyi kesmemeli. Sizi kutlarım."

"Doğru," dedi Brancadier, biraz üstten atarak, "çok iyi yapıyorsunuz"

"Tekrar teşekkür ederim," dedi Bayan Dreyfus; "pazartesiye görüşürüz"

Arkalarından kapıyı kapatıyordum. Asansörü bekliyorlardı. Bir an duraladım, bilmek istemiyordum çünkü, ama geç kalmıştım.

"Olacak şey değil," diyordu Lamberjac.

"Ama değdi doğrusu, masanın üzerindeki iki yüreği gördünüz ya," dedi Brancadier.

“Kendini bir şey sanıyor.”

Bu son sözü de kendini bir şey sanan Lotard söylüyordu.

Onlara göre demografik bir şeydi bu. Burunlarını dalga-
nın üstünde tutabilmek için ellerinden geleni yapıyorlardı.
Burundan soluk almanın herkesçe bilinen yoludur bu; kişisel
soluğunu kurtarabilmek için herkes aynı şeyi yapar, amaç
kendi kendine telkin yoluyla kişilik sahibi olmaktır.

Kapının arkasında dineliyordum, düşündüğüm yalnızca
şu incelemede belge olarak kullanabilmekti.

Bayan Dreyfus bir şey demiyordu.

Bir şey demiyordu. Altını ben çiziyorum.

Şaşırmıştı, altüst olmuştu, dokunsan ağlayacak gibiydi.

Öyle bir sessizlikti. Bunu kesin olarak açıkça duyuyor-
dum içimde. Yanağımı kapıya dayadım, büyük bir sevgiyle,
ben oymuşum gibi ve gülümsüyordum. Üçümüz de direniş-
çiler arasında idik; gizli örgütümüz içinde çalışıyor, iyi işler
çıkarıyorduk. Bu da az değildi, IBM’in insansal yanlışlarını
önlemek ve büsbütün ortadan kaldırmak amacıyla kurmuş
olduğu örgüt açısından az bir şey sayılamazdı.

Ama yine de itiraf edeyim, kendi üzerimde yaptığım bu
sınama beni öylesine sarmıştı ki kendime daha fazla kötülük
etmiş olmamak için, parmağımı bile oynatmayı göze alamı-
yordum.

Yavaş yavaş duruluyordum, biraz kendime gelebilmek için bir süre kestirdim. Kendimde ne kalmışsa, tümünü hiç el değmemiş gibi ve deşilmemiş yaralarımınla, kolayca toparlayabildim ve sokağa çıkıp yürümek istedim. Dahası Blatte Sokağındaki Çin lokantasına kadar yürüdüm, akşam yemeği için; sevdiğim bir yerdir, çünkü her şeyiyle ufacık bir yerdir; masalar, masalarda oturup yemek yiyenler; her şey; herkes diz dize, dirsek dirseğedir, yalnız başınıza olduğunuz halde kendinizi kalabalık gibi duyarsınız. Kimse size bir şey söylemiş olmasa bile lafa karışır, istediğinizi söyleyebilirsiniz; çünkü havada uçuşan sözcükler doğrudan size söylenmiş gibidir. Konuşmalara katılırsınız, havada uçuşan güzel sözler-

den yararlanırsınız, öbürlerinin ilgisini çekersiniz. Bu kardeşlik ortamında içim açılır, benliğimin derinliklerinde şaklabanlıklar yapar, dudaklarımın arasında sigarayla kendimi iyi bulurum. Bu yürekten kopma dostluk ortamı tam bana göre bir şeydir. Sırtında bir pitonla lokantaya gidilemeyeceğini pekâlâ bilirim ve kurallara uymak için elimden geleni yaparım. Özellikle o gün, güzel geçmekte olan bir gündü, sevdalı çiftler vardı, biri sağda, biri solda; benim de sevgi dolu güzel sözler duymaya hakkım vardı. Paris'in en iyi Çin lokantasıdır burası.

Eve döndüm, ama böylesine dolu geçen bir günden sonra uyuyamazdım; iki kez kalkıp aynanın karşısına geçtim, tepeden tırnağa uzun uzun kendime baktım, bir iz kalmıştır belki diye. Hiçbir iz kalmamıştı. Hep aynı deri, aynı takım taklavat.

Düşündüm ki bir başlangıç olacaksa burada değil, orada olacaktır. Hep kendi kendime sormuşumdur. İlkbahar neden bizde değil de hep yalnız doğada ortaya çıkar? Ne kadar iyi olurdu, şöyle nisana mayısa doğru bazı şeylerin belirmesi, ortaya çıkması.

Dediğim gibi kendimi baştan aşağı inceledim, ama sol koltuğumun altındaki benden başka bir şey bulamadım; o da herhalde hep orada olan bir şeydi. Ayrıca zaten aylardan kasım ayında idik. Gidip Koca Tembel'e bakayım dedim, huy-suzluğu üzerindeydi; suratıma bile bakmadı, doğruca gidip yatağın altına kaydı, kapıya 'lütfen rahatsız etmeyiniz' yazısı asmış gibi gözden kayboldu. Dönüp yeniden yatayım dedim; korkunç bir çocuk ölümleri izlenimi içerisindeydim. Dışarıda gümbür gümbür jet uçakları, polis-imdat sirenleri, hedef gözeterek geceyi parçalıyorlardı; ayrıca araba sesleri, birileri bir yerlere gidiyor diye kendimi avutmaya çalışıyor,

İtalya'nın uzaklarındaki güneşli portakalları düşünüyordum. Aynı şekilde kendi kendime her yerde yangın söndürme aletlerinin bulunduğunu, ne olur ne olmaz diye bunların sürekli olarak üretildiğini ve bütün bunların boş yere olmadığını tekrarlıyordum. Benim pencere dışarıdan sokak ışıklarını alır, yukarıda bilmem kaçınıcı kattaki komşuları kurtarmak için o kısılır uzar türden merdivenlerden birisi uzatılırsa, ben elbette gölgelerini görebilirdim. Ayrıca beni seçmeleri, bulmaları, kimliğimi ve fizik özelliklerimi belirlemeleri ve organizmanın kendini koruması için Pasteur ya da Penisilin gibi alıp götürmeleri de mümkündü; ama bu da boşa gider, zararlı çıkan da Nobel Ödülleri olurdu. Sonunda çışı bahane ederek kalktım; Blondine'i aldım avcuma ve böylece onu korumam altına almış oldum. Birçok kez, minik burnuyla dokundu. Bir çiy damlasının öpüşü gibi bir şeydi.

Ertesi gün erken gittim STAT'a, fena halde içim sıkılıyordu; bir şeyler olur belki, kaçırmayayım diyordum. Yalancı bir utangaçlığa düşmeden şuracıkta açıklayayım ki aramızdaki yakınlığın hemen ertesinde, Bayan Dreyfus'le karşılaşmaktan biraz çekiniyor, korkuyordum. Söylenmeyen, ama yine de aramızdaki kaynaşma sayesinde sessizce söylemiş olduğumuz şeyleri düşünüyordum. Sinirliydim. Kendimi toparlamak için oturdum beş ciltlik *Direnış Tarihi*'ni okudum: Büyük Amur Irmağında gizemli bir yeraltı akıntısı varmış, ta derinlerde suç ortaklığı olarak akarmış, hani bir anlık bir gevşemeyle içine düşülebilir ve olanaksız, artık Fransız olmaktan çıkarmış. Kutsal kıvılcımdan da işte tastamam bu da-

yanıksızlığı nedeniyle söz edilir; bu deyişte çok büyük bir adalet vardır, çünkü genellikle o orada bulunur. O zamanlar gerçek anlamda 'direnişçi' denilenlerde, yüreklerinin derinliklerinde yanan Siyu sakınım ve kurnazlıklarıyla çıkıp el altından birbirlerini buluyorlar ve böylece büyük ve güzel şeyler ışık saçıyordu. Aydınlatmalar. Demek bunlar 'aynı türden' varlıklardı. Altını çiziyorum, demek istediğimi anlayanlar için. Ben aslında yangın çıkaran bir kundakçı değilim, ısı anlamında söylüyorum, özellikle günümüzde, elleri ısıtmak için kullanılan kutsal kıvılcımları.

O gün, verim hesaplarında uzmanlaşmış olan STAT'a gelen haberlere göre, yeni bir el emeği girişi olmuş -herkesin bildiği şu tarımdaki el emeği eksikliği anlamında- Fransa'da, yalnız Fransa'yla ilgili sayılarda toplam üç yüz bin artış; bu da mutlu aile analarının bu ölçüde doğum yapmış oldukları anlamına geliyordu. Benim IBM sevinçten göklere uçuyordu, hatta klavyede bir gülümseme bile belirdi: Bir eksilme olmayacaktı ve bu da makine (bilgisayar) bakımından çok önemliydi. İdrar yollarından gelen üç yüz bin kişi, brüt ulusal gelir denilen şeydi. Kalkıp bir kahve içmeye gitmekle yetindim, ne de olsa ben Hazreti İsa değilim; yok işgücü, tarımda el emeği gerekmesi, yok Fransız ineğinin doğurganlığı, yok bizim sperm bankaları ile Çinlilerinkiler arasındaki sidik yarışı; bana ne, benim bunlarla bir ilgim olmadığı gibi, doğum sorunları da Hazreti İsa'ya vız gelir tırıs giderdi.

Kahvede büyük bir cesaretle gazetemi açtım ve o aralar geçici olarak Jean Foyer adlı sağlık bakanının, demokratik kürsüde çocuk düşürmeye şiddetle karşı çıkan sözlerini okudum. Altını çizdiğim sözleri şöyle: "Kimi inançlarım var ki bunlardan hiçbir zaman vazgeçmeyeceğim." Aferin adama. Ben de dipten doruğa karşıyım çocuk aldırmaya. Doğma

hakkı dahil, dipten doruğa insansal değışikliğin bütünlüğünden yanayımdır, benim de, “hiçbir zaman vazgeçemeyeceğim inançlarım vardır” Vazgeçecekler olursa bunların başkaları olmasını ben de yeğ tutarım. Temizliğe, düzenli yaşamaya ben de büyük önem veririm, ben de ellerimi yıkarım.

Bir de her Tanrının günü gazetede kilisenin avutucu özelliğini ve gösteriştten uzak durmayı gözetme amacıyla düzenlenen sanatsal ve kültürel gösterilere ayrılmış koskoca bir sayfa vardır. Göze çarpmamak, sürekli olarak, bu yüreklendirmelerin büyük amacıdır. Yarım yamalak şeylerdir bunlar. Ben olumlu yöndeyim. Bu da Jean Moulin ile Pierre Brossolette’i daha iyi saklamayı sağlar; pekâlâ bilirsiniz ki onları orada aramak kimsenin aklına gelmez.

Ve bu, İtalyan usulü ekspreso kahveye daha bir tat katar, çünkü aslına uygundur.

İşte böyle, tam dirseklerimi dayamıştım ki kimi göreyim tezgâhın öbür ucunda? Bizim ayak işlerine bakan delikanlı. Hiç akla gelmeyecek bir rastlantı. Ufak tefek, sağlam yapılı, bakışları Fransızlara özgü hafiften alaylı, şen şakrak biridir, ama hergele değildir. O da çinko tezgâha dayanmış, kahvesini içiyordu ve sanki yan gözle bana bakmıyormuş gibiydi. Yani kırpıyordu, ama bana göz kırpabilir gibi geliyordu, onun için ona bir selam yollayayım dedim, ama hiç istifini bozmadı, günaydın bile yok. Bu gibi durumlarda hep olduğu gibi yüreğim buz kesti. Öylece, çocuk, aldırmadan tezgâhına dayanmış bir katı yumurta yiyor, kahvesini içiyordu, o kadar. Bakışlarında bir hoşnutluk pırıltısı vardı, ama bana

değil kahveye. Basbayağı bir fincan kahveye karşı insan oğlunun böylesine dost, sevecen davranması olacak şey değildir. Sonra bana döndü, herhalde bir önsezi sonucu; çünkü hiç kuşkusuz şansa iki elle sarılan bir kimseydi; yani demek istediğim şansın, gurur verici anlamıyla, elle yapılan bir şey olduğuna inanıyordu.

“Dün seni düşündüm.”

Böylece doğrudan yüreğime işleyen bir şey söylemiş oluyordu.

“Ve sana bir şey getirdim, al...”

Cebinden bir tek, basılı bir kâğıt çıkarıp uzattı.

“İyice oku, ezberle. Sana iyi gelir.”

Cebinden bir frank çıkarıp tezgâha attı ve elleri cebinde, hiçbir şeyden ve de hiç kimseden çekinmeyen bir adam rahatlığıyla kapıya doğru yürüdü, babasının kapısıymış gibi. Bu da beni kızdırdı, çünkü kuşkulandım, yapılacak bir şey varmış gibi.

Kâğıda baktım. Çok kötü basılmıştı, teksir makinesinde çoğaltılmış gibi. Gözlük takmak zorunda kaldım. Bir başlık: *Evde nasıl bomba yapılır ve bunun için gerekli olan maddeler...*

Yüreğim tükenir gibi oldu. Kim olsa öyle olur, ya kahvede yan gözle beni izleyen biri varsa? Hemen yırttım elimdeki kâğıdı. Gözlerimin önünde bozbulanık bir sis perdesi vardı; üzerime tutulmuş ışıldakların kör edici ışıkları; sabahın alacakaranlığında kapımı çalan birileri, kapıyı açınca karşımda uzun, kara deriden paltolu iki gölge. Ödüm koptu, Jean Moulin ve Pierre Brossolette’in resimlerini duvardan indirmeyi unutmuştum ve ışıldaklar doğrudan onların üzerine tutuluyordu. Kahvede tezgâh başında, katı yumurtalar ve ayçörekleri karşısında duruyordum ve sabahın altısında çalan kapı zilini duyuyordum. Korkunun verdiği telaş bende

her zaman insan biçiminde belirir; Şili'deki askeri darbe, Cezayir'deki işkence, İsrail-Arap kavgası, Vietnam barışı. He-men arkasından iç terör baskısı başlar, oysa o âna kadar her şey yolundadır. O iğrenç korku duygusunun ve dehşete kapılmanın, var olmanın nesnel bilinciyle ve onu izleyen sonuçlarıyla ve bu sonuçların sonuçları, vb. ile tam ve eksiksiz bir bilinçlilik durumu olduğunun belirtilmesi de gerekir, mutlak bir ruhsal dengesizlik; içinde bulunulan durumun ve tam, eksiksiz bir yargının tanığıdır. Erken doğmuş olanlarda bunalım, tüm olanaklarla desteklenmelidir. Korku doğurtulabilir, bu herkesçe bilinen bir gerçektir.

Tam gidip evde bir Yahudi piton sakladığımı itiraf edecekken, aklım başıma geldi. Yeraltı çalışmalarına alışık bir beceriklilikle kendimi ve kendi durumumu ele aldım, yeter ki Fransa'ya bir zarar gelmesin. Hiçbir şey olmamış gibi kahveni bitirdim, hatta, kaçmak gibi bir niyetim olmadığını göstermek üzere bir kahve daha ısmarladım. İç direniş üzerine ne varsa okumuştum, ama bu kez durum başkaydı ve ben bunun bilincindeydim. Artık Mont-Valérien'de kimse kurşuna dizilmiyordu.

Tezgâhın terini kuruladım ve İngiliz havalarda pipomu yaktım. Şu bürodaki el uşağı odacı beni sıkı bir izlemeye almıştı. Bana o halkçı bakışıyla baktığında, kaç düğüm attığımı, tek tek saymış gibi biliyordu sanki. İnsanın kendi evinde bulunmaya bile hakkı olmazsa!

Kendini savunabilecek durumda olmayan organizmalarla, olmazı itiraf etmeyi reddetme özgürlüğünün her yandan sıkıştırdığı kimseler için tek çıkış yolu gizliliklidir. Bu açıdan, onunla gönül rahatlığı ve Nazi üniforması içinde, tüm ilişkileri kesmek elbette uygun düşerdi, yeter ki soldan gelsin. Bu noktada kendimi güvenlik içinde görmüyordum ve ancak çı-

kış belgesi belli ürünleri kabul edebilirdim. Gönül huzuru dendi mi, önce üzerindeki etikete bakacaksın; iyi mi kötü mü, başka türlü nasıl bileceksin? Bereket versin şu sıralarda gerçek bir faşist tehlike yok, çünkü o olmadan da işler pekâlâ tıkırında gidiyor. Faşist tehlike diye gözümüzü korkutanlar bir ümitsizlik ümidine ve yaşam nedenine sarılıyorlar. Faşist üniformanın beni iç direnişten daha iyi saklayacağını bilmiyor değilim elbette, ama şu anda söz konusu olan pitonlar üzerine bir inceleme ve kendi kişisel deneyim ve gözlemlerimin sonucu olarak kesinlikle biliyorum ki pitonlar bambaşka rüyalar görüyor. Çünkü biliyorlar, sonunda sabahın köründeki deri paltolar, çizmeler, kemerler ve kalkanlar onların derileriyle yapılacaktır. Demek ki ben her çeşitten içten sığınaklarla donatılmış bir kimseyim, kendi üzerime katlanma olanaklarım var, çünkü bu bir barnak sorunu, gireni çıkanyla on milyon kişilik Paris gibi bir yerde pitonların karşısına çıkan ilk sorundur. Ve büroya ya da geneleve gitmek üzere evden çıkmakla önemli bir tehlike sırtlanmış olmuyorum, çünkü Paris denilen bu yığınağın insanları, trafik zorlukları yüzünden, var olmaya vakit bulamıyorlar.

Neyse, sonunda suç işlememiş bir kişi havalarında kahveden çıkabildim ve saat dokuzda Bayan Dreyfus de geldi. Asansöre girerken bana dudakları ve yüzünün bütün çizgileriyle pek güzel bir gülücük bağışladı. Hayran kaldım, çünkü sevdalılar, ilk sevda buluşmasından sonraki ilk karşılaşmalarında biraz sıkıntılı olurlar, anlaşılabilir bir sinirlilik halidir bu. Ve bunu yapan da psikolojidir. Ana-babasının Paris'te olup olmadığını, aramızdaki ilişkiyi onlara açıp açmadığını bilmiyordum. Dile getirilmeyen, söylemekten çekinilen şeylerin olması iyidir, başkalarının ayakları altından toplanan nice sigara izmariti vardır.

“Günaydın? Cumartesi bizi çok iyi ağırladınız.”

O anda beni görmenizi isterdim, fırsatı havada yakaladım ve bir dev adımı attım.

“Ara sıra sinemaya gidiyor musunuz?”

İşte böyle, uluorta, pat diye. Asansörde beş kişi vardı ve bir bomba patlamış gibi oldu. Ya da bana öyle geldi diyelim. Çünkü kimsenin kılı kıpırdamadı. Bayan Dreyfus’ü sinemaya davet ettiğimi anlamış gibi görünmüyorlardı.

“Pek seyrek. Akşamları eve pek yorgun dönüyorum. Pazarları da evde dinleniyorum.”

Demek istediği, benim için bir özveride bulunacak. Ayrıca sokaklarda sürtmediğini, ev işleriyle uğraştığını, yemek pişirdiğini, çocuklarımızı büyüttüğünü, benim işten çıkıp eve dönüşümü beklediğini anlatıyor. ‘Önümüzdeki pazar birlikte sinemaya gidelim’ diyecektim ki asansör bizim katta durdu. Çıktık, o kendi odasına doğru yürürken bir an durdu ve pek anlamlı bir ifadeyle, “Gerçekten tek başınıza mı yaşıyorsunuz?” diye sordu.

Tamam, bitti bu iş. Ayak üzeri bundan daha fazlası olmazdı.

“Bir pitonla yaşayabilmek için insanın kendisini sahiden pek yalnız hissetmesi lazım... haydi, görüşmek üzere.”

Kokusunu içime çekiyor, ışıklar içinde yüzüyordum. Ayrılmadan önce dudaklarını iyice açarak gülümsedi ve bu gülümseme bir süre orada kaldı, süründüğü kokularla birlikte. Benim IBM’in önüne on beş dakika gecikmeyle oturdum. Demek ki orada, asansörün önündeki sahanlıkta on beş dakika o gülücükle birlikte durakalmıştım.

İşler hız kazanıyordu, bunu duyumsuyordum; bir demet çiçek alıp ona sürpriz yapmaya karar verdim. Her Tanrının günü aşağıda, asansörün kapısında beklemek yerine bu kez yine asansörün kapısında, ama yukarıdaki sahanlıkta bekle-

yecektim. O beni her zamanki yerimde görmeyince merak edecek, 'Sakın hasta filan olmasın' diye üzülecek ve birden gülm, asansörden çıkarken karşısında ben, elimde menekşe demeti, nasıl heyecanlanacak kimbilir ve arkasından itiraflar ve Luxembourg'un çiçek açmış kestane ağaçları altındaki banklar.

Olağanüstü bir gece geçirdim, folklor giyimleri içinde kalabalık bir koro, davul zurna gümbür gümbür, kafamın içinde türküler söylüyorlardı; bayramdı, bir kutlama; köşe bucak her yer tıklım tıklım doluydu, bütün yerler tutulmuştu; alkışlar arasında, karanlıkta gülümsüyordum. Ara sıra çıkıp selam veriyordum. Menekşe demeti su dolu bir bardağın içindeydi, onlar için daha fazlasına gerek yoktu.

Sekiz kırk beşte dokuzuncu katın sahanlığında hazır bekliyordum. Ne olur, ne olmaz, belki Bayan Dreyfus heyecan nedeniyle erken davranırdı. Asansör kapısının tam önünde, elimde menekşe demeti, kapıyı açmaya hazır duruyordum.

Saat dokuz oldu, dokuzu beş geçiyor, gelen giden yok. Öbürleri üçer beşer geliyorlar, ben boyuna kapı açıyorum. Sonunda aşağılanma duygusundan kurtulmuş olmak için kapıyı açmayı bıraktım.

Dokuzu çeyrek geçiyor.

Yirmi.

Yok.

Ama olsun, ben geri basmamalıyım. Ayağımı sağlam basıyorum, yerimden bir milim bile oynamıyorum. Gülüp eğleniyorlar, eğlensinler bana ne! Elimde menekşe demeti, bekliyorum. Menekşeler hâlâ mis gibi kokuyor.

Dokuzu yirmi beş geçiyor, Bayan Dreyfus yok. Üzerime ateş basıyor, soğuk terler döküyorum, üst üste düğümlenmeye başlıyorum. Derken kafamda bir aydınlanma oldu: Bayan Dreyfus aşağıda, asansörün kapısının önünde bekliyordu, her gün benim onu beklediğim gibi; beni görmeyince beklemeye başlamıştı ve hâlâ bekliyordu. Bir-iki demeden teker meker dokuzuncu kattan aşağı yuvarlandım, ama orada da yoktu; asansör yukarı doğru tırmanıyordu, demek ki sonunda beklemekten yorulmuş, asansöre binmiş, yukarı çıkıyordu; hemen merdivenlere saldırdım, dörtnala tırmandım, ama yetişemedim, ben dokuzuncu kata vardığımda asansör aşağıya iniyordu. Korkunç bir yanlış anlama dört bir yandan üzerime yürüyordu; Bayan Dreyfus belki de kendisini atlattığımı, karaderili olduğu için son anda caydığımı düşünmüştü. O kadar fena oldum ki ayakta duracak halim kalmadı, merdiven basamağına çöktüm, su dolu bardaktaki menekşeler de yanımda. Durum korkunçtu. Bir tek isteğim vardı. Karaderili çocuklarım olsun; hepimiz, onlar, Bayan Dreyfus, Koca Tembel, bir de ben birbirimize sımsıkı sarılıp bir aile oluşturalım. Onlarla ataları

gibi bir mağarada yaşamaya bile razıydım. Irkçılık bana tümüyle yabancı bir şeydi. Ne olursa olsun, bu yanlış anlamaya bir son verilmeliydi. Bayan Dreyfus, herhalde bürosunda tek başına oturuyor, kendini aşağılanmış sayıyordu.

Bir saniye bile duraksamadım, su dolu menekşe bardağı elimde bütün odalara girip çıkmaya başladım. Yüzüme karşı gülen oda kapılarının üzerinde yazılı adlara bile bakmadan ortalıkta fır dönüyordum. Kapıları küt diye açıp günaydın filan demeden içeriye dalıyordum, o anda yapamayacağım şey yoktu. Derken kendimi elimde menekşe demetiyle direktörün karşısında buldum.

"Hayrola Cousin, bir şey mi oldu?"

Telaştan soluk alamıyordum.

"Bana menekşe mi getirdiniz?"

"Tuh, Allah kahretsin," dedim, ama öyle bir deyiş ki, hiç sesim filan titremeden, çünkü o anda bıraksalar Bastille'i zapt edebilirdim, kendimi kurtarmak için.

"Bir arkadaşımı arıyorum," dedim, "Bayan Dreyfus'ü"

"Bu çiçekler ona mı?"

"Bu konuda söyleyecek bir şey yok."

Öylesine bir dehşete kapılmıştım ki korkuyu bile unutmuştum. Geleceğimi tehlikeye attığımı biliyordum, ama aslında öyle değildi, çünkü ikisi olmadan bir gelecek de olmazdı. Bir gelecek iki gelecek demektir, herkesin bildiği bir şey, daha beşikteyken öğrenilir, beni kızdırmaya gelmez, yoksa fena yaparım. Allahın belaları, üstüme gelerseniz evde öyle bombalar yaparım ki değme fabrika yapamaz.

"Kendinize geliniz, dostum."

Bütün istedikleri bu, bu salakların: kendime gelmem. Ana avrat şöyle bir üstlerine yürüsem, hani yok mu? Ama uygarlığı kurtarmayı başarabildim.

"Lütfen, beni bağışlayınız, sayın direktör. Odayı şaşırmış olmalıyım. Ben bir arkadaşı arıyordum da, Bayan Dreyfus'ü."

Kapıya yöneldim.

"Bayan Dreyfus artık burada çalışmıyor. Bizden ayrıldı." Elim kapının tokmağında kaldı.

"Ne zaman?"

"Zamanında bildirmişti ayrılacağını. Bilmiyor muydunuz?"

Kapı sıkışmıştı, belki de sıkışan bendim. Tokmağı çeviremiyordum. Şu yuvarlak olanlardan, bakırdan. Tutulamıyor, elden kayıyordu.

Sağa döndürüyorum olmuyor, sola olmuyor, düğümlenmiş. Her zamankinden daha fazla düğümlendim, ama nafile, açılmıyor.

Baktım, direktörün eli omzumda.

"Durun, durun... üzülmeyiniz, Haydi, biraz kendinizi toparlayınız. Ne var, bir büyük aşk mı?"

"Evlenecektik."

"Size gideceğini söylemedi, öyle mi?"

"Söyleyecek o kadar çok şey varken, kimi ayrıntılar unutulabilir."

"Ama işi bırakıp Guyana'ya geri döneceğini nasıl olur da size haber vermez?"

"Özür dilerim, sayın direktör, bu galiba sıkıştı, bir türlü açılmıyor!"

"Peki, siz bırakın, işte açıldı."

"Galiba dedelerimizin zamanındaki tokmaklar çok daha kullanışlıydı, bu cenabetler elde kayıyor, bir türlü çeviremiyoruz."

Direktörün eli hâlâ omzumda, sanki kendi omzuymuş gibi.

"Evet, evet, doğru, kolay tutulmuyor, haklısınız galiba, Cousin."

“İyi düşünülmemiş, iyi de çalışmıyor bence, sayın direktör.”

“Doğru, evet.”

“Dahası, düpedüz rezillik, kesinlikle kabul edilemez bir şey, sayın direktör. Ben düşündüğüm gibi konuşuyorum ve bir şeyler düşündüğümünden de emin olabilirsiniz efendim.”

“Elbette, elbette. Ama o kadar önemli değil, Cousin, şu mendili alın.”

“Cenabet, elden kayıyor, hepsi bu. Elbet daha kuvvetli yapılsa. Ama bence kapı dediğin daha kolay açılmalı.”

“Haklısınız, aldırmayın, ara sıra böyle şeyler oluyor. Siz de görmüşsünüzdür, şimdi elektronik olarak açılan kapılar var. Adımınızı attınız mı kendiliğinden açılıyor.”

“Adım atınca elbet çok kolay.”

“Ben de onlardan yaptırsam daha iyi olacak sanırım.”

“Zaten ben burada kendi yerimde değilim efendim, beni bağışlamanızı dilerim. Buraya göre programlanmış değilim.”

“Hiç de öyle değil, Cousin, tam tersine burada kendi yerinizdesiniz. Bunu böyle bilmenizi, böyle hissetmenizi isterim; bunu böyle bilmeli, herkese de böyle söylemelisiniz. Bu katılımdır, Cousin, katılım büyük düşünce. Burası sizin çalıştığınız yer, sizin ortaklığınız, sizin evinizdir.”

“Teşekkür ederim, sayın direktör, ama ben burada kendi evimde değilim, çünkü burada bir hiçim. Sizin kapınız ve kapı tokmanız için söylediklerim tümünden yersiz şeylerdir. Hiçbir kişisel yanı olmadığına inanmanızı dilerim.”

“Bakınız, sevgili Cousin, siz bir küçük içsel duygular çalkantısı içinde bulunuyorsunuz, ben de sizden bana inanmanızı dilerim ki bunu sevecenlikle karşılıyorum; biz hepimiz burada bir büyük aileyiz.”

“Bunu biliyorum efendim, hatta bu konuda bir de kitap yazıyorum.”

“Çok iyi, çok iyi. Sizi kutlarım. Galiba bir piton mu ne yetiştiriyormuşsunuz.”

“Evet, iki metre yirmi bir santime ulaştı.”

“Daha da büyüyecek mi?”

“Hayır, daha fazla büyüyeceğini sanmıyorum, daha şimdiden ona ayırmış olduğum yeri kapladı.”

“Hep böyle bir sürüngenle yaşamak pek rahat bir şey olmasa gerek.”

“Bu benim kendime hiç sormadığım bir soru efendim. Bu fırsattan yararlanarak bana karşı göstermiş olduğunuz hoşgörü ve anlayıştan ötürü size teşekkürlerimi arz etmek isterim. Bunu kitabımda da belirtmekten geri kalmayacağım.”

“Aman, rica ederim, sevgili Cousin, bana teşekkür etmeyiniz. Size bir kez daha söylüyorum, biz burada bir büyük aileyiz. Ben her zaman iş arkadaşlarımdan birisiyle birlikte olmaktan ve onunla görüşmekten kıvanç duyarım, elbet ekip kavramına çok önem veririm. Bundan daha güzel bir şey olamaz. Haydi, şimdi güle güle gidin, güle güle. Buna da artık kafayı takmayınız, belki de kendiliğinden açılan kapılardan yaptırırım, elektronik. Yaşam kolaylıklarından yararlanmak gerek. Haydi hoşçakalın!”

Sonunda direktörün odasından çıkabildim, doğruca personel bölümüne koşup Bayan Dreyfus’ün adresini aldım ve metroya atladım. Menekşe demeti elimdeydi, çiçekler solmasın diye su dolu bardağın içinde tutuyordum. Sağdan soldan bakıp gülüşüyorlardı. Roy-le Beau Sokağındaki evde asansör yok, merdivenlere saldırdım, bir damla bile dökmeden beşinci kata tırmandım, ama kimse yoktu. Kapıcıya sordum, bana bir haber bıraktı mı diye, ama hep olduğu gibi kapıyı

yüzüme kapatıverdi. Büroya dönüp akşama kadar istatistik hesaplarıyla boğuştum, ama çok zahmet çektim, çünkü baş döndürücü bir hızla gerip uzatıyordum sıfırları. Menekşeler masanın üzerinde duruyordu, IBM'e insansal bir yanı yok, diye bir çeşit sevgi duymaya başlamıştım. Akşam yedi buçukta, elimde menekşeler, Bayan Dreyfus'un kapısının önündeki merdivenlerde yerimi almıştım, saat on bire kadar bekledim, gelen giden olmadı. On bire doğru ümitsizliğe kapılmaya başladım, bende pek olmayan bir şey, çünkü çok şey bekleyen insanlardan değilimdir, lüks duygum da yoktur. Aslında bardağı taşırmayan, inanılamayacak kadar çok damla vardır. Özellikle su dolu bir bardak, içinde menekşelerle gecenin bir vakti karanlıkta merdiven başına tüneyip bekleyenlerde görülen duygu açlığının tüm rekorlarını kırarak, o pek iyi bilinen duyguyu bir kez daha yaşıyordum. Gitmiş olamazdı. Saat on biri geçti, on bir on, kimseler yok. Karanlıkta oturmuş, kımıldamıyordum; çünkü olan hep o son çeyrekte olur, sabırla bekliyordum.

On bir buçukta öylesine bir sevecenlik ve aşk tutkusuna kapıldım ki dayanamayıp bir geneleve gittim, her zamanki gibi Pommiers Sokağına. Uzun kollu Greta'yı arıyordum, ama sonra onun bir apartmana işe gitmiş olduğunu anımsadım. Uzun boylu bir sarışın vardı, öbürleri kadar iyi değildi, ama bu nedenle bana daha iyi davranacağını düşündüm. Köşedeki Serbest Meslek Oteline gittik.

Orospucuk adının Ninette olduğunu söyledi, ben de Roland diye attım. Hemen beni rahat ettirdi.

“Gel sevgilim, bideye otur, kıcını yıkayayım.”

Hep o müzik. İstemeyerek oturdum, ata biner gibi. Nesnelerin var olmadığı sözüne güvenmemeli. Ben onlar için

hep Hıristiyanca duygular beslerim. Çıplak oturdum bidenin üzerine, bir tek çoraplarım ayaklarımda ve bir bidenin yaşamının da bir önemi olduğunu düşünüyordum.

Kız, elinde sabun, diz çöktü.

Eskiden bir ev işletmiş olan yaşlı kadın geldi aklıma. Bir zamanlar genç kızlar yalnız önu yıkarlarmış, arkayı asla, ama zamanla görenekler incelmış, yaşam düzeyi yükselmiş, insanlar, reklamlar sayesinde neyin daha iyi ve haklarının neler olduğunu öğrenmişler; çeşitler çoğalmış, seçme olanakları artmış, hangi noktaların daha iyi olduklarını biliyorlarmış.

“İster misin, sana gül yaprağı yapayım,” dedi kızcağız kıcımlı sabunlayarak, “rahatlarsın”

“Yok, istemem,” dedim.

Eskiden böyle şeyler bilinmezdi. Hoş bir şey değil, işin ortasında kalkıp yıkanmaya gitmek. İnsanın hevesini kırar, yarısı yolda.

“Sokma şu parmağını içeri, sabunlu sabunlu, yakıyor, bırak bok karıştırmayı.”

“Aşk ilişkilerinde her şey yapılır, yeter ki önceden iyice yıkanıp paklanasın. Bidenin üzerinde, elinde menekşe demetiyle oturmak da ne oluyor? Bırak onu elinden, koy şuraya. Bana mı getirdin yoksa?”

“Hayır.”

Önüme oturmuş arkamı düzeltiyordu. Al işte yine korkunç bir terslik.

“Çoraplarını da çıkartmalıydın, sevgilim, daha iyi olurdu. Ne iş yaparsın sen?”

“Bir piton besliyorum.”

“Nedir o?”

Yanıt vermedim. El atmaması gereken yerlerim vardı.

“İşte şimdi tertemiz oldun. Gel şöyle uzan.”

Süngerimsi bir havlu koydu yatağın üzerine, yanıma uzandı ve meme başlarımı emmeye başladı. Bayan Louise bana demişti ki, parasız işlemlerde, namuslu kadınlar kendilerini sıkça arayan erkeklerin hiçbir zaman memelerini emmezler, ama ödemeli ilişkilerde bu her zaman yapılan bir şeydir.

“Hoşuna gidiyor mu?”

“Gidiyor. Bak Ninette, bana bir Koca Tembel yap.”

“Ah, sevecenlik mi arıyorsun?”

Beni kollarına aldı. Tam istediğim gibi, uzun kolları vardı. İşte bu iyi.

“Böyle bir müşterim var, kollarımın arasına alır sallarım, ‘Uyu bebeğim, uyu anacığının kollarında,’ diye ninni söylerim, o da çok hoşlanır, altına işer.”

“Hay Allah belanı versin,” diye bağırdım. Keşke Koca Tembel’in yanında kalsaydım.

“Ne var, ne oldu böyle, birdenbire?”

Kalktım.

“Ne de olsa araya biraz da gönül katmak gerekir,” diye geveledim.

“Biraz ne?”

“Adamın kıcını yıkamakla iş bitmez, içeri çok sabun kaçırmışsın, biber gibi yakıyor.”

Pantolonumu aldım.

“Benimle yatmayacak mısın?”

“Eskiden, bir Fransa varken, genelevlere ne derlerdi biliyor musun? ‘Düş evleri’ derlerdi. Kıcıma sabun kaçırılmasından hoşlanmam. Sen bir düştən söz ediyorsun! Daha ne diyeyim istiyorsun? İşini kusursuz yapmıyorsun! İşte o kadar!”

O da kalktı.

“Kendince masallar uyduruyorsun. Müşterinin kıcını yıkamadan olmaz, yoksa amip kapılır, git istediğin doktora sor, sana söylesin. Müşterinin kıcını yalamasına yalarım, ama temiz olmalı. Burası dağ başı değil.”

Kendimi sokağa attım. Ama geri dönmek zorundaydım. Su dolu menekşe bardağını unutmuştum. Pekâlâ bırakabilirdim, varsın solsunlar; Bayan Dreyfus için yenilerini alırdım; ama bir kez onlara bağlanmıştım, insanın birlikte yaşadığı her şeye bağlandığı gibi.

Çıkıp gittim. Doğru Roy-le-Beau Sokağına, Bayan Dreyfus belki dönmüştür diye, ama kimseler yok. Menekşeleri kapının önüne bırakayım dedim, ama onlardan ayrılmak zor geldi; beni Bayan Dreyfus'e bağlayan son bağdı onlar; yaya olarak eve döndüm. Boyun atkısı, şapka, yağmurluk ve elimde menekşeli su bardağı, Paris sokaklarında yürüyor ve ümitsizliğin verdiği cesaretle kendimi biraz daha iyi duyumsuyordum. Keşke o orospucukla -son kez yineliyorum, yanılıp da yanlış anlarsanız öfkeleneneğim; bu sözcüğü en soylu ve en tatlı anlamında alıyorum-, hani o kıcımlı yıkayan kızla yatsaydım diye geçiriyordum içimden, çünkü kendimde bir Amerikan artı üretimi duyumsuyordum ve bundan beni an-

çok bir sevecenlik halkası, sıkı bir kucaklaşma kurtarabilirdi. Sııra doğru yöneldikçe eksiye değil, artıya doğru gidilir. Az eksik olmak, çok artı olmaktır. Daha küçüğün özelliği onun artı yanıdır. Yokluğa yaklaştıkça artılarım artıyor. Artan bir ağırlık vardır. Silip atmak, üzerine sünger çekmek isteği ortaya çıkar. Bu da ruhsal durum denilen şeydir. Orospuların bilinen bir sığınak olmaları bundandır; ama bundan hiç söz edilmez, üstelik hor görülürler, fiyatları yükselmesin diye.

Greta'nın bir hanımın evinde çalıştığını hatırladım, acil servisleri vardı, geceyarısından sonra bire kadar açık kalıyorlardı. Not defterimde adresi vardı. Astrid'in yeri, Asphodèles Sokağı 11 numara, on beşincide. Karşısındaki kahvede ayaküstü bir kahve içtim, bire on kalaya kadar beklemek istiyordum, o saatten sonra pek gelen olmaz, ama bir müşteri çıkıp gelirse sürpriz olur. Kapıyı çaldım, bir hizmetçi kadın açtı, arkasından derli toplu, güler yüzlü bir hanım.

"İyi akşamlar bayan. Greta'yı arıyordum."

"Greta bugün çalışmıyor. Ama elimde üç güzel genç kız var. Buyrun bir bakınız."

Biblolarla süslenmiş, dayalı döşeli bir salona aldılar beni, yumuşak bir koltuğa oturtular. Seçim yapmaktan sıkılıyordum; birini seçsem kadınlık gururu var, öbürlerinin kalbi kırılacak. Birinciye alacaktım ki ev sahibi hanım araya girdi.

"Durun biraz, iki tane daha var, onları da görün. Burada kural böyle, anlarsınız, şans eşitliği."

İkincisi bir Vietnamlıydı ve doğrusu her bakımdan öbürlerinden daha iyiydi, ama ben bu işi onunla yapmak istemiyordum, nedeni Vietnam korkusu. Bu koşullar altında mutlu olmak zordu.

"Bir de karaderilim var," dedi bayan ve Bayan Dreyfus'ü içeri aldı.

'Bayan Dreyfus'ü içeri aldı' diyorum, çünkü böylesine bir yıkımı anlatabilecek bir söz bulma olanağı yoktur. Bayan Dreyfus'ün beklenmedik girişinin yaptığı etkiyi anlatabilecek bir söz yoktur. Tuhaf bir mutluluk sardı içimi, demek Guyana'ya gitmemişti. Şimdi her şey yeniden olasılık kazanıyordu; ona yaklaşabilir, son derece basit, kestirme yoldan ona ulaşabilirdim. Ulu Tanrı getirmişti beni bu randevuevine.

Bacaklarının yarısına kadar çıkan botları ve kara deriden mini eteği üzerindeydi.

Gelip önümde durdu ve ben sanki bir şey olmamış gibi davranmak ve peri masallarına inanmadığım izlenimi vermemek için korkunç bir çaba harcamak zorunda kaldım.

Önümde duruyordu işte, ta kendisi! Peri masalı filan değil. Adalı ağzıyla kuşlar gibi şakıyan diliyle ve Guyana'ya filan gitmemişti. Yalnızca iş değiştirmişti.

Şapkamı göğsüme bastırarak öyle bir mutluluk içinde yüzüyordum ki mama kadın -bu yakıştırmayı bir dinsel yüceltme anlamında kullanıyorum- soğuk terler döken yüzüme bakıp bir psikoloji uzmanı olarak, "Seçiminizi yaptığınız anlaşıyor," dedi, "sizi şöyle alalım"

Mutluluktan bacaklarım titriyordu; Bayan Dreyfus adalılara çalan tatlı diliyle Guyana'ya gitmemişti ve iyi biten her şey iyiydi.

Pek hafiften de olsa bir şaşkınlık belirtisi göstereceğim, elimde olmadan bir sevinç çığlığı atacağım diye ödüm kopuyordu, çünkü Bayan Dreyfus onu bir kerhanede bulduğum için böyle yaptığımı sanabilir, gücenebilirdi.

Önüm sıra yürüdü, pek hoş bir odaya girdik; penceresiz bir oda, koskoca bir yatak ve olup biteni görmek için bir sürü ayna, duvarlarda. Bayan Dreyfus büyük bir içtenlikle ka-

pıyı kapadı, gelip kollarını boynuma doladı, karnının altını benimkine dayadı ve gülümsedi.

“Kim söyledi sana benim burada çalıştığımı?”

“Kimse. Şans yardım etti, hepsi bu. Alınız... Al!”

Doğal olarak senli benli konuşuyordum.

“Al!”

Ve menekşe demetini uzattım. Oradan oraya koşuştur-
maktan ve heyecandan, bardakta su kalmamıştı.

“İşte belli, yerimi bilmesen çiçek getirir miydin?”

“Böyle mutlu rastlantılar olabiliyor. Büroda senin
Guyana’ya gittiğini söylüyorlar.”

Soyunuyordu. Düpedüz, hiç utanıp sıkılmadan, sanki hiç
tanışmıyormuşuz gibi.

Ben ise hâlâ pantolonumu çıkarmaya cesaret edemiyor-
dum. Bana ters geliyordu. Pantolon sonra çıkarılmalıydı, her
şey bittikten sonra. Ben, işte size söylüyorum, bu ters.

“Guyana’ya,” diye yineledim, şaşırmış gibi görünmek
istemiyor, nerede olduğumu bildiğimi göstermeye çalışı-
yordum.

Utancından arkası bana dönük, bideye oturmuştu.

“Evet, onlara öyle söyledim. Lafı kısa kesmek için. Eski-
den buraya işten çıktıktan sonra gelirdim, ama ertesi sabah
dokuzda işbaşı yapmak çok yorucu oluyordu. Büro işten ya-
na çok nankör. Akşamları buraya bitkin, yorgun bir halde ge-
liyordum. Gecelerim berbat oluyordu, insanca bir şey değil o
bürodaki iş; o makineler, sürekli aynı düğmelere basmak. Bu-
rası işyeri olarak belki hoş görülen bir yer değil, ama çok da-
ha canlı ve değişik, insanlarla daha içli dışlı, daha yakın, da-
ha kişisel ilişkiler kuruluyor. Kimi şeyler var katıldığınız, an-
lıyorsunuz değil mi demek istediğimi? Tat alıyor, yaşıyorsu-
nuz. Böyle konuştuğum için bağışlayınız, ama belden aşağı-

sı, hesap makinelerinden daha ilginç, daha canlı. İnsanlarla buluşuyorsunuz, insanlar taş gibi katı, mutsuz girdikleri bu yerden mutlu olarak çıkıyorlar. Sonra bilirsin, aşk parayla satın alınamasaıydı değeriinden çok şey yitirirdi, para da öyle. Para iyi şeydir, inan bana. Yüz elli frank verip bir kıza atlar-san o yüz elli frank değeriinden çok fazla etmiş olur. Yani, başka bir değeri kazanır.”

Ayağı kalkmış, elinde havlu, bir yerlerini kuruluyordu. Üzerimdeki tutukluk bir anda gitti, bütünüyle kendi benliğini buldum, baştan aşağı soyunup çıırılıplak kaldım.

Göğüslerini kavradım.

“Güzel kızsın Irénée,” dedim.

O da beni kavradı, gülümsüyordu.

Hoşuna gitti herhalde.

“Ooo! Ooo! Hele bak,” dedi.

Bana karşı beslediğı önemsemenin büyüdüğü anlaşılıyordu.

Ayrıca genel olarak, büyüklüğün önemini düşünmekle beraber, Hekimler Odasını ve onların Çocuk Aldırma Merkezi hakkındaki bildirilerini ve kutsal giriş hakkı üzerindeki görüşlerini de düşünüyordum. Ama onlar çıktıkları yer belli olan pek seçkin kimselerdi.

Bir an duraksadı, ama eli hâlâ benim kutsal giriş aracını kavramış, bırakmıyordu.

“Niçin bir pitonla yaşıyorsun?”

“Seçmeli yakınlıklarımız var.”

“Nedir o?”

“Böyle söyleniyor. Seçmeli yakınlık, kısır araştırmalar yüzünden. Yakınlık, ama seçime bağılı. Sözlüklerdeki anlam, ama dikkat etmek gerek, sözlük her söze bir sürü anlam yükler. Yakınlık için, elbet olmaz diyemem. Şimdi bunun anlamı

nedir desen bilmem, ama farklı bir şey olduğunu düşünüyorum. Çoğu zaman anlamını bilmediğim sözler kullandığım olur, ama yine de dikkatliyimdir. Çünkü bunda en azından bir ümit vardır. Anlaşılmadığı zaman belki de yeni bir olanak çıkar ortaya. Sağda solda hep bilmediğim deyimler araştırırım, çünkü belki de onlarda başka bir şey anlatılmak istendiği sanılabilir.”

Eli hep orada, gittikçe büyüyen olanaklarımın üzerindeydi.

“Sen gerçek bir şairsin,” dedi. Ama bunu kötü anlamda söylemiyordu.

“Gel seni yıkayayım,” dedi.

Başkalarından başka görünmek istemiyordum, herkes gibi gidip bidenin üzerine oturdum. Eğildi ve kutsal yaşam hakkına giriş aracımın üzerine biraz su serpti.

Sonra kutsal yaşam hakkını sağlayan kutsalın önünde diz çöküp arkamı sabunlamaya başladı.

Kafadan hesap ettim, bu alanda bana gösterilen bu ilgiye göre, yeryüzünün kıcı en temiz adamı ben oluyordum.

“Bakınız, sizden böyle bir şey yapmanızı istememiştim.”

Bu kez, insanca ilişkimizin düzeyini biraz olsun yükseltmek için ona siz diye hitap ediyordum.

“İnsanın her yanının temiz olması daha uygarca bir şey,” dedi.

“Bunu isteyenler çok mu?”

“Çok. Bu sıralar çok moda. Herkes özgürlük istiyor. Bütün kadınlı revülerde en çok bu tutuluyor. Reddetmek olmaz, psikanaliz bu.”

“Yeryüzünü aydınlatan, özgürlük; bilirim,” dedim.

“Bilirsin, güzelce temizlendin mi artık her istediğini yapabilirsin.”

“İnsanoğlu hep en olmayacak şeyi ister,” dedim.

“Ayrıca bizim saygınlığımızdır, müşteriye iyice yıkamak. Psikolojik bir şey, hastabakıcı hemşerilerden pek farklı olmadığımız, onların yaptıklarını bizim de pekâlâ yapabildiğimiz sonucu çıkar. Bu bize güç verir. Bak bana, hiçbir sorunum yok.”

Ayağa kalktık. Havluyu aldım.

“Mersi, kendim kurulanırım.”

Sizi yıkarlar, ama hep bırakırlar, kendi kendinizi kurularsınız.

Yatakta boylu boyunca yanıma uzandı. Meme başlarımı emmeye başladı.

İçerisi yanıyordu. ‘Hâlâ doğru dürüst bir sabun bulamadılar ya da reklam işi aksıyor, yapılacak daha çok şey var’ diye düşünüyorum. Ve ne düşündüğümü kesin bir dille söylüyorum, gözlerimde yaşlarla; Publicis Ajansı ya da günümüzün gözde genç ajansları bu kış yalama işi için daha yumuşak bir sabun bulup tanıtılmalı, afişlerle filan, çocuk şampuanları için yaptıkları gibi. Reklamın bugün bile gerçek yerini bulamadığını, satışların hâlâ ulaşamadığı yerler kaldığını düşünüyorum.

Gözlerimi, farkına varmasın diye çaktırmadan siliyordum.

“Bana bir Koca Tembel yap,” diye mırıldandım.

Şimdi, biraz vakit geçtiği için daha az yanıyordu.

Şaşırmış gibi bakıyordu. Önce derimin üzerindeki pulları gördüğünü sandım, ama büyük bir çaba harcayarak aklımı başıma devşirdim ve bu önyargıdan kurtuldum.

“Niye ağlıyorsun, sevgilim? Bir şey mi oldu?”

“Evet, mutlu oldum.”

“Neden ağlıyorsun?”

“Her şeyden. Sen de mutluymuşsun gibi yap.”

Bütün becerisini kullanarak o da öyle yaptı. Kolları ve bacaklarıyla bütün gövdeyi sardı. Dinsel bir avutma gibi başını göğsümün üstüne koydu. Tüyleri hâlâ biraz ıslaktı, çünkü çok tüyü vardı, ama ben sabah serinliğindeki çiy tanelerini düşünüyordum. Burnumdan kesip çıkartılan ümitten ötürü olacak, hâlâ ağlıyordum. Kendimi öbürlerinden farklı bulmuyordum, o sabun da hâlâ kıcımyı yakıyordu. Başka şeyler için istekli değildim, giriş yolu ve kutsal yaşam hakkıyla demografiktim. Tekrar yerimi bulmuştum.

Ertesi sabahtan tezi yok, Koca Tembel'i hayvanat bahçesine götürecektim. O farklıydı, artık evde tutmaya hakkım yoktu. O gerçek bir başkasıydı.

Bayan Dreyfus sol eliyle kavradı, tatlı tatlı okşamaya başladı. Ardından iki eliyle girişti.

"Bak hele! Aferin! Sen sahiden sıkı bir delikanlıymışsın," dedi. Bunları herhalde beni pohpohlamak için söylüyordu.

Halles semtinde bana, "Gel de iliklerini boşaltayım," diyen o orospucuk geldi aklıma; bir başkası da, "Nasıl, etim budum yerinde, değil mi sevgilim?" diye laf atmıştı. Açık saçık sözlerle takılırlar insana; ileri geri konuşurlar, kötü lakırdılar söylerler. Ama onlara alınmak olmaz, öylesine, herkese söylenen sözlerdir.

Artık ağlamıyordum, çünkü evde bomba yapmak için ilk ağızda gerekli olan malzeme yoktu.

"Beni sıkıca sar kollarınla sevgilim," dedim.

Kollarıyla sıkıca sardı ve damla damla inen sessizlik içinde okşamaya başladı, seveda dakikaları öbürlerinden daha yavaş vurur. Boynunda sığınılacak kıyılar ve koylar vardı. Yatak faslına gerçekten çok yatkındı.

"Bana hâlâ söylemedin, evde niçin bir piton besliyorsun?"

"Benzer bir şey."

“Neye benzer bir şey?”

“Başka türlü demek istedim.”

Düşündü, ama bir buçukta kapanıyordu ve ‘mecburi istikâmet’ okunu andıran aletime doğru minik öpücükler kon-
durmaya ve daha da yakın bir ilgi göstermeye başladı.

Kalkıp giyindik. Bol keseden yüz elli frank.

“Şu para denilen şey olağanüstü bir zabazingo,” dedim
keyifle. “Her işin başı o. Onun sayesinde buluşup anlaşabili-
yoruz.”

“Gerçek ve onurlu bir şey, para. Yalanı dolanı yoktur, ak üs-
tünde kara, doğal. O kadar çok düşmanı olması da bundan.”

Bir yandan konuşurken bir yandan da giyiniyorduk, iliş-
kimizi birden kesmiş olmamak ve artık birbirimize söyleye-
cek bir şeyimiz kalmadığı gibi bir izlenim bırakmış olma-
mak için.

Biraz duraksadım.

“Sana bunu daha önce söylemeliydim, ama şimdi
birbirimizi daha iyi tanıdığımıza göre... Gelip benimle birlik-
te yaşamak istemez miydiniz? Pitonu hayvanat bahçesine
veririm.”

Birden ciddileşti, başını salladı.

“Hayır, çok iyisiniz, ama ben özgür kalmak isterim.”

“Benim yanımda da özgür kalabilirsiniz. Özgürlük kutsal
bir şeydir.”

Ufaktan bir direniş havasına girdi.

“Hayır, benim için bağımsızlık başta gelir, üstelik işimi de
seviyorum; içim rahat ediyor, bir görev yapıyorum, insanla-
ra yaşamak için yardım ediyorum. Bu açıdan burası hastane-
lerden çok daha önemli. Hastabakıcılar, bizden sonra gelir.
Buraya geliyorum, çünkü burasını seviyorum.”

“Çok dinsel bir tutum.”

"Hayır, Tanrıya inandığım için değil bu yaptığım. Hıristiyanlıkla filan ilgisi yok, sevdiğim için, hepsi bu. Bir şey daha var, para aldığıma göre demek bir değerim var. Kaç kadın para alıyor doğru dürüst, gerçekten bir değeri olan kaç kadın var, kim biliyor? Büyük bölümü bir hiç karşılığı gidiyor, orospuluk ediyorlar, sömürülüyorlar. On para etmezlermiş gibi boşuna harcanıyorlar; hayır, ben işimi seviyorum."

"Yine buraya gelebilirdiniz, benim istediğim fazla bir şey değil, çiftlerin karşılıklı olarak birbirinin kişiliğine saygı göstermesi gerekir. Ben çiftlerin özgürlüğünden yanayım."

"Hayır, olmaz, gerçekten, çok kıbarsınız, ama hayır. Ne zaman isterseniz buraya, beni görmeye gelebilirsiniz, böyle si daha iyi. Günümüzde yaşamı karmaşık hale getirmenin âlemi yok."

Kapıyı açtı. Gözüm lavabonun üzerinde kalan menekşelere takıldı. Ne yapalım, nasıl olsa solacaklardı.

'STAT'dekilere söylemeyin, bilmesinler daha iyi. Yaptığımdan, gördüğünüz gibi, orada utanırım, ama burada değil. Haydi yolunuz açık olsun, yakında görüşmek üzere."

Çıktım.

Patroniçeye selam verdim.

"Yine bekleriz," dedi.

İndim, kahveye girdim, oradan da helaya kapandım; kafamı toparlamak, biraz soluk almak istiyordum, her yerden ve herkesten uzakta, dört duvar arasına kapanmak istiyordum. Sonunda düğümlemlerimi çözüp eve dönebildim.

Isık çalıyordum.

Kendimi iyi duyumsuyordum.

Doğa ağır basıyordu. Biraz acıkmıştım, gidip Blondine'i kutusundan aldım. Yutmak için tam dilimin üzerine koyacağım anda doğanın ağır basmakta olduğunu anladım. Çok

acıkmıştım, fareyi dilimin üzerine koymuştum bile ve içimden korkunç bir istek yükseliyordu yutmak için, ama kendimi böyle doğa yasalarına boyun eğmeye bırakamazdım, Allah kahretsin! Blondine'i sırlıslıkla bir halde tekrar kutusuna koydum. Bıktım artık bu insanlıktan.

Kötü bir gece geçirdim, boyuna banyoya taşındım, arkamı yıkamak için, ama boşuna!

Doğanın çağrısı korkunçtu, ama sabaha kadar kendimi tutmayı bildim ve Blondine'i götürüp *Ramsès*'in patronu olan hanıma verdim, öteden beri böyle kulaklı filan, canlı küçük bir şeyin özlemini çekiyordu. Eve döndüğümde baktım, Bayan Niatte benim için üç tane sıçan getirmiş; artık dayanamadım, teker teker üçünü de yuttum, gidip bir köşede kendi üzerime halkalanıp uykuya daldım.

Sonraki günlerden birinde, hangisi olduğunu tam olarak bilemiyorum, Koca Tembel'i hayvanat bahçesine götürdüm. Artık ona gereksinimim kalmamıştı; kendi derimin içerisinde kendimi rahat buluyordum. Ayrılık onu hiç etkilemiş gibi görünmüyordu; bir şey olmamış gibi gidip bir ağaca dolandı. Eve dönüp kıçımı yıkadım, sonra bir an paniğe kapıldım, sanki orada değildim, bir insan olmuştum; buysa pek gülünç bir şeydi, tastamam bir insansınız ve zaten her zaman da öyle olmuşsunuz. Dş gücümüzün bize oynadığı oyunlardan biri işte.

Öğleden sonra e doğru bir dostluk bunalımına yakalandım ve *Ramsès'* e indim, *Blondine'* e bir göz atmak istiyordum,

ama kutu boştu; ya patron hanım onu başka bir yere koymuş ya da mideye indirmişti, iki odalı evime döndüm, ama ateşim ve düşüncelerim yükselmişti. Hemen oturup küçük ilanlar yazmaya koyuldum; ivedi iletiler, iadeli taahhütlü telgraflar; ama göndermedim, çünkü koca Paris'te pitonların yalnızlığı nedir biliyordum, ayrıca onlar için beslenen önyargıları da bilmez değildim. On dakikada bir koşup kıcımlı yıkıyordum.

Saat beşe doğru bir sorunum olduğunu anladım; bana başka bir şey gerekecek, insansal yanlışlıklardan arınmış, daha güvenilir bir şey, ama yine de kararlı bir anti-faşist olarak kalıyordum. Her açıdan tam ve eksiksiz, değişik, önemli bir önceliği olan başka bir şeyler için öylesine yırtıcı bir gereksinim duyuyordum ki doğru Trivias Sokağındaki saatçiye koştum, bir saat aldım; beyaz kadranlı, iki güzel iğneli, açık ve temiz bir kır saati. Kadran hemen bana gülümsedi. Saatçi 'daha iyi' bir saat önerdi.

"Bunu kurmanıza bile gerek yok, Quartz saatler bunlar, bütün bir yıl boyunca kendi kendine çalışır."

"Tam tersine, ben bana gereksinim duyan bir saat istiyorum, kurmayı unutursam dursun. Bu kişisel bir şey."

Alışkın olduğunun dışında hiçbir şey anlamayan herkes gibi anlamadı.

"Ben, ben olmadan işleyemeyen bir saat istiyorum, şunu..."

Elimi üstüne koydum, neden bilmem o anda menekşe demetini düşünüyordum. Ben çabuk bağlanan biriyim.

Saatın elimin içinde ısındığını duyuyordum. Elim açtım, gülümsedi. Ben, bir saatten bir dostluk gülümsemesi alabilecek güçte bir insandım.

"Bu bir Gordon," dedi saatçi, önemli bir şey söylüyormuş gibi.

“Kaç para?”

“Yüz elli frank.”

Al işte, bu da Tanrısal bir işaret, Bayan Dreyfus’un değeri de o kadar.

“Bu modelin garantisi yok,” dedi saatçi, üzgün bir sesle.

Eve döndüm. Önce gidip kışımı yıkadım, sonra avcumun içinde küçük saatimle yatağa kaydım. İnsanın avcunun içine konan serçeler vardır; avcunuza ekmek kırıntıları koyarsınız, biraz da sabrınız varsa gelirler. Ama ömrünüzü avcunuzun içinde ekmek kırıntıları ve serçelerle birlikte geçiremezsiniz; olanaksızlık nedeniyle, sonunda uçup giderler. Saatin yusuvarlak bir kadranı vardı, küçücük bir de burnu, tam ortada, akrep ve yelkovan bir tür gülücük gibi açılıyorlardı, ama elbet bu saate bağlı bir şeydi. Bütün gün gülümsemezdi elbette. Çocukken, barındığımız yatakhaneye kendim icat ettiğim kocaman, iyi bir köpek getirirdim; kara bir burnu, uzun ve sevdalı kulakları ve insansı yanılığarla dolu bakışları vardı; her akşam gelir, ben yattıktan sonra, yüzümü yalardı; sonra büyüdü, o da artık gelmez oldu. Hâlâ sorarım kendi kendime, acaba ne oldu diye, çünkü aslında hiç bensiz yapamazdı.

Avcumda saatle uzun süre yattım, insanca bir şeydi ve üstelik çıkmak için yapılmış olan doğa yasalarıyla hiçbir ilgisi yoktu. Arada bir koşup arkamı yıkıyordum. Sabahleyin iyi niyet ve çevre bilincine bağlılık göstergesi olarak son fareyi de yuttum. Bir-iki gün içinde Francine’i unutacaktım, bunu özellikle yapıyordum, beni arasın diye. Saate de bir kişilik kazandırmak amacıyla Francine adını taktım. İşe gitmeye korkuyorum, olduğum gibi görüneceğim, başka türlü görünme olanağım yok. Açlık grevine yatayım dedim, ama yeryüzünde yalnız Bayan Dreyfus yok ya, daha bir dolu insan var,

elden ne gelir ki! Ama yine de iki gün boyunca ağzıma bir lokma koymamayı başardım; ne var ki son sözü söyleyen yine doğa yasaları oldu ve Bayan Niatte beni doyurmak için içeri girdiğinde fırlayıp elinden kutuyu kaptım. İçinde altı tane fare vardı; hemen birini, gerektiği gibi tutup yuttum, Bayan Niatte'a bir insan olduğumu kanıtlamak için. Bir sorun çıksın istemiyordum.

"Aman, Bay Cousin, ne yapıyorsunuz?"

Karşı çıkmadım, bana Bay Cousin diyorsa desin, onun kendi sorunu.

Gülmeye başladım, bir fare daha aldım, kuyruğundan tutup lüp diye, büyük bir demokrasi bilinciyle ağzıma attım. On milyonluk bir kentte kim ne yapıyorsa sen de onu yapacaksın. Baştan aşağı öyle olmalı, öyleymiş gibi yapmalı.

Bayan Niatte'a tam güven gelmiş olmalı ki koşa koşa çıktı gitti, bir daha da görünmedi.

Ertesi sabah yeniden işe başladım. STAT'a gittim ve yokluğumu kimseye sezdirmeden benim IBM'in karşısına oturdum; metro çıkışında bilet beni çöpe atmadı, sevecenlikle elinde tuttu beni; zor anlardan geçmekte olduğumu biliyordu.

Yatakta, olmayan kolum beni hâlâ rahatsız ediyor, Bayan Dreyfus'üm çok ağrıyor. Geçen gün bir yerde okumuştum, böyle şeyler olabilirmiş; bacağı kesilip atılan kimseler o bacağın ağrısını sürgit çekerlermiş. Radyatörde bir gluglu duydum, hoşuma gitti. Fransız halkının kurtuluş savaşının beşinci gününde felsefe iletine yakalandım; birileri ve öbürleri vardır ve birileri öbürleridir, ama daha iyisi olmadığından bunu bilmezler. Ne var ki bu da bana bir boğum daha eklemekten başka bir işe yaramadı.

Şimdi, kendimi ele vermemek için önlemler alıyorum. Ara sıra, kurnazlık edip bir Mozart plağı koyuyorum, sonu-

na kadar açıyorum, komşular içerde bir insan bulunduğundan kuşkuya düşmesinler diye; öyle ya mademki Mozart dinliyor! Gizlilik, Almanların zamanında daha kolaydı, çünkü istediğin kadar uydurma kimlik kartı bulunabiliyordu.

Varlığımın derinliklerinde Jean Moulin ve Pierre Brossolette'le uzun uzun konuştum, onlara söyledim, 'Sizi artık daha fazla evimde saklayamam' dedim; anlayışla karşıladılar; biri Calluize darbesi, öbürü de asansörsüz beşinci kat nedeniyle durumu çok iyi anladı. Duvardaki iki resmi kaldırıp büyük bir dikkatle yaktım, böylece daha iyi gizlenmiş ve tehlikelerden korunmuş olacaktı; yüreğimde yeterince yer bulunmak gibi bir şansım vardı. Gizlilikten daha iyisi olmaz. Onlara, kendilerine her gün yiyecek getireceğimi, hatta elektrik fenerleri için pil bile getireceğimi söyledim, sürekli karanlıkta kalınamaz elbet, ümit de gerekir.

Randevuevine gidip Bayan Dreyfus'ü de görmedim, özgür ve bağımsız bir genç kadına ne gibi bir şey armağan edilebilir, bilmiyordum. Ama yine de sık sık bideye oturup arkamı yıkıyordum, çünkü biraz düş görmeden yaşanamaz. Bayan Dreyfus'ü hiç düşünmüyorum, yalnızca ruhumun selameti için onu hiç düşünmediğimi düşünmekle yetiniyorum.

Başucumdaki saatle oyalanıyorum. Ben olmadığım zamanlar duruyor, ben de bunu görüp mutlu oluyorum, saatçi de söylemişti zaten, garantisi de yoktu. Yukarıda Profesör Tsourès'in ayak seslerini dinliyorum, toplu insan kırımları ve insan hakları adımlarıyla sürekli gidip geliyor; indi incek diye bekliyorum, ama hiç evden çıkmıyor; üst katta, cömertliği yüzünden uykusuzluk çekiyor.

STAT'da her zamanki gibi her şey yolunda gidiyor. İnsan yanımda gözleri bağlıyor, böylece üzerime dikkat çekmiyorum. Getir götür işlerine bakan odacı artık yok. Sonunda göze

çarpmış, kapının önüne konulmuştu. Yokluğunu çektiğimi söyleyemem, ama aklımdan da hiç çıkmıyor, artık onu görmeyeceğimi bilmek bende bir güvenlik duygusu yaratıyor. Duymuyor değilim elbet, kim duymaz ki solunumla ilgili gizli durumları, elbet duyuyorum ve kaygılanmamak için bir şeyler alıyorum. Zaten artık istediğinden iyi kollar bacaklar yapıyorlar; yüzün kızarmadan kullanılabilecek kadar kullanışlı, işyerindeki arkadaşların bağıra çağıra yaptıkları konuşmaları dinliyorum; ama kimsenin dinlediği yok, kimse kimsenin ne dediğini anlayamıyor.

Ara sıra gecenin bir vakti kalkıp ileride gerekir diye, kaslarımı gevşetici, yumuşatıcı jimnastikler yapıyorum. Tırmanıyor, düğümleniyor, halkalanıyor, eğrilip bükülüyorum. Öylesine haksızlık ve zulüm anları oluyor ki insan gerçekten var olduğu gibi bir izlenim alıyor. Bunu dikkatli olunsun diye söylüyorum, çünkü özellikle istemem böyle bir şeyin düşünülmesini.

Ayrıca küçük hiçler de var. Bir lamba, dışarının gelgitleri yüzünden yavaş yavaş yerinden oynar, yanıp sönmeye başlar. Birisi kaçınıcı katta olduğunu şaşırır, gelip kapımı zorlar. Radyatörde güler yüzlü, dostça bir su sesi. Telefon çalar, bir kadın sesi; çok tatlı, çok neşeli, "Jeannot? Sen misin sevgilim?", uzun bir an yanıt vermeden, yüzümde bir gülümsemeyle Jeannot ve sevgili olarak geçen kısa ve uzun bir süre... Paris gibi büyük bir kentte olmayacak şey yoktur.

“Evime bir Afrika pitonu alışım, hiçbir genç kadının, pitonlara karşı beslenen bir önyargı yüzünden benimle birlikte yaşamak istememesine ve kendi trmden bir dostum olmamasına bir kılıf uydurmak için özellikle başvurduğum bir bahane değildi; bu açıkça belliydi. Aslında bizim büronun şefi de bekrdı, ama evinde bir piton beslemiyordu. Bense besliyordum. Her ne kadar Bayan Dreyfus’le aramızda, bu günden yarına ilk fırsatta olabilecek bir şey idiye de aslında henüz kimseye evlenme teklif etmemiştim; ama pitonlara genellikle tiksinererek, rklerek bakılır, onlardan korkulur...”

“Konuyu çok iyi bilen birisi olarak ve hiç ümitsizliğe düşmeden söylüyorum, bir genç kadının böyle bir aşk göstergesiyle, bir pitonla burun buruna yaşamayı kabul edebilmesi için pek ince bir süzgeçten geçirilmiş bir yakınlık, bir ortak kültür mirası gerekir. Ben de fazlasını istemiyorum.”

MİLE AJAR KOCA TEMBEL

ISBN 978-605-103-131-6

9 786051 031316

Çağdaş dünya edebiyatı • 31

